



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE
IN EVROPSKE ZADEVE



SLOVENIA
AID & PARTNERSHIPS

Naročnik evalvacije:	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Prešernova cesta 25 1000 Ljubljana
	Kontaktna oseba: - Dr. Eva Nastav, pooblaščenica ministrice
Naslov evalvacije:	EVALVACIJA IZVAJANJA STRATEGIJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA IN HUMANITARNE POMOČI REPUBLIKE SLOVENIJE DO LETA 2030 – končno poročilo (<i>EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT COOPERATION AND HUMANITARIAN AID OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA UNTIL 2030 – final report</i>)
Izvajalec evalvacije:	Deloitte d.o.o. Oddelek poslovnega svetovanja Dunajska cesta 165 1000 Ljubljana
	Vodja projekta: - Urša Klavs, manager
	Član projektne skupine: - Matevž Raspet, višji svetovalec
	Odgovorna oseba: - Mitja Kumar, partner
Datum in kraj priprave:	Maj 2024 – januar 2025, Ljubljana

Kazalo

Seznam kratic	3
1. Povzetek.....	4
2. Abstract.....	5
3. Uvod	7
3.1. Opredelitev predmeta evalvacije	7
3.2. Namen in cilji evalvacije.....	7
3.3. Metodologija in evalvacijski pristopi.....	8
3.4. Struktura poročila.....	9
4. Okvir izvajanja strategije	10
4.1. Javno-politični kontekst v Sloveniji	10
4.2. Institucionalni okvir	14
5. Evalvacijski program	19
5.1. Analiza intervencijske logike.....	20
5.1.1. Notranja skladnost.....	20
5.1.2. Zunanja skladnost	21
5.2. Evalvacijska matrika	23
5.3. Načrt dela.....	30
5.3.1. Izvedeni intervjuji	32
6. Ugotovitve in zaključki (odgovori na evalvacijska vprašanja)	34
6.1. Odgovori na evalvacijska vprašanja	34
6.1.1. Ustreznost	34
6.1.2. Skladnost.....	45
6.1.3. Uspešnost.....	48
6.1.4. Učinkovitost	71
6.1.5. Vpliv.....	81
6.1.6. Trajnost.....	88
7. Ključne ugotovitve in priporočila	90
8. Findings and recommendations.....	93
9. Ključna spoznanja.....	96
10. Literatura.....	98
11. Priloge	99
Priloga 1: IZHODIŠČA ZA EVALVACIJO IZVAJANJA STRATEGIJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA IN HUMANITARNE POMOČI REPUBLIKE SLOVENIJE DO LETA 2030	99
11.1. Podlaga.....	99
11.2. Utemeljitev, namen in ključni cilji	99

11.3.	Obseg	100
11.4.	Evalvacijska merila in evalvacijska ter revizijska vprašanja	100
11.5.	Metodologija	101
11.6.	Postopek, časovnica in poročanje	101
11.7.	Zagotavljanje kakovosti	102
11.8.	Zahtevano strokovno znanje in izbor	102
11.9.	Proračun	102
11.10.	Mandat.....	103
11.11.	Viri informacij	103

Kazalo slik, tabel in prilog

Slika 1: Povezava intervencijske logike LFA in osnovnih evalvacijskih meril OECD	19
Slika 2: Izzivi, s katerimi so se pri izvajanju projektov soočali končni uporabniki	73
Slika 3: Učinek projektov mednarodne razvojne pomoči iz Slovenije po mnenju končnih uporabnikov.....	81
Slika 4: Mera, do katere mednarodna razvojna pomoč iz Slovenije podpira dolgoročne izboljšave in zagotavlja trajne pozitivne učinke v državi prejemnici po mnenju končnih uporabnikov	86
Slika 5: Negativni učinki in posledice mednarodne razvojne pomoči iz Slovenije po mnenju končnih uporabnikov.....	87
Tabela 1: Pregled ključnih strateških dokumentov in drugih usmeritev na področju MRSHP	10
Tabela 2: Evalvacijska matrika	23
Tabela 3: Izvedeni intervjuji.....	32
Tabela 4: Število držav s katerimi poteka razvojno sodelovanje	40
Tabela 5: Delež dvostranske programske pomoči za presečni temi	43
Tabela 6: Kazalniki – delež BDP	49
Tabela : Kazalniki – vidnost in učinkovitost MRSHP	50
Tabela : Kazalniki – večstransko mednarodno razvojno sodelovanje	54
Tabela : Kazalniki – koordinacija mednarodnega razvojnega sodelovanja	55
Tabela : Kazalniki – partnerstva.....	56
Tabela : Kazalniki – ozaveščanje in transparentnost.....	57
Tabela : Globalno učenje	60
Tabela : Kazalniki – upravljanje in merjenje rezultatov	61
Tabela 14: Razpoložljiva dvostranska razvojna pomoč po prednostnih geografskih področjih	68
Tabela 15: Naslavljanje potreb končnih prejemnikov na projektih (od katerih smo prejeli poročilo po zaključku projekta)	69
Tabela 16: Gibanje financiranja aktivnosti, ki posredno ali neposredno naslavlja ranljivejše družbene skupin	84

Seznam kratic

EU	Evropska unija
EUR	Evro
Izvajalec projekta	Pravna oseba, zadolžena za izvedbo projekta, ki je predmet evalvacije
LFA	Pristop logičnega okvirja (<i>Logframe approach</i>)
MZEZ	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve; če ni navedeno drugače, se nanaša na Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije
MF	Ministrstvo za finance; če ni navedeno drugače, se nanaša na Ministrstvo za finance, če ni navedeno drugače Republike Slovenije
MRS	Mednarodno razvojno sodelovanje
OECD	Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i>)
OECD DAC	Odbor za razvojno pomoč (<i>Development Assistance Committee</i>) Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj
BND	Bruto nacionalni dohodek
OZN	Organizacija združenih narodov
MRSH	Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč
ReMRSH	Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije
RS	Republika Slovenija
ZMRSH	Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije
SDG	Cilj trajnostnega razvoja (<i>sustainable development goal</i>)

1. Povzetek

Evalvacija Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije (v nadaljevanju Strategija MRSHP) do leta 2030 se osredotoča na analizo učinkovitosti in uspešnosti izvajanja strategije, ki usmerja delovanje Slovenije na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja. Strategija MRSHP je bila oblikovana na podlagi Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju, ki jo je leta 2017 sprejel Državni zbor RS. Njen cilj je prispevati k trajnostnemu razvoju in odpravljanju revščine v manj razvitih državah, pri čemer so identificirana prednostna področja Zahodni Balkan, evropsko sosedstvo in Podsaharska Afrika.

V ospredju strategije so štiri glavna tematska področja:

1. Dostojno delo in produktivna zaposlenost ter trajnostni gospodarski razvoj (cilj trajnostnega razvoja 8)
2. Miroljubne in vključujoče družbe ter učinkovite, odgovorne in pregledne ustanove (cilj trajnostnega razvoja 16)
3. Trajnostni načini proizvodnje in porabe oz. krožno gospodarstvo (cilj trajnostnega razvoja 12)
4. Boj proti podnebnim spremembam (cilj trajnostnega razvoja 13)

Poleg tega Strategija MRSHP zajema dve presečni temi:

1. Varovanje okolja
2. Enakost spolov

Evalvacija, ki jo je izvedlo podjetje Deloitte, temelji na šestih glavnih merilih OECD (ustreznost, skladnost, uspešnost, učinkovitost, vpliv in trajnost), na podlagi katerih so bili ocenjeni doseženi rezultati, skladnost s cilji, učinkovita poraba sredstev in dolgoročni učinki.

Med ključnimi ugotovitvami evalvacije je izpostavljeno, da Slovenija uspešno obravnava in naslavlja področja, kot so enakost spolov ter opolnomočenje žensk in deklic, oskrba s pitno vodo ter zagotavljanje prehranske varnosti, humanitarna pomoč ob oboroženih spopadih in naravnih nesrečah, okoljski projekti, različne vrste izobraževanj, tudi za ranljive skupine, ozaveščanje javnosti ter globalno učenje, dejavnosti, povezane z razminiranjem ter zagotavljanjem pomoči žrtvam min, zdravstvene in psihosocialne rehabilitacije, ter številne druge projekte iz področja MRSHP, ki prispevajo k dolgoročnemu napredku na omenjenih področjih v partnerskih državah.

Rezultati evalvacije so razkrili, da je redno sodelovanje, informiranje in koordinacija med različnimi ključnimi deležniki, kot so MZEZ ter ostala ministrstva, vključena v MRSHP, mednarodne organizacije, izvajalske institucije, nevladne organizacije, zasebni sektor, akademske institucije ter raziskovalci, ključna za uspešno načrtovanje, izvajanje in doseganje ciljev ter iskanje novih rešitev znotraj mednarodnega razvojnega sodelovanja, pri čemer je ključno nemoteno in neprekinjeno delovanje Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarne pomoči na MZEZ ter redno sestajanje stalne koordinacijske skupine in strokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje. Na podlagi izvedenih intervjujev s ključnimi deležniki je bilo mogoče opaziti precejšnje zadovoljstvo z razvojem znanj in kompetenc na področju MRSHP znotraj MZEZ, k čemur naj bi po njihovem mnenju znatno pripomoglo prav ponovno delovanje Direktorata.

Evalvacija je pokazala, da je uvedba poročanja o učinkih projektov tri leta po njihovem zaključku prispevala k boljšemu spremljanju dolgoročnih učinkov in trajnosti projektov, vendar bi bilo potrebno poročila nadgraditi in dodati kazalnike, ki bi omogočali natančnejše merjenje dolgoročnih oziroma trajnostnih rezultatov. S tem bi prav tako pripomogli k boljšemu oblikovanju dolgoročnih priporočil in dobrih praks. V evalvaciji je izpostavljeno, da bi bilo smiselno finančno ovrednotiti, ali bi lahko bila sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje bolj osredotočena na ozek nabor prioritet, ter da bi bilo smiselno zvišati financiranje aktivnosti preventivnega delovanja, krepitve odpornosti na humanitarne krize in zgodnjega opozarjanja nanje.

V evalvaciji je bilo ugotovljeno, da bi bila smiselna večja osredotočenost pomoči na manjše število partnerskih držav predvsem na območju Podsaharske Afrike, poleg tega pa bi se bilo smiselno v določenih državah oziroma geografskih območjih bolj vsebinsko usmeriti na izbrana področja, s čimer bi pripomogli k boljši učinkovitosti delovanja.

Nenazadnje pa je bilo ugotovljeno, da se MZEZ aktivno trudi povečati ozaveščenost javnosti o dosežkih Slovenije na področju MRSHP. V zadnjem obdobju so bili na omenjenem področju ter na področju globalnega učenja doseženi pomembni koraki, ki so pripomogli, da sta seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo ter njihova podpora v letu 2023 presegali povprečje v EU.

Po izvedenih intervjujih z ministrstvi, nevladnimi organizacijami in izvajalskimi institucijami ter pregledu anket končnih uporabnikov lahko zaključimo, da so vsi sodelujoči zelo zadovoljni s sodelovanjem z MZEZ in cenijo njihov trud, proaktivnost in prizadevanja za izboljšanje procesa.

2. Abstract

The evaluation of the Strategy for International Development Cooperation and Humanitarian Aid of the Republic of Slovenia (further on, MRSHP Strategy) by 2030 focuses on assessing the effectiveness and success of its implementation. This MRSHP Strategy, based on the 2017 Resolution adopted by the Slovenian Parliament, aims to contribute to sustainable development and poverty reduction in less developed countries, with priority areas identified as the Western Balkans, the European neighborhood, and Sub-Saharan Africa.

The MRSHP Strategy addresses four key thematic areas:

1. Decent work and productive employment, and sustainable economic development (SDG 8)
2. Peaceful and inclusive societies, and effective, accountable, and transparent institutions (SDG 16)
3. Sustainable production and consumption patterns, or circular economy (SDG 12)
4. Climate action (SDG 13)

Additionally, the MRSHP Strategy covers two cross-cutting themes:

1. Environmental protection
2. Gender equality

The evaluation conducted by Deloitte is based on six main OECD criteria (relevance, coherence, effectiveness, efficiency, impact, and sustainability) to assess the results, alignment with goals, efficient use of resources, and long-term effects.

Key findings from the evaluation highlight that Slovenia effectively addresses areas such as gender equality and women's empowerment, drinking water provision, humanitarian aid for wars and natural disasters, environmental projects, education (including for vulnerable groups), public awareness, global learning, demining activities, particularly in Bosnia and Herzegovina, health and psychosocial rehabilitation, and numerous other projects within the MRSHP framework that contribute to long-term progress in partner countries.

The evaluation revealed that regular collaboration, information sharing, and coordination among key stakeholders such as the Ministry of Foreign Affairs (MZEZ), other ministries involved in MRSHP, international organizations, implementing agencies, NGOs the private sector, academic institutions, and researchers is crucial for successful planning, implementation, achieving goals, and seeking new solutions in international development cooperation. The effective operation of the Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Aid and the regular meetings of the permanent coordination group and the

professional council for international development cooperation are also key factors for success. Interviews with stakeholders revealed substantial satisfaction with the development of knowledge and competencies within MZEZ, which they attribute significantly to the renewed operations of the Directorate.

The evaluation showed that the introduction of reporting on the effects of projects three years after their completion has contributed to better monitoring of long-term effects and sustainability. However, it recommends improving these reports by adding indicators that allow for more precise measurement of long-term or sustainable results. This would also contribute to better formulation of long-term recommendations and good practices. The evaluation stresses that it would be beneficial to assess whether funds for international development cooperation could be more focused on a narrower set of priorities and whether it would be sensible to increase financing for preventive actions, strengthening resilience to humanitarian crises, and early warning efforts.

The evaluation also suggests that a greater focus on fewer partner countries, particularly in Sub-Saharan Africa, and more thematic targeting would enhance the effectiveness of operations.

Finally, the evaluation notes that MZEZ is actively working to raise public awareness of Slovenia's achievements in MRSHP. Significant progress has been made in this area, as well as in global learning, which has helped increase awareness and support for Slovenia's international development cooperation and humanitarian aid, with public support in 2023 exceeding the EU average.

Based on interviews with ministries, NGOs, and implementing institutions, as well as surveys of end users, it can be concluded that all participants are very satisfied with the cooperation with MZEZ and appreciate their efforts, proactivity, and commitment to improving the process.

3. Uvod

3.1. Opredelitev predmeta evalvacije

Predmet evalvacije je izvajanje **Strategije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030** (Strategija MRSHP). Strategija MRSHP usmerja delovanje Slovenije na področju MRSHP ter opredeljuje vsebinska področja, določena v Resoluciji o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči Republike Slovenije (ReMRSHP). Strategija MRSHP poleg tega operacionalizira usmeritve ReMRSHP, in sicer predvideva koncentracijo razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči na prednostna območja Zahodnega Balkana, evropskega sosredstva in Podsaaharske Afrike, s poudarkom na najmanj razvitih državah, ter na omejeno število področij:

- dostojno delo, produktivno zaposlenost in trajnostni gospodarski razvoj (cilj trajnostnega razvoja 8);
- miroljubne in vključujoče družbe ter učinkovite, odgovorne in pregledne ustanove (cilj trajnostnega razvoja 16);
- trajnostni načini proizvodnje in porabe oz. krožno gospodarstvo (cilj trajnostnega razvoja 12);
- boj proti podnebnim spremembam (cilj trajnostnega razvoja 13).

Kot presečni temi Strategija MRSHP določa **varovanje okolja** in **enakost spolov**.

Strategija MRSHP je bila pripravljena na podlagi Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči, ki jo je Državni zbor RS sprejel 26. septembra 2017. Strategija MRSHP podrobneje opredeljuje cilje in strateške usmeritve ter v primerjavi z Resolucijo podrobneje opredeljuje prednostna vsebinska področja in jih veže na cilje trajnostnega razvoja, operacionalizira določila iz Resolucije in opredeljuje konkretne ukrepe za skladno in učinkovito delovanje. Oblikuje tudi okvir za razvoj področja v skladu z mednarodno zavezo Slovenije, sprejeto na ravni EU, o povečanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč. V ReMRSHP je bilo namreč predvideno, da bo vlada RS v šestih mesecih po njenem sprejetju na predlog nacionalnega koordinatorja sprejela akcijski načrt o postopnem povečevanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, v okviru katerega si bo prizadevala uresničiti zavezo, da do leta 2030 za uradno razvojno pomoč namenila 0,33 odstotka BND.

Strategija MRSHP temelji na predpostavki, da bo Slovenija to mednarodno zavezo uspešno izpolnila, in v tej smeri opredeljuje vsebinske in organizacijske elemente mednarodnega razvojnega sodelovanja. Kljub temu pa Slovenija do sedaj takega akcijskega načrta še ni sprejela.

3.2. Namen in cilji evalvacije

Namen izvedbe evalvacije izvajanja Strategije MRSHP je priprava osnove za morebitno revizijo strategije MRSHP (kot predvideva Strategija MRSHP, str. 37). Na podlagi ugotovitev in zaključkov, ki izhajajo iz izvedene evalvacije, je mogoče izboljšati postopke odločanja in oblikovanja politik, s katerimi lahko neposredno vplivamo na ustreznost in učinkovitost izvajanja MRSHP v Republiki Sloveniji do leta 2030.

Cilja evalvacije sta:

- ocena izvajanja Strategije MRSHP, vključno z zastavljenimi cilji in ukrepi,
- priprava priporočil za revizijo Strategije MRSHP, vključno z določitvijo revidiranih ciljev in kazalnikov.

3.3. Metodologija in evalvacijski pristopi

Evalvacija izvajanja Strategije MRSHP do leta 2030 temelji na šestih ključnih merilih za vrednotenje, ki jih opredeljuje Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD) – ustreznost, uspešnost, učinkovitost, vpliv, skladnost in trajnost. Merila so podlaga za pripravo odgovorov na vprašanja za vrednotenje in priporočila. Dodatni podlagi za evalvacijo sta Evalvacijska politika mednarodnega razvojnega sodelovanja¹, ki jo je sprejela Vlada RS, in Evalvacijske smernice mednarodnega razvojnega sodelovanja², ki jih je določil pristojni minister za zunanje zadeve. Poleg teh kriterijev je bil upoštevan tudi vidik skladnosti izvajanja strategije z ReMRSHP in drugimi ključnimi dokumenti slovenskega razvojnega sodelovanja.

Evalvacija je v skladu s kriteriji OECD temeljila na šestih glavnih merilih:

1. **Ustreznost** – ali strategija odraža resnične potrebe partnerskih držav.
2. **Skladnost** – skladnost strategije z nacionalnimi in mednarodnimi usmeritvami.
3. **Uspešnost** – doseganje predvidenih ciljev.
4. **Učinkovitost** – prilagodljivost uporabe sredstev glede na rezultate.
5. **Vpliv** – dolgoročni učinki na prejemnike pomoči.
6. **Trajnost** – vzdržnost dosežkov po koncu projektnega financiranja.

Evalvacija je temeljila na kombinaciji naslednjih kvantitativnih in kvalitativnih metod:

- **Analiza dokumentacije:** Pregledana so bila letna poročila, strateški dokumenti, projektne pogodbe in druge relevantne evidence³. Analiza dokumentacije je prispevala k razumevanju formalnih vidikov izvajanja strategije in identifikaciji ključnih točk za nadaljnje pogovore.
- **Poglobljeni intervjuji:** Izvedeni so bili intervjuji z deležniki, vključno s predstavniki MZEZ ter ostalih ministrstev, izvajalci projektov, veleposlaništev ter s poslansko skupino Nova Slovenija – krščanski demokrati. Intervjuji so omogočili pridobitev neposrednih vpogledov v praktične izzive in uspehe pri izvajanju strategije ter dopolnili formalno dokumentacijo. Natančen popis vseh izvedenih intervjujev je naveden v podpoglavju 5.3.1. Izvedeni intervjuji.
- **Anketiranje:** Del evalvacije je vključeval zbiranje povratnih informacij neposrednih prejemnikov pomoči. Evalvator je poslal ankete na Slovensko Karitas, CMSR, CEP, CEF, ITF, ADRO, Forum FER, Slogo, Zavod krog, Pino ter Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS, ki so nato posredovali ankete prejemnikom pomoči, s katerimi so sodelovali v obdobju 2019–2023. Na ta način smo prejeli 28 izpolnjenih anket. Anketiranje končnih uporabnikov je zagotovilo kvalitativne podatke o zaznavah vpliva in dolgoročne vrednosti izvedenih projektov.

Za strukturirano vrednotenje dosežkov strategije je bila vzpostavljena evalvacijska matrika, ki povezuje evalvacijska vprašanja s specifičnimi kazalniki in podatkovnimi viri. Evalvacijska matrika vključuje določene indikatorje za vsako merilo, kot so kakovost izvedenih aktivnosti, stopnja doseganja ciljev, trajnostne koristi ter skladnost z nacionalnimi in mednarodnimi smernicami. Evalvacijska matrika je natančno predstavljena v 5. poglavju.

¹ Vir: [EVALVACIJSKA POLITIKA MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA SLOVENIJE](#)

² Vir: [KM_364e-20170822014602](#)

³ Spisek celotne analizirane dokumentacije je predstavljen v 4. poglavju.

Evalvacijski proces je potekal v treh glavnih fazah:

1. **Priprava uvodnega poročila** – uvodni sestanki z naročnikom evalvacije, opredelitev ciljev evalvacije in pridobivanje relevantne dokumentacije.
2. **Zbiranje podatkov in analiza** – izvedba intervjujev, pregled in analiza dokumentacije, anketiranje in obdelava pridobljenih podatkov.
3. **Poročanje in zaključna predstavitev** – priprava in pregled končnega evalvacijskega poročila, predstavitev ključnih ugotovitev in priporočil za nadaljnje izboljšanje strategije.

Takšna metodološka zasnova evalvacije zagotavlja uravnotežen vpogled v dosežke, izzive in priložnosti za prihodnje izboljšave mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. Evalvacija za spremljanje izvajanja Strategije MRSHP se izvede vsaka štiri leta in tako lahko predstavlja osnovo za njene spremembe oz. izboljšave. Trenutna evalvacija je bila opravljena za časovno obdobje med **1. 1. 2019** in **31. 12. 2023**. Naslednji evalvaciji sta predvideni v letih 2027 in 2031, torej po zaključku Strategije MRSHP, ki traja do leta 2030.

3.4. Struktura poročila

Jedro poročila predstavljajo štiri vsebinske enote.

Najprej so v četrtem poglavju (Okvir izvajanja strategije) opisane okoliščine izvajanja projekta, vključno s predstavitev javno-političnega konteksta Slovenije, kar zajema pregled ključnih dokumentov, sprejetih na ravni RS, kot so deklaracije, zakoni, strategije, resolucije in drugi dokumenti na področju MRSHP.

V petem poglavju (Evalvacijski program) so opredeljene podrobnosti programa evalvacije in metodologija evalvacije, ki temelji na posodobljenih evalvacijskih kriterijih Odbora za razvojno pomoč OECD. Predstavljena je ocena intervencijske logike, tj. notranje in zunanje usklajenosti ciljev slovenskega razvojnega sodelovanja s Strategijo MRSHP. Sledi podrobna razčlenitev uporabljenih metod, kazalnikov in virov podatkov na podlagi meril in evalvacijskih vprašanj, ki jih je opredelil naročnik (MZEZ).

Na podlagi zbranih in analiziranih podatkov so v šestem poglavju (Ugotovitve in zaključki) za vsak kriterij predstavljene ključne ugotovitve in sklepi evalvacije (tj. podani so odgovori na evalvacijska vprašanja).

Zaključni del predstavljajo sedmo, osmo in deveto poglavje, v katerih so predstavljena ključna opažanja in priporočila evalvatorja.

4. Okvir izvajanja strategije

4.1. Javno-politični kontekst v Sloveniji

V skladu z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (ZMRSH⁴) MZEZ koordinira slovensko politiko mednarodnega razvojnega sodelovanja, kar obsega tako načrtovanje politike kot tudi njeno koordinacijo in spremljanje. Skladno z zahtevami za izvedbo evalvacije smo pripravili pregled ključnih strateških dokumentov in drugih usmeritev na področju MRSHP v Republiki Sloveniji.

Tabela 1: Pregled ključnih strateških dokumentov in drugih usmeritev na področju MRSHP

Ime dokumenta	Sprejem/ veljavnost	Cilji, vsebinska prednostna področja oz. projekti	Geografska prednostna področja
Strategija sodelovanja RS v mednarodnih misijah in operacijah ⁵	12. 11. 2009	Strategija določa okvire za odločanje o sodelovanju ter opredeljuje splošen nabor zmogljivosti za njeno izvajanje. RS s tem prispeva k vzpostavljanju in ohranjanju mednarodnega miru in varnosti, stabilnosti, demokracije, zagotavljanju humanitarne pomoči, vzpostavljanju vladavine prava, krepitvi človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvoju civilne družbe, krepitvi trajnostnega razvoja v mednarodni skupnosti ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, s čimer krepi tudi lastno varnost.	Ni natančne opredelitve
Deklaracija o zunanji politiki RS ⁶	10. 7. 2015	Okrepljen multilateralni sistem, ki temelji na okrepljenem mednarodnem razvojnem sodelovanju in trajnostnem razvoju.	Zahodni Balkan, širitev EU in NATO
Strategija zunanje politike RS ⁷	30. 7. 2015	MRSHP sta pomembni sestavini slovenske zunanje politike. Pomenita izraz solidarnosti in interesa, saj posledice neenakopravnega in neuravnoteženega razvoja ter kriz ogrožajo mir, varnost in stabilnost v svetu. Prispevata h krepitvi dvostranskih odnosov in prepoznavnosti RS v svetu. Z vključevanjem zmogljivosti javnega, zasebnega in nevladnega sektorja, znanosti, inovacij in tehnologije je priložnost tudi za uveljavitev gospodarskih in drugih subjektov RS v tujini. Upoštevajoč vrednote, razvojne usmeritve in zmogljivosti RS, cilje mednarodne skupnosti, zlasti cilje Organizacije združenih narodov (OZN) in EU, ter prednostna področja in območja slovenske zunanje politike se razvojno sodelovanje RS udeležuje na izbranih geografskih in tematskih prednostnih področjih. V načrtovanje in izvajanje nalog	Evropa, Zahodni Balkan in evropsko sosodstvo, Rusija, Združene države Amerike (ZDA), Sredozemlje, Azija, Afrika in Latinska Amerika

⁴ Uradni list Republike Slovenije št. 70/06 in 30/18

⁵ Vir: Uradni list RS št. 19/10

⁶ Vir: Uradni list RS, št. 53/15

⁷ Vir: Slovenija: varna, uspešna in v svetu spoštovana. Zunanja politika Republike Slovenije, Vlada Republike Slovenije, december 2021. Dostop: [Strategija zunanje politike Slovenije](#)

Ime dokumenta	Sprejem/ veljavnost	Cilji, vsebinska prednostna področja oz. projekti	Geografska prednostna področja
		na razvojnem področju so močno vpeta diplomatska predstavništva.	
Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije ⁸	26. 9. 2017	Prispevati k odpravi revščine, zmanjševanju neenakosti ter doseganju trajnostnega razvoja v partnerskih državah. Prednostna vsebinska področja: - spodbujanje miroljubnih in vključujočih družb, s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih, vključno z enakostjo spolov, ter kakovostnem izobraževanju; - boj proti podnebnim spremembam, s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri.	Zahodni Balkan, evropsko sosodstvo in Podsaharska Afrika, s poudarkom na najmanj razvitih državah.
Strategija razvoja Slovenije 2030 ⁹	7. 12. 2017	Strategija je krovni dolgoročni strateški dokument, ki mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč obravnava v okviru cilja 11 »Varna in globalno odgovorna Slovenija«.	Ni natančne opredelitve
Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči RS ¹⁰	17. 4. 2018	Cilja mednarodnega razvojnega sodelovanja: prispevati k odpravi revščine in zmanjšanju neenakosti ter pospeševanje trajnostnega razvoja v partnerskih državah. Cilji humanitarne pomoči: reševanje človeških življenj, preprečevanje in lajšanje trpljenja, ohranjanje človekovega dostojanstva, zmanjšanje ranljivosti in tveganja za krize, preventivno delovanje ter krepitev odpornosti proti krizam in zmogljivosti za zagotavljanje odziva nanje.	Države v razvoju (ni natančnejše opredelitve)
Strategija razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva do leta 2023 ¹¹	7. 6. 2018	S to strategijo Vlada opredeljuje in določa ukrepe, ki bodo prispevali k temu, da bodo nevladne in prostovoljske organizacije, kot eden izmed ključnih gradnikov civilne družbe, prispevale k uresničevanju načel pluralnosti in demokracije v družbi.	Ni natančne opredelitve
Nacionalni akcijski načrt Republike Slovenije za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu ¹²	November 2018	Načrt je namenjen vertikalnemu usklajevanju strategij, zakonov in postopkov Republike Slovenije s Smernicami OZN za spoštovanje človekovih pravic v gospodarstvu. Hkrati je njegov cilj horizontalno usklajevanje, ki se nanaša na zagotavljanje ustrezne usposobljenosti in opremljenosti resorjev in agencij, ki urejajo	Ni natančne opredelitve

⁸ Vir: [Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije \(ReMRSH\) \(PISRS\)](#)

⁹ Vir: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

¹⁰ Uradni list RS, št 30/18

¹¹ Vir: [Strategija-razvoja-NVO-in-prostovoljstva.pdf](#)

¹² Vir: [NacrTtekst.doc](#)

Ime dokumenta	Sprejem/ veljavnost	Cilji, vsebinska prednostna področja oz. projekti	Geografska prednostna področja
		poslovne prakse, ter na zagotavljanje njihove seznanjenosti z obveznostmi Slovenije glede človekovih pravic in njihovo upoštevanje v praksi.	
Uredba o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije ¹³	22. 11. 2018	Prispevati k odpravi revščine, zmanjševanju neenakosti ter doseganju trajnostnega razvoja v partnerskih državah.	Zahodni Balkan, evropsko sosodstvo in Podsaharska Afrika, s poudarkom na najmanj razvitih državah (skladno z resolucijo, strateškimi dokumenti in vsebinskimi izhodišči mednarodnega razvojnega sodelovanja). ¹⁴
Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030 ¹⁵	10. 12. 2018	Strategija MRSHP predvideva štiri glavne teme mednarodnega razvojnega sodelovanja: 1. Slovenija se bo zavzemala za dostojno delo ter trajnostni in vključujoči gospodarski razvoj v partnerskih državah, spodbujala bo zaposlitvene možnosti za ženske in mlade ter razvoj mikro, malih in srednjih podjetij v partnerskih državah. 2. Spodbujala bo razvoj dobrega upravljanja in vladavine prava, vključno s podporo vzpostavitve učinkovitih, odgovornih in preglednih institucij. 3. Zavzemala se bo za trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in njihovo učinkovito rabo, predvsem s podporo prehodu v t. i. krožno gospodarstvo. 4. Nudila bo pomoč dejavnostim za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam v partnerskih državah.	Zahodni Balkan, evropsko sosodstvo in Podsaharska Afrika, s poudarkom na najmanj razvitih državah.
Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije ¹⁶	26. 9. 2019	Resolucija je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument na področju nacionalne varnosti. Z njo se opredeljujejo nacionalni interesi in nacionalno-varnostni cilji RS, viri ogrožanja varnosti in varnostna tveganja države, analizira varnostno okolje, določa izhodišča politike odzivanja RS na posamezne varnostne grožnje in tveganja ter določa	Ni natančne opredelitve

¹³ Vir: [Uredba o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije \(PISRS\)](#)

¹⁴ Prva alineja prvega odstavka 8. člena (pogoji in merila za financiranje ali sofinanciranje programov ali projektov dvostranskega razvojnega sodelovanja) Uredbe o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS določa: "Pogoji za financiranje ali sofinanciranje programov ali projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja so:
- skladnost programa ali projekta z resolucijo, strateškimi dokumenti in vsebinskimi izhodišči mednarodnega razvojnega sodelovanja,"

¹⁵ Vir: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/Strategija-MRSHP-popravljeno.docx>

¹⁶ Vir: Uradni list RS št. 27/10

Ime dokumenta	Sprejem/ veljavnost	Cilji, vsebinska prednostna področja oz. projekti	Geografska prednostna področja
		najširše sistemsko-organizacijske rešitve celovitega delovanja države pri zagotavljanju nacionalne varnosti.	
Smernice za sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ¹⁷	Maj 2023	Okrepiti, nadgraditi in formalizirati sodelovanje med ministrstvi in vladnimi službami (predvsem med MZEZ kot nacionalnim koordinatorjem MRSHP) in nevladnimi organizacijami na vseh ravneh, da bi dosegli večjo skladnost, uspešnost, učinkovitost, trajnost in preglednost načrtovanja, izvajanja in spremljanja, ter prizadevati si za krepitev nevladnih organizacij in za njihovo učinkovito delovanje s krepitvijo vključujočih partnerstev, medsebojne odgovornosti in neodvisnosti nevladnih organizacij.	Ni natančne opredelitve
Smernice za vključevanje enakosti spolov v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč RS ¹⁸	Junij 2023	S temi smernicami se MZEZ zavezuje, da bo do leta 2030 vsaj 85 % razvojnih projektov vključevalo aktivnosti za enakost spolov in opolnomočenje žensk in deklic kot glavni ali pomemben cilj glede na metodologijo Odbora za razvojno pomoč OECD.	Ni natančne opredelitve
Smernice za vključevanje varstva okolja v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Republike Slovenije ¹⁹	September 2024	Namen smernic je sistematično vključevanje varstva okolja v analizo potreb, načrtovanje, izbor, izvajanje, spremljanje in evalvacijo dejavnosti MRSHP RS. To vključuje tako dejavnosti, ki imajo varstvo okolja za poglobitveni cilj, kot tudi tiste, ki varstvo okolja vključujejo kot presečno temo. Strategija MRSHP določa, da mora RS stopnjevati delež programske uradne razvojne pomoči partnerskim državam za dejavnosti, ki spodbujajo varstvo okolja in podnebne ukrepe.	Ni natančne opredelitve
Strategija zunanje politike Republike Slovenije ²⁰	December 2024	Strategija zunanje politike RS opredeljuje usmeritve za uresničevanje in doseganje ciljev slovenske zunanje politike. Nadgrajuje dosedanje strategije iz let 1999, 2002, 2010, 2015 in 2021, ter temelji na Deklaraciji o zunanji politiki RS, sprejeti v Državnem zboru RS (2015), Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti RS (2019) ter Resoluciji o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči RS	Slovenija in njen položaj v Evropi ter v svetu/globalno

¹⁷ Vir: [Smernice za sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči](#)

¹⁸ Vir: [Smernice za vključevanje enakosti spolov v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Republike Slovenije](#). Prve smernice za vključevanje enakosti spolov v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Republike Slovenije so bile sprejete leta 2013, nazadnje pa so bile prenovljene leta 2023.

¹⁹ Vir: [Smernice-za-vkljucevanje-varstva-okolja-v-mednarodno-razvojno-sodelovanje-in-humanitarno-pomoc-Republike-Slovenije.docx](#)

²⁰ Vir: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/stiki-z-javnostmi/Strategija-zunanje-politike18122024.pdf>

Ime dokumenta	Sprejem/ veljavnost	Cilji, vsebinska prednostna področja oz. projekti	Geografska prednostna področja
		(2017). Upošteva tudi druge nacionalne strateške dokumente s področij, ki so omenjena v besedilu.	
Strategija razvoja nevladnih organizacij in Strategija razvoja prostovoljstva za obdobje 2024 – 2029 ²¹	V teku	Opredeljuje in določa ukrepe, ki bodo prispevali k temu, da bodo nevladne in prostovoljske organizacije, kot eden izmed ključnih gradnikov civilne družbe, prispevale k uresničevanju načel pluralnosti in demokracije v družbi.	Ni natančne opredelitve

4.2. Institucionalni okvir

Ključni deležniki načrtovanja in izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v Sloveniji so naslednji:

- **Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve** je nacionalni koordinator za področje MRSHP v RS. Državni sekretar za politične zadeve, multilateralo in razvojno pomoč ima tudi vlogo razvojnega ministra, kar pomeni, da usmerja in nadzira politike in dejavnosti na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, prav tako pa zastopa Republiko Slovenijo na mednarodnih dogodkih, na primer na zasedanju Sveta za zunanje zadeve EU v formatu razvojnih ministrov – FAC DEV. Strokovno se s področjem MRSHP ukvarja Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, ki je pristojen za načrtovanje politik MRSHP na nacionalni in mednarodni ravni ter za izvajanje, koordiniranje, spremljanje in poročanje o MRSHP. Operativno načrtovanje in spremljanje izvajanja programov in projektov MRSHP poleg ostalih nalog povezanih z MRSHP znotraj direktorata opravlja Sektor za izvajanje MRSHP. Znotraj tega direktorata deluje še Sektor za politike MRSHP, ki načrtuje in usklajuje strategije in politike na nacionalni in mednarodni ravni ter pripravlja in spremlja normativno ureditev na področju MRSHP RS. Prav tako pripravljajo seje Stalne koordinacijske skupine za MRS in sodelujejo pri delu Strokovnega sveta za MRS.
- **Stalna koordinacijska skupina** (v preteklosti Medresorsko delovno telo) je glavni usklajevalni organ za MRSHP RS. Skupino sestavljajo predstavniki ministrstev in vladnih služb, ki so izvajalci in financerji aktivnosti MRSHP. Na ravni državnih sekretarjev se srečuje najmanj enkrat letno, na ravni namestnikov pa še vsaj dvakrat letno. Sodeluje pri načrtovanju in usklajevanju MRSHP in spremlja njegovo izvajanje. Poleg tega obravnava okvirno višino sredstev za MRSHP. Med nalogami skupine je tudi spremljanje skladnosti politik za razvoj in usklajevanje predlogov strateških in normativnih dokumentov s področja MRSHP ter spremljanje ugotovitev in priporočil evalvacij. Sodeluje tudi pri pripravi poročil in ocen uspešnosti izvajanja MRSHP.
- **Strokovni svet za mednarodno razvojno sodelovanje** je bil v skladu z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS (Uradni list 70/06 in 30/18) ustanovljen kot strokovno posvetovalno telo ministru, pristojnemu za mednarodno razvojno sodelovanje. Od leta 2024 naprej Strokovni svet vodi ministrica za zunanje in evropske zadeve. Naloge strokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje opredeljuje Strategija MRSHP. Strokovni svet za mednarodno razvojno sodelovanje svetuje pri vprašanjih, ki jih nanj naslovi nacionalni koordinator za MRSHP, sodeluje pri pripravi strateških in normativnih dokumentov, spremlja izvajanje Strategije in pripravlja mnenja o dejavnostih in stališčih Slovenije na področju MRSHP.
- **Drugi deležniki v procesu ter izvajalci:** mednarodne organizacije in partnerji, ustanove, nevladne organizacije in zasebni sektor, vlada Republike Slovenije, akademske in raziskovalne institucije.

²¹ Vir: [Strategija razvoja nevladnih organizacij in Strategija razvoja prostovoljstva za obdobje 2024 – 2029 | GOV.SI](#)

Pri načrtovanju in izvajanju MRSHP imajo ključno vlogo tudi diplomatska predstavništva, ki so posredniki med donatorji in prejemniki MRSHP, ter nevladne in druge izvajalske organizacije, ki s svojo mrežo lokalnih partnerjev in neposrednim dostopom do ljudi na terenu omogočajo delovanje tudi v državah, kjer Slovenija nima diplomatske mreže.

Razvojno in humanitarno delovanje izvajalcev projektov predstavlja pomembno povezavo med državo, civilno družbo in lokalnimi skupnostmi v partnerskih državah. Izvajalci projektov prinašajo strokovno znanje, izkušnje in praktične veščine, pridobljene ob izvajanju različnih projektov, kar MZEZ omogoča boljše načrtovanje in učinkovitejše izvajanje MRSHP. Njihova neposredna povezanost s civilno družbo in lokalnimi organizacijami prispeva k uspešnejšemu izvajanju razvojnih in humanitarnih aktivnosti.

Nevladne organizacije imajo pomembno vlogo pri načrtovanju in izvajanju humanitarnih odzivov Slovenije, saj delujejo kot zagovorniki javnega interesa in opravljajo vlogo nadzornika delovanja vlade. MZEZ nevladne organizacije redno vključuje v aktivnosti oblikovanja politik, spremljanja aktualnih trendov in izmenjave stališč ter pobud na področju MRSHP. Prav tako jih obvešča o možnostih financiranja iz zunanjih virov in si prizadeva, da bi tudi manjše nevladne organizacije imele možnost kandidirati na razpisih Evropske unije. MZEZ poleg tega vsakoletno podpira nevladne organizacije s sofinanciranjem projektov nevladnih organizacij, ki so pridobili sredstva EU.²²

Zelo pomembno vlogo imajo tudi mednarodne organizacije, ki nastopajo v vlogi izvajalcev (preko namenskih oziroma nenamenskih prispevkov), poleg tega pa zagotavljajo podporo, raziskave in analize (npr. OECD in Svetovna banka), financiranje razvojnih projektov državam članicam (npr. Svetovna banka in regionalne razvojne banke), strokovno znanje, usposabljanje ter tehnično pomoč državam v razvoju.

Slovenija največji delež svoje uradne razvojne pomoči namenja preko Evropske unije oziroma preko prispevkov v proračun EU. Evropska unija je s svojimi celovitimi shemami financiranja in sodelovanja največji globalni donator za razvojno in humanitarno pomoč. Letno namenja več milijard eur za financiranje razvojnih in humanitarnih projektov, kar omogoča obsežno in dolgoročno podporo državam v razvoju. EU za namen razvojnega sodelovanja uporablja uveljavljene mehanizme, kot so proračunska podpora, Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Global Europe) in Evropski razvojni sklad.

Slovenija poleg tega aktivno sodeluje z agencijami OZN ter z OECD DAC, kjer sodelovanje temelji na podpori pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja, humanitarnih operacijah ter pri spodbujanju pravic in enakopravnosti. Slovenija ima na mednarodni ravni sklenjena tudi dvostranska partnerska sodelovanja. Strategija MRSHP je na območju Zahodnega Balkana opredelila Črno goro in Severno Makedonijo kot aktualni programski državi, s katerima si bo Slovenija prizadevala skleniti večletne programe sodelovanja. Slovenija je v teh dveh državah tudi uvrščena med prvih 5 dvostranskih partnerskih držav.

Vlada Republike Slovenije je ustanovila štiri organizacije, ki delujejo na področju MRSHP:

- **Ustanova Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR)** je v skladu z Zakonom o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči RS izvajalec bilateralnega mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. RS prek CMSR na podlagi sklenjenih pogodb o sofinanciranju programa CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja med CMSR in ministrstvi (pristojnimi za finance, okolje, gospodarstvo ter zunanje in evropske zadeve) sofinancira infrastrukturne in druge razvojne projekte v partnerskih državah. CMSR na podlagi prioritetenih področij in območij mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije, poznavanja slovenskega gospodarstva in njegovih primerjalnih prednosti skladno z razvojnimi potrebami partnerskih držav na področju javne infrastrukture, ki so opredeljene v razvojnih načrtih

²² Vir: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZEZ/Dokumenti/javne-objave/javni-pozivi/poziv-NVO-2023/Javni-poziv-za-sofinanciranje-NVO-2023.docx>

partnerskih držav na nacionalni ali lokalni ravni, zbrane projektne predloge po preverjanju in ocenjevanju vključi v predlog programa za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja za določeno obdobje in ga pošlje članom Sveta Centra v potrditev na seji Sveta Centra. Svet Centra sprejme Program CMSR za izvajanje projektov MRSHIP za določeno obdobje. Predlog programa vsebuje tudi seznam projektov in predloge za financiranje s strani različnih financerjev RS. CMSR predlagane projekte uradne razvojne pomoči za sofinanciranje s strani RS ocenjuje z vidika kakovosti vsebinske zasnove projekta, skladnosti z načeli trajnostnega razvoja in izdelane finančne konstrukcije²³. Potencialni financerji MRSHIP nato na podlagi meril oziroma postopka, kot ga opredeljuje Uredba o izvajanju MRSHIP RS, izberejo projekte, primerne za sofinanciranje, nacionalni koordinator pa pridobi mnenja diplomatsko-konzularnih predstavništev (DKP) in bilateralnih sektorjev. Za projekte, ki jih potrdi tudi vlada, CMSR (ali prejemnik nepovratnih sredstev v partnerski državi) izvede postopek izbire izvajalcev.

- **Ustanova ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti (ITF):** Poslanstvo ITF je izboljšanje varnosti z odpravljanjem takojšnjega in dolgoročnega vpliva min oz. eksplozivnih ostankov vojne, omogočanje varnega, dolgoročnega razvoja in izgradnja odpornosti skupnosti, ki so jih prizadeli konflikti. Poseben poudarek ITF pri odpravljanju nevarnosti eksplozivnih teles je namenjen državam oz. območjem Bosne in Hercegovine, Ukrajine in Bližnjega vzhoda. Vlada RS je med najpomembnejšimi donatorji ITF. Z različnimi letnimi donacijami za projekte, ki jih skupaj s partnerji izvaja ITF, je od leta 1998 prispevala že več kot 16,3 milijonov evrov, od tega je več kot 8,2 milijonov evrov prispeval MZEZ. Poleg tega je Vlada RS za obdobje 2023–2025 namenila dodatnih 2,26 milijonov evrov za projekte protiminskega delovanja v Ukrajini, pomoči duševnem zdravju in psihosocialni pomoči in otrokov in njihovim družinam v Ukrajini ter za številne druge projekte²⁴. Projekte, ki jih ITF identificira preko dolgoletnih lokalnih partnerjev, potrdi odbor ITF, ki je sestavljen iz predstavnikov ministrstev. Na sedežu ITF, ki je v Ljubljani, skupaj z implementacijskimi pisarnami ocenijo projektne predloge pred objavo povabil na oddajo ponudb. ITF namreč na svoji uradni spletni strani²⁵ redno objavlja pozive k prijavam za različne projekte in razpise, ki podpirajo humanitarno razminiranje, pomoč žrtvam min in nadzor nad orožjem ter krepijo varnost in stabilnost tako v Sloveniji kot v tujini. Implementacijske pisarne sodelujejo pri administrativnem, tehničnem in finančnem ocenjevanju predloženih ponudb za projekte, ki jih izvaja ITF. Dodatno velja omeniti, da ima ITF željo in si prizadeva postati mednarodna organizacija.
- **Ustanova Center za evropsko prihodnost (CEP)** je bila oblikovana z namenom prenosa znanj, izkušenj in dobrih praks v države Zahodnega Balkana in druge perspektivne države na poti v EU. Posledično se poslanstvo CEP navezuje na področja demokratizacije, varnosti, vladavine prava, enakih možnosti za mlade in dobrega oz. učinkovitega upravljanja. Poleg tega CEP preko programa Centra za usposabljanje za mirovne operacije (POTC) izvaja dejavnosti usposabljanja za vojaško, policijsko in civilno osebje slovenskih ministrstev ter za druge civilne strokovnjake, ki jih je mogoče napotiti v mirovne operacije in misije v okviru ZN, EU, NATO in OVSE. CEP je tudi eden izmed soorganizatorjev Strateškega foruma Bled, katerega namen je zagotavljanje platforme za dialog in razvijanje strategij o aktualnih globalnih in regionalnih izzivih. Na opravljenem intervjuju s CEP je bilo pojasnjeno, da projekte večinoma identificirajo oziroma predlagajo partnerske države (približno 75 %), ostala priporočila za projekte pa podajo tuji akterji v državi (približno 15 %; na primer nemški GIZ) oziroma veleposlaništva (približno 5 %). Na Zahodnem Balkanu, za katerega se je CEP še posebej specializiral, potrebe po projektih prepoznavajo sami oziroma s pomočjo svojih partnerjev. Naloga CEP je, da pridobljene ponudbe oziroma potrebe po projektih predstavi MZEZ, ki lahko projekte potrdi ali jih zavrne.
- **Center za razvoj financ (CEF)** je leta 2001 ustanovila Vlada RS, od leta 2015 pa deluje kot mednarodna organizacija, ki ima sedež v Ljubljani. Kot ustanovna članica CEF je Slovenija aktivno vključena v sooblikovanje programa ter v aktivnosti Svetovalnega ter Upravnega odbora. V odboru

²³ Vir: CMSR – uradna spletna stran.

²⁴ Celoten pregled projektov, dodatno financiranih s strani RS med leti 2023–2025, je objavljen na uradni spletni strani ITF: [ITF in mednarodno razvojno sodelovanje Slovenije | Dejavnosti | ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti](#)

²⁵ Vir: [Prijava | ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti](#)

CEF sodelujejo ministri držav članic, kar zagotavlja usklajenost z nacionalnimi cilji in strategijami. CEF deluje predvsem na območju JV Evrope, kjer ima določene štiri tematske prednostne naloge: upravljanje javnih financ, centralno bančništvo, vodenje za upravljanje reform ter ekosistemi učenja in znanja. Na področju javnih financ se ukvarja predvsem s proračunskim načrtovanjem in izvajanjem, fiskalno politiko in reformami ter z upravljanjem javnega dolga. Identifikacija projektov povečini poteka po pristopu »od spodaj navzgor«, kjer projekte predlagajo partnerske države, pri čemer je ključnega pomena poznavanje prioritet držav donatoric. Poleg tega ima CEF koordinatorje v posameznih institucijah, na ministrstvih, finančnih upravah in v centralni banki, kjer ima oziroma naj bi imel nominirano eno operativno in eno strateško osebo, ki bi prav tako pomagali pri odkrivanju idej za projekte. Pomemben komunikacijski kanal za identificiranje idej projektov predstavljajo tudi diplomatska predstavništva Slovenije ter druge mednarodne organizacije, kot so Mednarodni denarni sklad (IMF), Regionalna šola za javno upravo (ReSPA), Skupni dunajski inštitut (JVI) in druge. Ko CEF nato pridobljene ideje konceptualno razvije v projekte, donatorjem predstavi predloge za financiranje, oni pa se na podlagi koncepta projekta odločijo, ali ga bodo financirali. Če projekt pridobi podporo donatorja, CEF skupaj z njim detajlno razvije projekt, CEF pa na letni ravni Upravnemu odboru predloži program oziroma projekte, ki so nato potrjeni v uradni program.

Če povzamemo, priprava in usklajevanja programa dela na področju MRS poteka tako, da ustanova ali zavod najprej pripravi predlog programa dela na podlagi vsebinskih izhodišč, ki jih določi ministrstvo, pristojno za financiranje ali sofinanciranje projektov. Če je potencialnih financerjev več, koordinacijo vsebinskih izhodišč prevzame nacionalni koordinator. Predlog programa mora biti usklajen z resolucijo, strateškimi dokumenti in drugimi smernicami mednarodnega razvojnega sodelovanja, pri čemer nacionalni koordinator zagotovi skladnost predloga s temi dokumenti. Nato mora financer uskladiti predlog programa z nacionalnim koordinatorjem, nakar ga potrdi organ ustanove ali zavoda, ki je odgovoren za sprejemanje finančnih načrtov in programov dela. Financer v sodelovanju z nacionalnim koordinatorjem iz potrjenega programa dela pripravi nabor projektov po državah ter opredeli višino sredstev za sofinanciranje. Po izboru projektov financer sklene pogodbo z ustanovo ali zavodom in o tem obvesti nacionalnega koordinatorja, ki obvesti partnersko državo o izbranih projektih.

Podoben postopek predloga potrjevanja projektov, kot je opisan zgoraj, prilagojeno velja za vse izvajalske institucije. Postopek je prilagojen, kadar izvajalec ni ustanova, ampak mednarodna organizacija, oziroma v primerih strateških partnerstev ali drugih projektov, financiranih iz proračunskih sredstev, pri čemer o namenskih in nenamenskih prispevkih mednarodnim organizacijam odloča Vlada RS.

MZEZ razdeljuje sredstva nevladnim organizacijam predvsem preko (so)financiranja projektov in programov nevladnih organizacij ter sofinanciranja projektov nevladnih organizacij, izbranih na razpisih EU. Omenimo tudi, da so z uveljavitvijo koncepta strateškega partnerstva za področje humanitarne pomoči na javnem razpisu izbrane nevladne organizacije postale pomembne izvajalke projektov nujne pomoči.

MZEZ v skladu z Zakonom o MRSHP ter s strateškimi dokumenti in razpoložljivimi sredstvi objavlja javne razpise, s katerimi podpira izvajanje projektov razvojnih in humanitarnih aktivnosti, zagovorništva, ozaveščanja javnosti in globalnega učenja. MZEZ prav tako v skladu z Zakonom o MRSHP ter veljavno Uredbo o izvajanju MRSHP RS ter v okviru razpoložljivih sredstev objavlja javne pozive za sofinanciranje projektov, ki jih Evropska komisija razpisuje za nevladne organizacije iz držav članic Evropske unije ali partnerskih držav, ki delujejo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter se financirajo iz instrumentov in programov EU. Namen tovrstnih pozivov je spodbujanje nevladnih organizacij k sodelovanju na razpisih, ki jih financira EU. MZEZ nevladne organizacije obvešča o možnih zunanjih virih financiranja in si v okviru EU prizadeva za zagotovitev pogojev, ki omogočajo kandidiranje manjših nevladnih organizacij na razpisih EU.

Natančen opis postopkov za financiranje, izvajanje in sodelovanje pri projektih, ki so del mednarodnega razvojnega sodelovanja, vključno s pravicami in obveznostmi javnih uslužbencev ter pogoji za javne pozive in postopke izbora predlogov projekta podrobneje ureja in naslavlja že omenjena Uredba o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije. Postopek izbire

predlogov projektov za programe dela ustanov ali zavodov se izvede po postopku, predpisanem v 7. členu Uredbe o izvajanju MRSHP Republike Slovenije²⁶. Cilj omenjene uredbe je zagotoviti enotno in usklajeno izvajanje dvostranskega in večstranskega razvojnega sodelovanja ter humanitarne pomoči.

²⁶ Vir: [Uredba o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije \(PISRS\)](#)

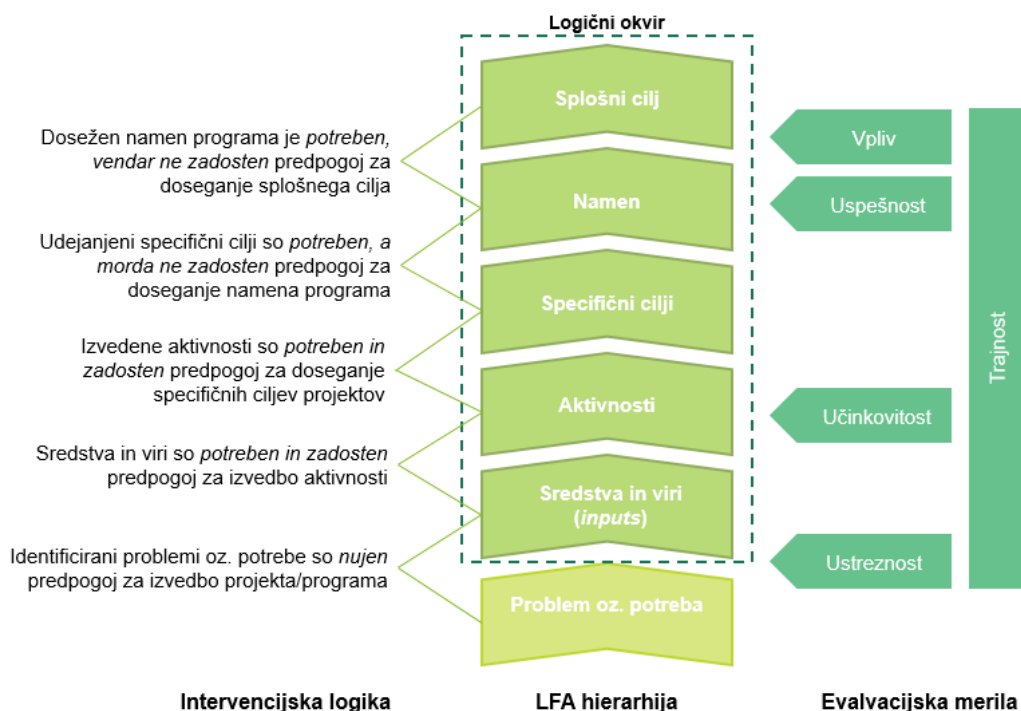
5. Evalvacijski program

Metodologija je bila pripravljena na podlagi pravil in standardov OECD na področju evalvacij MRSHP²⁷ ter evalvacijske politike in smernic MRSHP RS. Evalvacijska merila je predhodno določil naročnik, ki je skladno z omenjeno politiko predlagal pet OECD meril (ustreznost, uspešnost, učinkovitost, vpliv in trajnost), poleg tega pa smo upoštevali tudi vidik skladnosti izvajanja Strategije MRSHP z Resolucijo mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije ter zunanje politike.

Pri pripravi metodološkega okvirja za evalvacijo smo upoštevali tudi Smernice Evropske komisije za upravljanje projektnega cikla v primeru projektov razvojnega sodelovanja²⁸, ki izhajajo iz enakega nabora meril kot smernice OECD, a metodologijo nadgradijo s pristopom logičnega okvirja (angl. *logframe approach* oz. LFA), s pomočjo katerega se dosežke projektov/programov primerja glede na zastavljene cilje. LFA se uporablja v vseh fazah upravljanja projektnega cikla, od načrtovanja in izvajanja MRSHP do evalvacije, ki predstavlja sklepno fazo. Dobro opredeljen LFA zagotavlja okvir za evalvacijo, saj jasno določa namen in rezultate programa oz. projekta, orodja za njihovo evalvacijo (kazalnike in načine presoje) in ključne predpostavke izvajanja.

LFA je pristop, znotraj katerega se oblikuje t.i. LFA-matrika. Ta naj bi bila rezultat premišljenega načrtovanja projektov razvojnega sodelovanja na podlagi intervencijske logike, predpostavk, preverljivih kazalnikov in virov. Opredeljuje splošni cilj programa oz. politike MRSHP, namen programa in specifične cilje, ki so neposredno povezani s projektnimi aktivnostmi. Za potrebe te evalvacije je logični okvir podlaga za pripravo različnih kategorij vrednotenja in razumevanje načina, s katerim projekt in projektne aktivnosti dosegajo zastavljene cilje.

Slika 1: Povezava intervencijske logike LFA in osnovnih evalvacijskih meril OECD



²⁷ Vir: OECD 2010 – Evaluating Development Co-operation.

²⁸ Vir: EC 2004 – Aid Delivery Methods, Project Cycle Management Guidelines.

5.1. Analiza intervencijske logike

5.1.1. Notranja skladnost

V podpoglavju notranje skladnosti so na kratko predstavljene presečne teme, prednostna vsebinska področja, cilje ter kazalniki za merjenje uspešnosti, ki so definirani v Strategiji MRSHP.

Natančnejše ključne usmeritve, cilji in načela, ki jih Slovenija zasleduje na področju MRSHP, so predstavljeni v Strategiji MRSHP Republike Slovenije do leta 2030 in letnih poročilih o izvajanju MRSHP, ki jih pripravlja MZEZ. Strategija MRSHP je bila pripravljena na podlagi Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči. V Strategiji MRSHP so natančno opredeljena prednostna področja, prednostna geografska območja, večstransko razvojno sodelovanje Slovenije v mednarodnih organizacijah, organizacijski vidik izvajanja Strategije in ključni kazalniki uspeha, ki jih želimo doseči oz. uresničiti.

Strategija MRSHP zasleduje naslednji presečni temi:

1. **Varovanje okolja:** Slovenija se bo zavzemala za ohranjanje in fizično izboljšanje naravnega okolja v partnerskih državah, vključno z razvojem in krepitevijo politik, zakonodaje in institucij s področja zaščite okolja.
2. **Enakost spolov:** Cilj je prispevati k enakosti spolov in krepitev vlog moči žensk in deklic ter zmanjševanje diskriminacije in neenakosti.

Poleg tega se Strategija MRSHP osredotoča na dva sklopa prednostnih vsebinskih področij:

1. **Produktivna zaposlenost, dostojno delo ter miroljubne in vključujoče družbe:** Slovenija bo prispevala k enakim možnostim za ranljivejše segmente družbe, kot so ženske in mladi, predvsem na področju zaposlovanja. Dodatno bo Slovenija podpirala razvoj spodbudnega in vključujočega poslovnega okolja tako za nadaljnji industrijski razvoj kot tudi za napredek na področju mikro, malih in srednjih podjetij. Velik poudarek je tudi na nadaljnji digitalizaciji poslovanja, v okviru katerega želi Slovenija spodbujati digitalno izobraževanje in pridobivanje novih digitalnih veščin, ki so ključne za zapolnitev vrzeli avtomatiziranih delovnih mest.
2. **Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in boj proti podnebnim spremembam:** Slovenija podpira partnerske države v boju proti podnebnim spremembam ter na področju trajnostnega oz. krožnega gospodarjenja z naravnimi viri. Na tem področju želi Slovenija podpirati učinkovitejšo porabo naravnih virov, zmanjšati količino odpadkov, povečati obseg recikliranja in ponovne uporabe ter zagotoviti podporo za krepitev znanstvenih in tehnoloških zmogljivosti za prehod na bolj trajnostno proizvodnjo in porabo.

Strategija MRSHP opredeljuje prednostna geografska območja, ki so: (i) **Zahodni Balkan**, (ii) **evropsko sosodstvo** in (iii) **Podsaharska Afrika, s poudarkom na najmanj razvitih državah**. V okviru preteklih in sedanjih aktivnosti je bil največji del sredstev razvojne pomoči namenjen regiji Zahodnega Balkana.

Strategija MRSHP natančno opredeli kazalnike²⁹, ki jih želi Slovenija doseči do leta 2030. Kazalniki so opredeljeni skladno s šestimi OECD merili (uspešnost, skladnost, učinkovitost, vpliv, trajnost in ustreznost).

²⁹ Celovita predstavitev in analiza kazalnikov se nahaja v evalvacijskem vprašanju 3.1.

5.1.2. Zunanja skladnost

Zunanjo skladnost smo obravnavali kot skladnost Strategije MRSHP z resolucijami, zakoni in drugimi nacionalnimi dokumenti, ki urejajo področje MRSHP v Republiki Sloveniji.

Deklaracija o zunanji politiki RS³⁰

Deklaracija o zunanji politiki RS (v nadaljevanju Deklaracija) opredeljuje cilje zunanje politike Republike Slovenije, ki med drugim vključujejo tudi »Okrepljen multilateralni sistem, ki temelji na učinkoviti Organizaciji združenih narodov, suvereni enakosti držav, kolektivni varnosti, mirnem reševanju sporov, samoodločbi narodov, visokih standardih človekovih pravic, močni vlogi mednarodnega prava, okrepljenem mednarodnem razvojnem sodelovanju, humanitarni pomoči in trajnostnem razvoju«.

Strategija MRSHP zasleduje cilj, ki se navezuje na mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, kot je identificirano v Deklaraciji. Kot ključni dokument na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja je navedena Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS.

Strategija zunanje politike RS³¹

Strategija zunanje politike Republike Slovenije (RS) opredeljuje strateške prioritete na področju zunanjega sodelovanja, vključno z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo. Nova Strategija, sprejeta decembra 2024, ta področja obravnava v poglavjih »1.4. Solidarnost za zmanjševanje neenakosti«, »2. Slovenija v Evropi« in »3. Slovenija v svetu: globalni izzivi«.

V Strategiji zunanje politike RS je navedeno, da bo razvojno sodelovanje usmerjeno k doseganju trajnostnega razvoja, zmanjševanju globalnih neenakosti in odpravi revščine. Slovenija bo prednostno gradila partnerstva, ki omogočajo dolgoročne in trajnostne rešitve. Humanitarno delovanje pa se bo osredotočalo na hitro, učinkovito in predvidljivo odzivanje na humanitarne potrebe, ob spoštovanju temeljnih humanitarnih načel in mednarodnega humanitarnega prava. V tem okviru bo Slovenija si prizadevala za trajnostno in predvidljivo financiranje ter povečevanje sredstev za uradno razvojno pomoč, pri čemer je cilj doseči usklajenost z mednarodnimi zavezami in skladnost z Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči RS.

Strategija zunanje politike RS prav tako izpostavlja, da bo Slovenija svojo uradno razvojno pomoč usmerila v skladu z nacionalnimi prednostnimi področji ter v povezavi z regionalnimi in globalnimi prizadevanji. Poudarek bo na usklajenosti s ključnimi dokumenti, ki urejajo to področje, predvsem tistimi, ki izhajajo iz mednarodnih zavez znotraj EU in OZN, kot tudi cilji trajnostnega razvoja.

V skladu z Strategijo zunanje politike RS mednarodno razvojno sodelovanje temelji na pravnem redu RS in EU ter upošteva ključne smernice OECD DAC. Prav tako so v Strategiji MRSHP navedene aktivnosti, ki so pripravljene ob upoštevanju pravnega reda RS in EU ter usmeritev OECD DAC.

Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči³²

Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči (v nadaljevanju ReMRSHP) opredeljuje prednostna področja, ki predstavljajo temelj izvajanja Strategije MRSHP: (i) spodbujanje miroljubnih in vključujočih družb, s poudarkom na dobrem upravljanju, enakih možnostih, vključno z enakostjo spolov, ter kakovostnem izobraževanju, in (ii) boj proti podnebnim spremembam, s poudarkom na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi in energetskimi viri.

³⁰ Vir: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=DEKL37>, Uradni list RS, št. 53/15

³¹ Vir: [Strategija zunanje politike Slovenije](https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO117)

³² Vir: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO117>, Uradni list RS, št. 54/17

Poleg prednostnih področij in krovnih ciljev, ki so analogni tistim, navedenim v ZMRSH, ReMRSH opredeljuje tudi vsebinska merila za izbor prednostnih nalog Poleg razvojne usmeritve in strategije oziroma strategij partnerskih držav so navedeni tudi naslednji dejavniki:

- mednarodni dogovori in standardi ter usmeritve Evropske komisije, OZN in drugih mednarodnih organizacij, kar vključuje prilagajanje podnebnim spremembam, razvoj dobrega upravljanja in izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, regionalno sodelovanje in povezovanje, razvoj prometne infrastrukture, ekološko kmetijstvo in zagotovitev ustrezne preskrbe s hrano;
- cilji zunanje politike in strateške razvojne usmeritve slovenske družbe in gospodarstva;
- pozitivne izkušnje s preteklih projektov.

Usmeritve ReMRSH, kar vključuje prednostna področja, prednostna geografska območja in druge ključne elemente, so jasno vključene v Strategijo MRSH.

Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči³³

Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči ureja mednarodno razvojno sodelovanje in mednarodno humanitarno pomoč Republike Slovenije.

Cilji mednarodnega razvojnega sodelovanja (in humanitarne pomoči), ki so opredeljeni v drugem členu ZMRSH, v veliki meri sovpadajo z razvojnimi cilji OZN. Tudi v Strategiji MRSH je opredeljena povezava med cilji Strategije in razvojnimi cilji OZN. Strategija MRSH neposredno ali posredno obravnava 5 razvojnih ciljev OZN: (i) 5. Enakost spolov; (ii) 8. Dostojno delo in gospodarska rast, (iii) 16. Mir, pravičnost in močne institucije, (iv) 12. Odgovorna poraba in proizvodnja in (v) 13. Podnebni ukrepi.

Zadnji okvirni program MRSH Republike Slovenije do 2030 je bil sprejet leta 2019, novejša različica pa v času evalvacije še ni bila sprejeta.

Trenutno je v pripravi Okvirni program za obdobje 2025–2028.

³³ Vir: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO7602>, Uradni list RS, št. 30/18

5.2. Evalvacijska matrika

Za namen evalvacije je bila pripravljena celovita evalvacijska matrika, ki je predstavljena v nadaljevanju. V matriki so za vsak kriterij določena evalvacijska vprašanja, za vsako od njih pa kazalniki oziroma vidiki vrednotenja ter metode zbiranja informacij oziroma podatkovnih virov, na podlagi katerih so bili oblikovani odgovori na evalvacijska vprašanja. Kazalniki se merijo na področjih, kjer so podatki merljivi, ostalo pa so vidiki (tj. vsebinska področja vrednotenja, pri katerih ugotovitve in zaključki temeljijo na opisnih metodah).

Tabela 2: Evalvacijska matrika

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
1. Ustreznost	<i>1. Ali Strategija MRSHP predvideva ustrezne ukrepe in usmeritve?</i>		
	<i>1.1 Ali Strategija MRSHP upošteva primerjalne prednosti in pretekle izkušnje? Ali so bile pripravljene predhodne analize in študije, ki so izhajale iz preteklih izkušenj in primerjalnih prednosti ter zmogljivosti?</i>	Pregled pripravljene podporne dokumentacije in izvedenih postopkov, na podlagi katerih je bila pripravljena Strategija MRSHP	- Pregled podporne dokumentacije - Intervju s predstavniki MZEZ
		Analiza kakovosti in ustreznosti podporne dokumentacije za pripravo Strategije MRSHP	- Pregled podporne dokumentacije - Intervju s predstavniki MZEZ
	<i>1.2 Ali in kako Strategija MRSHP prispeva k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah?</i>	Pregled razpisne oz. projektne dokumentacije z namenom identifikacije vključenosti ciljev trajnostnega razvoja	- Pregled projektne oz. razpisne dokumentacije - Intervjuji s predstavniki MZEZ in izvajalci projektov
		Pregled načina spremljanja uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja	- Pregled rednih poročil, ki jih pripravljajo izvajalci projektov in projektni partnerji - Pregled zbirk podatkov, ki jih vodi MZEZ - Intervjuji s predstavniki MZEZ
		Analiza doseganja ciljev trajnostnega razvoja na ravni posameznih projektov	- Pregled statističnih zbirk podatkov o izvedbi projektov, ki jih vodi MZEZ - Intervjuji z MZEZ in izvajalci projektov

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
	1.3 Ali Strategija MRSHP upošteva potrebe partnerskih držav? Ali so bile v ta namen opravljene predhodne študije in analize?	Pregled načina vključevanja partnerskih držav v proces identifikacije potreb/projektov	- Intervjuji s predstavniki MZEZ in izvajalci projektov
		Analiza obsega interakcij med MZEZ (na primer DKP in drugimi) oz. RS in partnerskimi državami	- Intervjuji s predstavniki MZEZ in izvajalci projektov v posameznih partnerskih državah - Letna poročila o izvajanju Strategije MRSHP
		Pregled pripravljene podporne dokumentacije in izvedenih postopkov oz. procesov, na podlagi katerih je bila pripravljena Strategija MRSHP	- Pregled podporne dokumentacije - Intervju s predstavniki MZEZ
	1.4 Ali bi bilo potrebno za večjo učinkovitost ciljno usmeriti ukrepe in usmeritve v prihodnje ter na kakšen način?	Analiza doseganja ključnih strateških kazalnikov za spremljanje uspešnosti Strategije MRSHP	- Intervjuji s predstavniki MZEZ in drugimi deležniki - Pregled podporne dokumentacije - Anketa končnih uporabnikov
	1.5 Ali in kako Strategija MRSHP zasleduje pristop, temelječ na človekovih pravicah, ter prispeva k doseganju enakosti spolov in varovanju okolja?	Pregled vsebine projektov oz. projektne dokumentacije, ki so financirani preko Strategije MRSPH, in analiza skladnosti s cilji na področju enakosti spolov	- Pregled projektne oz. razpisne dokumentacije - Intervjuji s predstavniki MZEZ in drugimi izvajalci projektov - Pregled ciljev Združenih narodov
	2. Ali so cilji in usmeritve Strategije MRSHP skladni s cilji in usmeritvami Resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja RS ter zunanje politike?		
2. Skladnost	Ali Strategija MRSHP upošteva usmeritve, izhajajoče iz Resolucije in drugih strateških dokumentov s področja zunanje politike? Kako so ukrepi komplementarni z drugimi aktivnostmi in pobudami na področju zunanje politike RS in	Pregled skladnosti Strategije MRSHP z drugimi ključnimi strateškimi dokument	- Namizna analiza dostopne dokumentacije - Intervjuji s predstavniki MZEZ

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
	<i>širše mednarodne donatorske skupnosti?</i>		
	<i>Ali Strategija MRSHP upošteva usmeritve in cilje v okviru širše mednarodne donatorske skupnosti?</i>	Pregled skladnosti Strategije MRSHP s strateškimi smernicami širše mednarodne donatorske skupnosti	- Namizna analiza dostopne dokumentacije - Intervjuji s predstavniki MZEZ
3. Uspešnost	<i>3. Ali je Strategija MRSHP dosegla svoje cilje na letni ravni?</i>		
	<i>V kolikšni meri so bili zastavljeni cilji doseženi? V kolikšni meri so se izvajali ukrepi po posameznih pravnih področjih?</i>	Analiza doseganja ključnih strateških kazalnikov za spremljanje uspešnosti Strategije MRSHP	- Seznam ključnih kazalnikov uspeha - Letna poročila glede izvajanja Strategije MRSHP - Intervjuji s predstavniki MZEZ
		Spremljanje izvajanja ukrepov po posameznih področjih (na primer mednarodno razvojno sodelovanje, humanitarna pomoč in tako dalje)	- Seznam ključnih kazalnikov uspeha - Letna poročila glede izvajanja Strategije MRSHP - Intervjuji s predstavniki MZEZ
	<i>Kako so cilji prispevali k dolgoročnim učinkom?</i>	Analiza oz. način opredelitve dolgoročnih ciljev v razpisni dokumentaciji	- Pregled razpisne oz. projektne dokumentacije - Pregled poročil o stanju, ki jih pripravljajo izvajalci projektov
		Analiza oz. način opredelitve dolgoročnih ciljev v projektni dokumentaciji, namenjeni poročanju stanja na posameznem projektu	- Pregled poročil o stanju, ki jih pripravljajo izvajalci projektov - Intervjuji s predstavniki MZEZ
		Analiza poročil, ki jih izvajalci pripravijo v treh letih po zaključku projektov	- Pregled poročil o učinkih projekta, ki jih pripravljajo izvajalci projektov - Intervjuji z izvajalci projektov
	<i>Kako ministrstvo meri doseganje ciljev in učinkov ter kako o tem ozavešča javnost?</i>	Analiza procesa spremljanja ciljev in učinkov Strategije MRSHP in posameznih projektov	- Pregled obstoječe procesne dokumentacije in navodil - Intervjuji s predstavniki MZEZ

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
		Število izvedenih dogodkov z namenom ozaveščanja širše javnosti glede MRSHP	- Pregled spletnih strani in letnih poročil - Intervjuji s predstavniki MZEZ
		Število objav na enotnem spletnem mestu oz. drugih spletnih straneh glede projektov in dosežkov Strategije MRSHP	- Intervjuji s predstavniki MZEZ in izvajalci projektov, ki imajo vzpostavljeni svoje spletne strani
		Število izvedenih sestankov s predstavniki drugih ministrstev z namenom ozaveščanja glede MRSHP	- Intervjuji s predstavniki MZEZ
		Analiza uspešnosti dogodka Slovenski razvojni dnevi	- Intervjuji s predstavniki MZEZ
	<i>Ali in kako bi bilo potrebno v prihodnje opredeliti ukrepe in cilje, da bi bil kriterij uspešnosti upoštevan v največji možni meri?</i>	Analiza procesa spremljanja uspešnosti in učinkov Strategije MRSHP in posameznih projektov Vrednotenje rezultatov anket končnih uporabnikov	- Intervjuji s predstavniki MZEZ in drugimi deležniki - Podporna dokumentacija - Anketa končnih uporabnikov
	<i>Ali je Strategija MRSHP dosegla vse predvidene končne prejemnike?</i>	Analiza finančnega obsega dvostranske pomoči po prednostnih geografskih območjih	- Pregled letnih poročil
		Obseg naslovitve končnih uporabnikov po posameznih projektih	- Pregled projektne dokumentacije (na primer končna poročila, statistike in tako dalje) - Intervju s predstavniki MZEZ in drugih deležnikov - Anketa končnih uporabnikov - Analiza poročil o poročanju po treh letih od zaključka projekta
	<i>Ali je imela Strategija MRSHP kakšne negativne posledice pri končnih prejemnikih ali v njihovem okolju?</i>	Analiza (morebitnih) negativnih vplivov projektov na prejemnike sredstev	- Pregled projektne dokumentacije (na primer analiza vplivov na okolje, analiza tveganja in tako dalje) - Anketa končnih uporabnikov

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
			- Intervjuji s predstavniki MZEZ, partnerji in izvajalci projektov
		Analiza (morebitnih) negativnih vplivov projektov na okolje (na primer dodatno onesnaževanje, pretiran hrup in tako dalje)	- Pregled projektne dokumentacije (na primer analiza vplivov na okolje, analiza tveganja in tako dalje) - Anketa končnih uporabnikov - Intervjuji s predstavniki MZEZ, partnerji in izvajalci projektov
	<i>4. Ali so sredstva ustrezno izkoriščena?</i>		
4. Učinkovitost	<i>Ali so bila finančna sredstva, kadrovske zmogljivosti in časovna komponenta ustrezni in na učinkovit način uporabljeni za doseganje zastavljenih ciljev?</i>	Analiza načrtovanih in porabljenih finančnih sredstev za MRSHP po posameznih letih	- Pregled projektne dokumentacije - Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
		Analiza števila načrtovanih in izvedenih projektov MRSHP po posameznih letih	- Pregled projektne dokumentacije - Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
	<i>Na kakšen način je potekalo in kako učinkovito je bilo usklajevanje med posameznimi financerji MRSHP z namenom doseganja ciljev?</i>	Analiza procesa usklajevanja med posameznimi financerji MRSHP	- Intervjuji z MZEZ in drugimi financerji, ki so vključeni v izvajanje Strategije MRSHP
	<i>Kako učinkovito je bilo usklajevanje med financerji in izvajalci MRSHP z namenom doseganja zastavljenih ciljev?</i>	Analiza procesa usklajevanja med financerji in izvajalci MRSHP	- Intervjuji z MZEZ in drugimi deležniki, ki so vključeni v izvajanje Strategije MRSHP
	<i>Kako je bil voden postopek načrtovanja, izbora in priprave projektov v okviru Strategije MRSHP, zlasti ocenjevanje in razvrščanje, merila, kakovost projektne dokumentacije? Ali je</i>	Preglednost postopkov načrtovanja, izbire in priprave projektov	- Pregled projektne dokumentacije - Intervju z MZEZ glede postopkov načrtovanja in izbire projektov
		Skladnost postopkov s ključnimi smernicami za načrtovanje, izbor in pripravo projektov	- Pregled projektne dokumentacije - Intervju z MZEZ glede postopkov načrtovanja in izbire projektov

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
	<i>zagotovljena jasna revizijska sled?</i>	Ustreznost/utemeljenost ocenjevanja projektov in ustreznost dokumentacije postopka izbire (za zagotavljanje revizijske sledi)	- Pregled projektne dokumentacije - Intervju z MZEZ in drugimi izvajalci projektov glede pristopa k ocenjevanju projektov
	<i>Ali so bile izvedene aktivnosti ustrezne in izvedene na način, da so prispevale k doseganju posameznega rezultata na najboljši možni način – s finančnega vidika, časovnega vidika, z vidika kakovosti in tako dalje?</i>	Analiza načrtovanih in porabljenih finančnih sredstev za MRSHP po posameznih letih	- Pregled projektne dokumentacije - Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
		Analiza števila načrtovanih in izvedenih projektov MRSHP po posameznih letih	- Pregled projektne dokumentacije - Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
		Stopnja zadovoljstva partnerskih držav z učinkovitostjo ter kvaliteto izvedbe	- Intervjuji z izvajalci projektov glede načina sodelovanja z partnerskimi državami - Anketa končnih uporabnikov
5. Vpliv	<i>5. Kakšen je vpliv izvajanja Strategije MRSHP?</i>		
	<i>Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije MRSHP na partnerske države v razvoju?</i>	Analiza učinkov na trenutno stanje v posameznih partnerskih državah	- Intervjuji z izvajalci projektov ter DKP - Anketa končnih uporabnikov - Pregled projektne dokumentacije, ki se pripravlja v okviru poročanja
	<i>Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije na ozaveščanje splošne javnosti v Sloveniji?</i>	Seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo ter njihova podpora	- Pregled statističnih podatkov (Eurobarometer)
	<i>Ali in v kakšni meri je bila posebna pozornost posvečena ranljivim družbenim skupinam?</i>	Število projektov, ki naslavlja potrebe ranljivih družbenih skupin	- Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
		Delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik spola (vidik spola je vključen v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za krepitev moči žensk in deklic)	- Letna poročila in statistike, ki jih pripravlja MZEZ
	<i>Ali ima Strategija MRSHP potencialni dolgoročni vpliv na</i>	Analiza dolgoročnih učinkov vpliva Strategije MRSHP na končne prejemnike	- Intervjuji z izvajalci projektov

Kriterij	Evalvacijska vprašanja, povezana s kriterijem	Kazalniki oz. vidiki vrednotenja po vprašanjih za vsak kriterij	Metode zbiranja informacij oz. podatkovni viri
	<i>končne prejemnike in širše družbeno okolje?</i>		- Pregled poročil o stanju, ki se pripravljajo po zaključku posameznih projektov
	<i>Kakšni so morebitni negativni vplivi projektov, ki so vezana na Strategijo MRSHP oz. tveganja, ki bi se lahko v prihodnosti uresničila?</i>	Morebitni negativni vplivi projektov na prejemnike sredstev (na primer izzivi pri morebitnem vračanju sredstev in tako dalje)	- Pregled projektne dokumentacije (na primer analiza vplivov na okolje, analiza tveganja in tako dalje) - Intervjuji s predstavniki MZEZ, partnerji in izvajalci projektov
6. Trajnost	<i>6. Ali bodo koristi trajne?</i>		
	<i>V kakšni meri bo izvajanje zastavljenih ciljev Strategije MRSHP trajno prispevalo k dobrobiti partnerskih držav?</i>	Izvedba analize dolgoročnih vplivov projekta na stanje na strani prejemnika sredstev	- Intervjuji z izvajalci projektov - Pregled poročil o stanju, ki se pripravljajo po zaključku posameznih projektov
	<i>Ali in kako bi bilo potrebno cilje in kazalnike v prihodnje prilagoditi, da bi v čim večji meri zagotavljali trajnost koristi?</i>	Izvedba analize dolgoročnih vplivov projekta na stanje na strani prejemnika sredstev	- Intervjuji z izvajalci projektov - Anketa končnih uporabnikov - Pregled poročil o stanju, ki se pripravljajo po zaključku posameznih projektov

5.3. Načrt dela

Aktivnost/ teden (T)	Maj			Junij				Julij				Avgust				September				Oktober				November				December				Januar				Februar				Marec																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Uvodni sestane																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	

Aktivnost/ teden (T)	Maj			Junij			Julij			Avgust			September			Oktober			November			December			Januar			Februar			Marec			
Predstavitev rezultatov ankete končnih uporabnikov in intervjujev														30. 9.																				
Priprava osnutka končnega poročila															15. 10.																			
Predstavitev na dogodku Slovenski razvojni dnevi																																		
Zbiranje povratnih informacij glede osnutka končnega poročila																											5. 2.							
Priprava končnega poročila																																		
Odobritev končnega poročila																																20. 2.		
Predstavitev rezultatov evalvacije in revizije																																27. 2.		

5.3.1. Izvedeni intervjuji³⁴

Tabela 3: Izvedeni intervjuji

#	Deležnik	Datum	Intervjuvanec
1	Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS	29. 5. 2024	Indira Džopa, Maja Gašparovič
2	Center za mednarodno sodelovanje in razvoj	30. 5. 2024	Mojca Kopše
3	Ministrstvo za naravne vire in prostor	30. 5. 2024	Nataša Anderlič
4	Zavod Krog	30. 5. 2024	Katja Alabboud, Emina Hadžić
5	Center za evropsko prihodnost	4. 6. 2024	Jelka Klemenc
6	Ministrstvo za finance	4. 6. 2024	Irena Ferkulj, Martin Zdovc, Barbara Knapič
7	Center za razvoj financ	4. 6. 2024	Jana Repanšek
8	Slovenska karitas	5. 6. 2024	Jana Lampe
9	Ministrstvo za zdravje	5. 6. 2024	Metka Logar
10	Forum za enakopraven razvoj	6. 6. 2024	Ana Kalin
11	Ustanova za krepitev človekove varnosti (ITF)	6. 6. 2024	Tomaž Lovrenčič
12	ADRA Slovenija	12. 6. 2024	Katja Kotnik
13	Kulturno izobraževalno društvo Pina	13. 6. 2024	Mirna Buić
14	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	13. 6. 2024	Meta Prinčič, Špela Štern Jelenc
15	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport	6. 8. 2024	Janez Rogelj, Nejc Verhavec, Matej Skočir
16	Sloga	13. 8. 2024	Max Zimani
17	Ministrstvo za obrambo	7. 10. 2024	Bojan Pipenbaher
18	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje	7. 10. 2024	Barbara Zupan, Aleš Ojsteršek
19	Ministrstvo za okolje in prostor	9. 10. 2024	Luka Vombek, Aja Ropret-Homar
20	Veleposlaništvo v Sarajevu	16. 10. 2024	Zvone Žigon (preko telefonskega pogovora)
21	Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati	24.10.2024	Jernej Vrtovec
22	Veleposlaništvo v Podgorici	30.10.2024	Borut Valenčič

³⁴ Kontakte in predloge za izbor intervjuvancev je evalvatorju posredoval MZEZ. Prav tako je MZEZ predlagal, da se intervjuje izvede tudi s poslanskimi skupinami ter zasebnim sektorjem. Vendar pa teh intervjujev, razen z eno poslansko skupino s katero je bil izveden kratek intervju, zaradi neodzivnosti, specifičnosti nalog in drugih razlogov ni bilo mogoče izvesti.

Vprašanja v okviru intervjujev so bila prilagojena glede na vrsto intervjuvanca, kar pomeni, da so bila usklajena v skladu z njegovo vlogo, bodisi v okviru resorja, ministrstva, nevladnih organizacij, mednarodnih organizacij ali veleposlaništev. Intervjuji so se osredotočali na teme, kot so: kratek uvodni opis in predstavitev sodelovanja z MRSHP, opis usklajevanja in sodelovanja z različnimi deležniki v procesu, načini razvoja, priprave, izbora, vodenja, izvajanja in poročanja o projektih. Prav tako so se dotaknili sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, financiranja in razpoložljivih sredstev, naslavljanja presečnih tem, dolgoročnega vpliva in trajnosti projektov ter možnosti za izboljšave.

Evalvacijska vprašanja se v intervjujih niso spraševala, saj so intervjuji služili bolj za pridobivanje dodatnih neposrednih vpogledov v praktične izzive in uspehe pri izvajanju strategije in so pri tem dopolnjevali formalno dokumentacijo.

23	Uprava RS za zaščito in reševanje	12.11.2024	Lucija Jereb (vprašanja intervjuja poslana preko e-pošte; odgovori intervjuja prejeti preko e-pošte)
24	Veleposlaništvo v Skopju	13.1.2025	Gjyle Vishaj

6. Ugotovitve in zaključki (odgovori na evalvacijska vprašanja)

6.1. Odgovori na evalvacijska vprašanja

6.1.1. Ustreznost

Ali Strategija MRSHP predvideva ustrezne ukrepe in cilje? V kolikšni meri so cilji, usmeritve in ukrepi ustrezni glede na potrebe na terenu in primerjalne prednosti Slovenije ter pretekle izkušnje?

Evalvacijsko vprašanje 1.1: Ali Strategija upošteva primerjalne prednosti in pretekle izkušnje? Ali so bile pripravljene predhodne analize ali študije, ki so izhajale iz preteklih izkušenj in primerjalnih prednosti ter slabosti?

Strategija MRSHP opredeljuje primerjalne prednosti Slovenije, kot so izkušnje pri tranziciji in vstopanju v evro-atlantske povezave. Aktivna je tudi na področju varovanja okolja in gospodarjenja z naravnimi viri, enakosti spolov in podpornega okolja za podjetništvo, razminiranja, rehabilitacije žrtev min, zmanjševanja tveganja za naravne in druge nesreče ter odziva nanje.

Strategija MRSHP upošteva primerjalno prednost izkušnje s tranzicijo in vstopanjem v evro-atlantske povezave ter na področju delovanja na Zahodnem Balkanu. Kot eno izmed področij delovanja definira podporo v pridružitvenem procesu držav regije v EU, kar vključuje podporo pri prilagajanju standardov in zakonodaje partnerskih držav evropski zakonodaji, krepitevi upravne usposobljenosti in izgradnji institucij ter pri pogajanjih z EU, pa tudi pri razvoju dobrega upravljanja, vladavine prava in civilne družbe, razvoju demokracije, udejanjanju človekovih pravic ter krepitevi vloge in moči žensk ter enakosti spolov.

Strategija MRSHP prav tako upošteva primerjalne prednosti s področja varovanja okolja, zmanjševanja tveganja za naravne in druge nesreče ter odzivanja nanje ter enakosti spolov. Strategija MRSHP jasno določa presečni temi Enakost spolov in Varovanje okolja, ki predstavljata rdečo nit v vseh aktivnostih mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije. Strategija MRSHP naslovi tudi področje razminiranja ter rehabilitacije žrtev min, saj na območju evropskega sosledstva kot enega izmed področij delovanja definira humanitarno področje razminiranja ter rehabilitacije in psihosocialne pomoči, tudi v povezavi z begunsko problematiko.

Omenimo, da so bile pri medsebojnem pregledu v okviru DAC (2017)³⁵ ter z opravljenima evalvacijama razvojnega sodelovanja s Črno goro (2017) in Zelenortskimi otoki (2018) opredeljene tudi primerjalne prednosti in izzivi, ki so prispevali k strateškim razmislekom o prihodnjem delovanju.

V Strategiji je izpostavljeno, da so bile pri njeni pripravi ključno vodilo izkušnje, ki jih je Slovenija pridobila z delovanjem ter aktivnostmi slovenskih izvajalskih ustanov in nevladnih organizacij na terenu v okviru dosedanjih dobrih praks. Slovenija nadaljuje z delovanjem na področju Zahodnega Balkana, kar podpirajo primerjalne prednosti in bogate pretekle izkušnje s tega področja, poleg tega lahko z izkušnjami, pridobljenimi med vstopanjem Slovenije v EU, dodatno pomaga tem državam in jih podpira pri postopni integraciji v EU. Nenazadnje si Slovenija z omenjeno regijo deli skupne kulturne, jezikovne, zgodovinske in institucionalne povezave.

Iz intervjuja, opravljenega s predstavniki MZEZ, izhaja, da so bile opravljene številne analize in upoštevane primerjalne prednosti oziroma slabosti ter pretekle izkušnje pri pripravi osnov za Resolucijo oziroma Strategijo. Prejeli smo tudi oceno Resolucije iz leta 2015, ki je služila za pripravo nove Resolucije, sprejete

³⁵ OECD Development Co-operation Peer Reviews: Slovenia, 2017.

leta 2017, in poznejše Strategije iz leta 2018. Ocena Resolucije iz leta 2015 navaja, da si RS pri izbiri prednostnih vsebin prizadeva izhajati iz lastnih primerjalnih prednosti, torej iz področij, kjer razpolaga z ustreznimi kapacitetami, da v izbrani državi pomoč izvede enako dobro ali boljše kot kateri drug donator.

Omeniti velja, da Strategija MRSHP navaja, da jo je potrebno evalvirati vsaka štiri leta, in sicer naj bi prva evalvacija potekala leta 2023, druga leta 2027 in tretja 2031. Na podlagi ugotovitev evalvacij in priporočil se bodo opravili ukrepi, potrebni za izboljšanje uresničevanja Strategije. Evalvacije Strategije bodo služile kot podlaga za revizijo Strategije, pri čemer se bodo upoštevale tudi nacionalne in mednarodne okoliščine, na primer pomembne spremembe v institucionalni ureditvi, morebitna novo vzpostavljena rezidenčna diplomatska predstavništva v kateri od partnerskih držav v prednostnem geografskem območju ali napoved graduacije katere od partnerskih držav, med drugim zaradi vključitve v evropske integracije.

Dodatno je potrebno upoštevati, da Strategija MRSHP izhaja iz usmeritev, ki jih opredeljujejo drugi ključni dokumenti na področju MRSHP, kot so poleg Resolucije o MRSHP tudi Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči, Deklaracija o zunanji politiki RS, Strategija zunanje politike RS in drugi dokumenti, ki so predstavljeni v poglavjih 4.1 in 5.1.

Izpostavimo še, da so izvajalci projektov MZEZ dolžni oddati poročilo o učinkih izvedenih projektov po treh letih od njihovega zaključka. Omenjena poročila MZEZ upošteva ter analizira, kar predstavlja enega izmed ključnih vidikov za krepitev upoštevanja ustreznosti. Na podlagi poročil se prav tako posredno ocenjuje tudi učinke projektov ter išče predloge za izboljšave.

Priporočilo 1.1:

/

Evalvacijsko vprašanje 1.2: Ali in kako Strategija prispeva k uresničevanju Ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah?

Strategija MRSHP prispeva k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah. Sama Strategija MRSHP naslavlja in vključuje pet ciljev trajnostnega razvoja (angl. *sustainable development goals* oz. SDG)³⁶, ki so jih v Agendi 2030 opredelili Združeni narodi (OZN), in sicer:

- 5. Enakost spolov (SDG 5)
- 8. Dostojno delo in gospodarska rast (SDG 8)
- 12. Odgovorna poraba in proizvodnja (SDG 12)
- 13. Podnebni ukrepi (SDG 13)
- 16. Mir, pravičnost in močne institucije (SDG 16)

Vsak izmed zgoraj naštetih ciljev trajnostnega razvoja ima tudi jasno določene kazalnike (oz. podcilje):

- SDG 5:
 - 5.1 Plačna vrzel med spoloma
 - 5.2 Vrzel stopnje delovne aktivnosti med spoloma
 - 5.3 Delež sedežev, ki jih v nacionalnem parlamentu zasedajo ženske
 - 5.4 Delež žensk na vodstvenih položajih
- SDG 8:
 - 8.1 Realna rast bruto domačega proizvoda na prebivalca
 - 8.2 Mladi, ki niso niti delovno aktivni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje
 - 8.3 Stopnja delovne aktivnosti

³⁶ Kljub temu omenimo, da so cilji trajnostnega razvoja medsebojno neločljivi in lahko uresničevanje enega cilja trajnostnega razvoja posredno vpliva tudi na ostale. Sama Strategija sicer določa štiri prednostna vsebinska področja, vezana na štiri cilje trajnostnega razvoja, kljub temu pa je tudi SDG 5 posredno naslovljen v okviru presečne teme Enakost spolov, zato smo ga dodali v nabor naslovljenih ciljev trajnostnega razvoja v Strategiji.

- 8.4 Stopnja dolgotrajne brezposelnosti
- 8.5 Neprostovoljne začasne zaposlitve
- SDG 12:
 - 12.1 Nastajanje odpadkov brez mineralnih odpadkov
 - 12.2 Stopnja recikliranja in odlaganja odpadkov brez mineralnih odpadkov
 - 12.3 Snovna produktivnost
 - 12.4 Povprečni izpusti CO2 na kilometer pri novih osebnih avtomobilih
 - 12.5 Obseg blagovnega prevoza glede na bruto domači proizvod
 - 12.6 Nastajanje odpadne hrane
- SDG 13:
 - 13.1 Emisije toplogrednih plinov
 - 13.2 Emisijska intenzivnost pri porabi energije
 - 13.3 Financiranje projektov in izvajanje aktivnosti za blaženje in/ali prilagajanje na podnebne spremembe v partnerskih državah v razvoju
- SDG 16:
 - 16.1 Umrljivost zaradi napadov
 - 16.2 Delež gospodinjstev, ki imajo v svojem okolju težave s kriminalom, nasiljem ali vandalizmom
 - 16.3 Skupni izdatki države za sodišča
 - 16.4 Indeks zaznavanja korupcije
 - 16.5 Zaznana neodvisnost pravosodnega sistema
 - 16.6 Stopnja zaupanja državljanov v institucije EU.

Skladno z zgoraj naštetimi cilji, ki so naslovljeni v Strategiji, si Slovenija prizadeva krepiti te cilje trajnostnega razvoja v partnerskih državah.

Tudi presečni temi Strategije MRSHP – (i) Enakost spolov in (ii) Varovanje okolja – sta opredeljeni v skladu z navedenimi cilji. Presečna tema »Enakost spolov« se neposredno navezuje na trajnostni cilj »5. Enakost spolov«, posredno pa lahko vključuje tudi aktivnosti, ki se izvajajo v okviru »8. Dostojno delo in gospodarska rast« in »16. Mir, pravičnost in močne institucije«. Presečna tema »Varovanje okolja« pa se neposredno navezuje na trajnostna cilja »12. Odgovorna poraba in proizvodnja« in »13. Podnebni ukrepi«.

Prispevki za razvojno pomoč v ožjem pomenu so natančno poročani in dostopni v letnih Poročilih o mednarodnem razvojnem sodelovanju RS, ki jih vsako leto pripravi MZEZ. Za razvojno pomoč v ožjem pomenu je bilo v letu 2023 namenjenih 44.237.375 evrov (28.9 odstotkov uradne razvojne pomoči), od tega 24.754.415 evrov ali 56 odstotkov za prednostne aktivnosti po Resoluciji³⁷:

- 18.621.712 evrov ali 75,2 odstotkov za kakovostno izobraževanje (oziroma 12,2 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023), kar se ujema s ciljem trajnostnega razvoja Kakovostno izobraževanje (SDG 4) ,
- 2.521.955 evrov ali 10,2 odstotkov za dobro upravljanje (oziroma 1,7 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023), kar se ujema s ciljem trajnostnega razvoja Mir, pravičnost in močne institucije (SDG 16) ,
- 2.333.403 evrov ali 9,4 odstotkov za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri (oziroma 1,5 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023), kar se ujema s cilji trajnostnega razvoja Čista voda in sanitarna ureditev (SDG 6), Odgovorna poraba in proizvodnja (SDG 12), Življenje v vodi (SDG 14) ter Življenje na kopnem (SDG 15),
- 298.720 evrov ali 1,2 odstotka za dostojno delo, enake možnosti, vključno z enakostjo spolov (oziroma 0,2 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023), kar se ujema s ciljema trajnostnega razvoja Enakost spolov (SDG 5) ter Dostojno delo in gospodarska rast (SDG 8),

³⁷ Uradna razvojna pomoč (skupaj dvostranska in večstranska pomoč) v letu 2023 je znašala 152.709.809 EUR.

- 913.144 evrov ali 3,7 odstotke za aktivnosti trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, aktivnosti krožnega gospodarstva in boju proti podnebnim spremembam kot samostojnemu cilju (oziroma 0.6 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023), kar se ujema s cilji trajnostnega razvoja Čista voda in sanitarna ureditev (SDG 6), Odgovorna poraba in proizvodnja (SDG 12), Podnebni ukrepi (SDG 13), Življenje v vodi (SDG 14) ter Življenje na kopnem (SDG 15),
- 65.441 evrov ali 0,3 odstotka za ozaveščanje o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja in krepitev zmogljivosti (oziroma 0.04 odstotka celotne uradne razvojne pomoči v letu 2023).

Preostalih 18.617.926 evrov ali 44 odstotkov je bilo namenjenih aktivnostim, ki niso med prednostnimi vsebinami po Resoluciji (na primer oskrba beguncev in migrantov v državi donatorici ter druge neprednostne vsebine).

Na podlagi zgornjega je razvidno, da je velik delež razvojne pomoči v ožjem pomenu namenjen tudi za cilja trajnostnega razvoja Kakovostno izobraževanje (SDG 4) ter Čista voda in sanitarna ureditev (SDG 6), ki v Strategiji nista neposredno omenjena. Sredstva za kakovostno izobraževanje so namenjena predvsem za oprostitve šolnin in štipendij za študij državljanov partnerskih držav v RS, za čisto in sanitarno ureditev pa predvsem za projekte v Podsaharski Afriki, ki naslavljajo izboljševanje pogojev za življenje ter dostop do pitne vode.

Omenimo, da se vse projekte, aktivnosti in prispevke za mednarodno razvojno sodelovanje natančno beleži³⁸, pri čemer je za vsak projekt, aktivnost oziroma prispevek jasno navedeno, kateremu cilju trajnostnega razvoja ali kazalniku cilja trajnostnega razvoja posamezna dejavnost neposredno prispeva. Kljub temu se ne meri dejanski doprinos in doseganje ciljev trajnostnega razvoja.

Priporočilo 1.2.:

- *Trenutno se beleži razporeditev finančnih prispevkov projektov glede na cilje trajnostnega razvoja, potrebno pa bi bilo meriti tudi dejanski doprinos k ciljem trajnostnega razvoja na ravni posameznih projektov.*
- *Slovenija naj se še naprej osredotoča na cilje trajnostnega razvoja, ki so povezani s prednostnimi vsebinskimi področji ter presečnima temama, kot jih določata Resolucija in Strategija MRSHP. To so cilji: SDG 5, SDG 8, SDG 12, SDG 13 in SDG 16³⁹.*
- *Glede na to, da ima Slovenija močno strokovno znanje na področju upravljanja z vodami in je aktivna na področju vodne diplomacije, poleg tega že namenja precej pozornosti in precejšen delež razvojne pomoči v ožjem pomenu tudi za SDG 6, bi bilo smiselno razširiti trenutna vsebinska prednostna področja Strategije, da bi izrecno vsebovala tudi SDG 6.*
- *Znotraj navedenih vsebinskih prednostnih področjih bi se bilo smiselno osredotočiti na ožji nabor tematskih prioritet, zlasti glede na to, kje ima Slovenija največ znanja. Nekatere izmed takšnih tematskih prioritete bi lahko bile na primer vodna diplomacija, upravljanje z vodami (SDG 6), aktivnosti za krepitev človekove varnosti, ki so skladne s prednostnimi področji, tj. predvsem na področju humanitarnega razminiranja in pokonfliktne rehabilitacije, javne finance ter razvoj javnega sektorja (SDG 16), spodbujanje enakosti spolov (SDG 5) ter znanje CEF-a, ki omogoča podporo infrastrukturnim projektom v EU (SDG 8).*

Evalvacijsko vprašanje 1.3: *Ali Strategija MRSHP upošteva potrebe partnerskih držav? Ali so bile v ta namen opravljene predhodne analize in študije?*

Strategija MRSHP upošteva potrebe partnerskih držav.

³⁸ Tabela s podatki projektov, aktivnosti in prispevkov za MRSHP je bila za namene priprave evalvacije izvajanja Strategije deljena z evalvatorjem.

³⁹ Celoten pregled ciljev trajnostnega razvoja se nahaja na spletni strani: [17 GOLOV | Trajnostni razvoj \(un.org\)](#)

Pri mednarodnem razvojnem sodelovanju je splošni kriterij za izbiro partnerskih držav v MRSHP Slovenije skladnost ključnih prioritet partnerske države oziroma njenih potreb s prednostnimi vsebinskimi področji MRS Slovenije.

Na področju humanitarne pomoči Strategija MRSHP za vsa geografska prednostna območja upošteva potrebe prizadetega prebivalstva. Potrebe se identificirajo na podlagi humanitarnih pozivov in ocen stanja mednarodnih organizacij, pri čemer se upoštevajo potrebe posameznih ranljivih skupin prebivalstva, predvsem otrok, žensk, starejših invalidov ter oseb s posebnimi potrebami.

Strategija MRSHP sicer navaja, da se vsebina razvojnega sodelovanja prilagaja aktualnim potrebam partnerskih držav na območju Zahodnega Balkana, kljub temu pa te potrebe za omenjeno območje v Strategiji niso jasno navedene.

Za trenutni programski državi Črno Goro in Makedonijo je v Strategiji in v meddržavnih dogovorih področje sodelovanja jasno opredeljeno. Skladno z meddržavnim dogovorom se razvojno sodelovanje s Črno goro osredotoča na področja energetike, ekologije, varovanja okolja in trajnostnega razvoja ter na najmanj razvite dele na severu Črne gore. Poudarek je predvsem na razvoju kakovostne turistične ponudbe in ekoturizma ter izboljšanju obstoječe turistične ponudbe, kar je med prednostnimi nalogami gospodarske politike Črne gore v tem predelu države, pa tudi usposabljanju na področju približevanja EU in harmonizacij z zakonodajo EU. Razvojno sodelovanje med Slovenijo in Severno Makedonijo pa se v skladu z meddržavnim dogovorom osredotoča na varovanje okolja, predvsem na zaščito vodnih virov in gospodarjenje z odpadnimi vodami, ter energetske učinkovitost. Pri tem je poseben poudarek namenjen krepitvi gospodarskega razvoja in uravnoveženemu regionalnemu razvoju ter posodobitvi javne uprave in usposabljanju s področja približevanja EU.

Z vsako od omenjenih držav je bilo do sedaj podpisanih 6 programov. Slovenija je s Črno goro 7. februarja 2008 podpisala Sporazum o razvojnem sodelovanju, ki je začel veljati 30. aprila 2009. Zadnji program s Črno Goro, podpisan v decembru 2024, je okrepil bilateralne odnose na področju varstva okolja, podnebnih sprememb in energetike za obdobje 2024–2025.⁴⁰ Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o razvojnem sodelovanju je bil podpisan 10. junija 2004. Zadnji program (memorandum) s Severno Makedonijo, podpisan v decembru 2023, se osredotoča predvsem na podporo projektom za krepitev gospodarske in družbene infrastrukture v Republiki Severne Makedonije.⁴¹ Pri izbiri projektov sta strani upoštevali strateške prednostne usmeritve Republike Severne Makedonije in potrebo po njenem nadaljnjem gospodarskem in družbenem razvoju ter spodbujanje uravnoveženega regionalnega razvoja in varovanje okolja.

Na območju evropskega sosedstva Strategija MRSHP upošteva potrebe partnerskih držav. Na vzhodnem delu evropskega sosedstva se delovanje Slovenije osredotoča predvsem na posredovanje izkušenj pri izvajanju reform med pridruževanjem EU, na humanitarno pomoč oziroma rehabilitacijo in psihosocialno pomoč otrokom. V splošnem področja delovanja na območju evropskega sosedstva zajemajo humanitarno delovanje, usmerjeno na področje razminiranja, rehabilitacije in psihosocialne pomoči, ter področja dobrega upravljanja, gospodarske rasti, produktivne zaposlenosti in dostojnega dela za vse.

Tudi v primeru Podsaharske Afrike Strategija MRSHP upošteva potrebe partnerskih držav, pri čemer se osredotoča na tri področja dejavnosti: (i) dostojna delovna mesta, (ii) podpora prehodu v krožno gospodarstvo in boj proti podnebnim spremembam ter (iii) humanitarna pomoč v povezovanju z razvojno pomočjo, s posebno pozornostjo na migracijah.

⁴⁰ Vir: [Krepitev bilateralnih odnosov s Črno goro na področju okolja, podnebnih sprememb in energetike | GOV.SI](#)

⁴¹ Vir: [Sklep o potrditvi Memoranduma o mednarodnem razvojnem sodelovanju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Severne Makedonije za obdobje 2023–2024 \(PISRS\)](#)

Predhodne analize in študije o potrebah partnerskih držav so vsebovale pogovore, ki jih je MZEZ opravil z vsemi izvajalci, prav tako je bila opravljena ocena Resolucije iz leta 2015. Omenimo, da je bila opravljena tudi ocena pretekle Resolucije o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za obdobje do leta 2015, ki je vodila k pripravi nove resolucije, sprejete leta 2017, in poznejše Strategije iz leta 2018. Potrebe partnerskih držav so navedene predvsem v dvostranskih programih (s programskimi državami), ki jih medsebojno uskladita in potrdita vladi partnerske države in RS. Potrebe partnerskih držav so upoštevane tudi na projektni ravni v projektnih predlogih.

Tudi iz izvedenih intervjujev z izvajalci projektov izhaja, da so potrebe partnerskih držav smiselno vključene v proces, saj je partnerskim državam (načeloma) omogočeno, da na različne načine identificirajo področja, kjer je mednarodno razvojno sodelovanje pri njih najbolj potrebno, na primer v prijavah projektov, preko lokalnih partnerjev, v okviru sodelovanja z nacionalnimi institucijami, preko diplomatskih predstavništev in tako dalje. Na tovrsten način se v procesu izvajanja Strategije MRSHP zagotavlja pristop »od spodaj navzgor«, ki temelji na zbiranju informacij in predlogov neposredno od lokalnih skupnosti ter končnih uporabnikov, ki se nato uporabijo za identifikacijo projektov, ki se izvajajo v okviru Strategije MRSHP. Tako se zbirajo informacije neposredno od tistih, ki potrebujejo pomoč in poznajo svoje potrebe.

Opaženo je bilo, da se lahko opisani način vključevanja partnerskih držav razlikuje glede na posamezne države oz. način sodelovanja med Slovenijo in partnersko državo. Če imajo izvajalske ustanove v posamezni državi vzpostavljeno širšo mrežo za identifikacijo potreb (torej imajo lokalne partnerje, diplomatska predstavništva in tako dalje), je način identifikacije potreb partnerskih držav ustrežnejši in učinkovitejši, kot v primeru, ko je takšnih kontaktnih točk manj.

Slovenija ima območje Zahodnega Balkana dobro pokrito z diplomatskimi predstavništvi, saj ima veleposlaništva v Bosni in Hercegovini, Severni Makedoniji, Črni gori, Albaniji, Kosovu ter Srbiji. Prav tako je dobra pokritost na območju evropskega sosledstva, saj ima veleposlaništva v Ukrajini, Turčiji (pristojno tudi za Libanon), Rusiji, Egiptu, Alžiriji ter Romuniji, veleposlaništvi v Franciji oziroma Italiji pa sta pristojni Maroko, Palestino ter Tunizijo. Na območju evropskega sosledstva torej nima predstavništva le za Sirijo in Libijo. Na drugi strani ima med državami Podsaharske Afrike Slovenija veleposlaništvo samo v Etiopiji. Veleposlaništvo v Egiptu ima pristojnost delovanja v Republiki Južni Afriki, veleposlaništvo v Belgiji pa ima pristojnost delovanja na območju Zelenortskih otokov.

Veleposlaništva Republike Slovenije igrajo pomembno vlogo pri prenosu potreb in idej glede projektov med partnerskimi državami in slovenskimi izvajalskimi institucijami. V okviru svojih nalog veleposlaništva sodelujejo z lokalnim prebivalstvom, predvsem s predstavniki lokalnih oblasti, kot so župani, ter drugimi deležniki v partnerskih državah, da prepoznajo ključne potrebe na terenu. O identificiranih potrebah in idejah za projekte nato neposredno ali prek MZEZ seznanijo izvajalske institucije v Sloveniji, ki so odgovorne za izvajanje projektov v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja, kjer se ideje za projekte nadaljnje prouči. Hkrati slovenske izvajalske institucije vzdržujejo redne stike z veleposlaništvom, da dobijo vpogled v lokalne razmere ali iščejo specifične projektne ideje. Na ta način veleposlaništva vzpostavljajo vez med lokalnimi potrebami v partnerskih državah in slovenskimi institucijami, ki lahko te potrebe učinkovito naslavlja preko razvojnih projektov. Veleposlaništva v partnerskih državah, kjer ima Slovenija zagotovljeno diplomatsko pomoč, tako služijo kot eden izmed ključnih povezovalnih členov pri iskanju potreb partnerskih držav in prenosu teh informacij v Slovenijo ter obratno.

Nenazadnje omenimo, da se konzultacije glede projektov opravijo tudi s političnimi sektorji na MZEZ, ki so pristojni za države, v katerih se bodo projekti izvajali.

Priporočilo 1.3.:

- *Vzpostaviti redno sklepanje programov za sodelovanje s programskimi državami ter posodobitev sporazumov z ostalimi partnerskimi državami.*

Evalvacijsko vprašanje 1.4: Ali bi bilo potrebno za večjo učinkovitost ciljno usmeriti ukrepe in usmeritve v prihodnje ter na kakšen način?

Za večjo učinkovitost bi morali bolj ciljno usmeriti ukrepe tako na tematskem kot tudi geografskem področju. Jedro Strategije in nenazadnje celotnega slovenskega razvojnega sodelovanja predstavljata dve presečni temi: varovanje okolja in enakost spolov. Smernice za obe omenjeni presečni temi so bile sprejete v obdobju 2023–2024 in predstavljajo pomemben korak za povečanje učinkovitosti in ciljne usmeritve ukrepov na omenjenih področjih.

Smernice za vključevanje enakosti spolov v MRSHP RS predstavljajo jasen okvir, kako vključevati enakost spolov in opolnomočenje žensk in deklic v načrtovanje, izvajanje, poročanje in evalvacijo posameznih aktivnosti MRSHP RS. Smernice za vključevanje varovanja okolja v MRSHP RS pa postavljajo jasen okvir za sistematično vključevanje varovanja okolja v analizo potreb, načrtovanja, izbora, izvajanja, spremljanja in evalvacijo dejavnosti MRSHP RS.

Enakost spolov predstavlja prednostno nalogo Slovenije na področju razvojnega sodelovanja že več kot desetletje. V poročilu OECD DAC je bilo pojasnjeno, da MZEZ razvija nacionalno strategijo feministične zunanje politike, ki temelji na Deklaraciji RS iz leta 2015, s katero se promovira pravice žensk. Pričakuje se, da bo ta strategija skupaj s pred kratkim sprejetimi smernicami s področja enakosti spolov še bolj okrepila poudarek Slovenije na enakost spolov kot delu njenega razvojnega sodelovanja.

Poleg omenjenih presečnih tem Strategija MRSHP opredeljuje tudi dva sklopa prednostnih vsebinskih področij:

1. Produktivna zaposlenost, dostojno delo ter miroljubne in vključujoče družbe
2. Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in boj proti podnebnim spremembam

pod katerega sodijo štiri cilji trajnostnega razvoja (SDG 8, SDG 12, SDG 13, SDG 16), ki ponujajo širok nabor področij delovanja v svoji definiciji.

OECD DAC navaja, da se zaradi širokega spektra sektorjev, ki spadajo pod omenjene štiri cilje trajnostnega razvoja, opredeljene kot tematske prednostne naloge, pojavljajo novi sektorji v programiranju Slovenije (npr. digitalizacija, umetna inteligenca, varnost hrane), kar prinaša izzive glede zmogljivosti.

Omenimo področja, na katerih ima Slovenija močno strokovno usposobljene strokovnjake in ki bi lahko služila kot izhodišča za tematske prioritete Slovenije. V okviru MRSHP se Slovenija ponaša z močno strokovno usposobljenostjo zlasti na področju vodne diplomacije in upravljanja voda. Slovenija prav tako izstopa z izkušnjami v razminiranju, predvsem zaradi svoje vloge v Bosni in Hercegovini. Druga pomembna področja vključujejo javne finance, spodbujanje enakosti spolov ter znanje CEF-a, ki omogoča podporo infrastrukturnim projektom v EU.

V nadaljevanju analiziramo ukrepe in usmeritve še z geografskega vidika. Strategija MRSHP jasno navaja prednostna geografska območja Zahodnega Balkana, evropskega sosledstva ter Podsaharske Afrike, kjer se prednostno podpira projekte v najmanj razvitih državah. Na področju Zahodnega Balkana je Strategija MRSHP kot aktualni programski državi opredelila Črno goro in Severno Makedonijo, poleg njiju pa je Slovenija v obdobju 2019–2023 na tem območju sodelovala še z Albanijo, Bosno in Hercegovino, Kosovom ter Srbijo.

Število držav, s katerimi je potekalo razvojno sodelovanje v državah evropskega sosledstva, Podsaharske Afrike ter ostalih držav, se je med leti 2019–2023 gibalo, kot je prikazano v naslednji tabeli:

Tabela 4: Število držav s katerimi poteka razvojno sodelovanje

	2019	2020	2021	2022	2023
Evropsko sosledstvo	13	10	9	11	11
Podsaharska Afrika	7	8	13	19	13

Ostalo	7	7	11	18	15
--------	---	---	----	----	----

Število držav, s katerimi poteka razvojno sodelovanje, se iz leta v leto spreminja in je odvisno tudi od enkratnih humanitarnih prispevkov za posamezne države oziroma od drugih dejavnikov, kot so bile v letu 2020/21 na primer donacije cepiv. Kljub temu lahko ugotovimo, da razvojno sodelovanje poteka s širokim spektrom držav, predvsem na območju Podsaharske Afrike.

Opomnimo, da je bilo na podlagi intervjujev z različnimi deležniki v procesu, ki so bili opravljeni v sklopu evalvacije Strategije MRSHP, ugotovljeno, da ima Slovenija na območju evropskega sosedstva v Egiptu, vzpostavljeno zelo dobro diplomatsko mrežo, s katero različni deležniki v procesu dobro sodelujejo. Prav tako Egipt ne predstavlja države z veliko varnostno grožnjo, ki bi onemogočala izvajanje projektov razvojnega sodelovanja. Te informacije bi lahko koristile pri izbiranju ožjega nabora držav na področju evropskega sosedstva.

Z zmanjšanjem izbora prednostnih držav, predvsem v Podsaharski Afriki, bi se povečal vpliv razvojnega sodelovanja, saj bi to Sloveniji omogočilo poglobitev partnerstev z državami (primer takšnega prehoda na programski pristop je Islandija, ki se osredotoča na tri prednostne države). V Podsaharski Afriki obstaja veleposlaništvo samo v Etiopiji, vendar se projekti izvajajo v sosednjih državah in državah okoli afriških Velikih jezer, kot so Uganda, Ruanda, Tanzanija ter Kenija, ki so relativno blizu veleposlaništvu v Etiopiji. Te informacije bi lahko koristile pri izbiranju ožjega nabora držav na področju Podsaharske Afrike.

Dodatno velja izpostaviti, da na območju Podsaharske Afrike Slovenija trenutno nima vzpostavljene prepoznavne identitete, s katero bi jasno komunicirala svoj prispevek na področju razvojnega sodelovanja. Brez enotne strategije in tematsko osredotočenega znanja pa je težje ustvariti prepoznavnost in zaupanje med partnerskimi državami in lokalnimi skupnostmi ter doseči širši vpliv in podporo javnosti.

Priporočilo 1.4.:

- Na podlagi zgornje analize in zaradi očitne razpršenosti porabe sredstev je smiselno v prihodnje bolj ciljno usmeriti vire in podporo ter zožati tako geografsko prisotnost kot tudi tematske prioritete znotraj vsebinskih prednostnih področij. Geografski kriteriji za izbor partnerskih držav so lahko: obseg trenutne prisotnosti, ujemanje potreb partnerskih držav in prednosti Slovenije, opredelitev smiselne minimalne meje za pomoč glede na celotni proračun, prisotnost drugih donatorjev, prisotnost veleposlaništev, obstoj dobre diplomatske mreže, nizka varnostna ogroženost. Tematske prioritete znotraj prednostnih vsebinskih področij so lahko: vodna diplomacija, upravljanje z vodami, aktivnosti za krepitev človekove varnosti, ki so skladne s prednostnimi področji, tj. predvsem na področju humanitarnega razminiranja in pokonfliktne rehabilitacije, javne finance ter razvoj javnega sektorja, spodbujanje enakosti spolov ter znanje CEFa, ki omogoča podporo infrastrukturnim projektom v EU.
- Brez podrobne analize in v odsotnosti bolj podrobnih podatkov o potrebah partnerskih držav bi se bilo smiselno omejiti na primer na naslednje države: Uganda, Ruanda, Kenija, Etiopija (ob upoštevanju kriterijev trenutne prisotnosti ter prisotnosti veleposlaništva).
- Na splošno predlagamo, da se Slovenija osredotoči na 10–15 držav, od tega na Zahodnem Balkanu na Severno Makedonijo in Črno Goro, ki predstavljata programski državi Slovenije, ter na Bosno in Hercegovino ter Srbijo, saj sta to državi, s katerimi ima Slovenija že utrjeno sodelovanje in za katere je bilo do sedaj, poleg Severne Makedonije, razpoložljive največ dvostranske razvojne pomoči. V okviru strategije za Podsaharsko Afriko bi bilo smiselno osredotočiti prizadevanja na 5–6 držav, v primeru evropskega sosedstva pa na 3–4 države. Za konkretno opredelitev držav bi morali uskladiti predlagane kriterije in oceniti oziroma rangirati potencialne države, nato pa seznam dodatno pregledati še kot celoto in se opredeliti o končnem izboru držav.
- Nadalje bi bilo smiselno, da se Slovenija bolj osredotoči na specifične tematske sklope, kjer ima določene prednosti, na primer na enakost spolov in varovanje okolja ter vodno diplomacijo, skladno s smernicami DAC, ki poudarjajo usklajevanje tematskih in geografskih prioritet za doseg največjega učinka.
- Smiselno bi bilo proučiti možnost vzpostavitve prepoznavne identitete oziroma znanja/strokovnega področja, s katerim bi se Slovenija predstavljala; to velja zlasti za področje Podsaharske Afrike. To bi

Sloveniji omogočilo, da jasno predstavi svoja prednostna področja in strokovno znanje, s čimer bi okrepila svoj položaj in ugled v regiji. Z enotno identiteto ali tematsko osredotočenim znanjem bi lahko povečali prepoznavnost in zaupanje med partnerskimi državami in lokalnimi skupnostmi ter dosegli širši vpliv in podporo javnosti. Slovenija bi se lahko na primer uveljavila kot partner, specializiran za specifična razvojna področja, kot so dostop do čiste pitne vode, trajnostno kmetijstvo ali obnovljivi viri energije.

Evalvacijsko vprašanje 1.5: *Ali in kako Strategija MRSHP zasleduje pristop, temelječ na človekovih pravicah, ter prispeva k doseganju enakosti spolov in varovanja okolja?*

Strategija MRSHP v jedro slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja postavlja dve presečni temi: (i) varovanje okolja in (ii) enakost spolov, kar se odraža tudi preko povezave s trajnostnimi cilji OZN iz Agende 2030. V skladu s tem bo Slovenija (i) vključevala presečni temi v načrtovanje, oblikovanje, izvajanje in evalvacijo posameznih aktivnosti in razvojnega sodelovanja kot celote; (ii) pri odločanju o aktivnostih razvojnega sodelovanja si bo prizadevala za podporo ukrepom v korist okolju in enakosti spolov; (iii) podpirala bo integracijo varovanja okolja in enakosti spolov v sistem vrednot, poslanstva in upravljanja vseh razvojnih in humanitarnih deležnikov ter (iv) spodbujala vključevanje presoje vpliva na okolje in na enakost spolov v načrtovanje in izvajanje razvojnih aktivnosti.

V zvezi s presečnima temama ima Strategija MRSHP opredeljena kazalnika, ki merita (i) delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik spola (vidik spola je vključen v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za krepitev moči žensk in deklic), ter (ii) delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik varovanja okolja (varovanje okolja je vključeno v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za varovanje okolja), in sicer v skladu z navedenimi ciljnim vrednostmi. Kazalnika imata jasno definirane vmesne in ciljne vrednosti, ki pa zaenkrat še niso dosežene. Dodatna analiza kazalnikov je zajeta pri evalvacijskem vprašanju 3.1.

Oceno vpliva na varovanje okolja in na enakost spolov skladno z metodologijo DAC in prakso držav članic DAC naj bi izvajalci opravili za vse aktivnosti MRSHP Republike Slovenije v vrednosti nad 10.000 EUR, pri čemer so izvzete aktivnosti zagotavljanja mednarodne reševalne pomoči v primeru nenadnih humanitarnih potreb, ki zahtevajo hiter odziv. Ocena vpliva na enakost spola je bila prvič del razpisne dokumentacije v javnem razpisu, objavljenem v letu 2024. V letih 2023 in 2024 so bile sprejete tudi smernice za vključevanje enakosti spolov in varstva okolja v MRSHP. Smernice za vključevanje enakosti spolov so bile sprejete junija 2023, Smernice za vključevanje varstva okolja pa v začetku septembra leta 2024, pri čemer je obrazec za oceno vpliva na varovanje okolja še v pripravi. Oboje smernice so pripravljene na podlagi meril OECD in so usklajene z mednarodnimi standardi na področju enakosti spolov in varovanja okolja.

Glede zasledovanja pristopa, temelječega na človekovih pravicah, smo ugotovili, da je v Navodilih za pripravo projektnih predlogov ter vsebinskih in finančnih poročil o izvajanju projektov MRSHP, ki so objavljena na spletni strani Republike Slovenije⁴² (v nadaljevanju: Navodila), v obrazcu vsebinskega načrta navedeno, da se mora pri projektu spoštovati pristop, ki temelji na človekovih pravicah. Vlagatelji morajo natančno navesti, kako so pristop, ki temelji na človekovih pravicah, spolno transformativni pristop in presečni pristop vključeni v projekt (projekt prispeva k udeležanju človekovih pravic; spodbuja nosilce odgovornosti k zagotavljanju pravic, ki so predmet projekta; vključuje v projekt ranljive skupine prebivalstva; ciljna skupina je aktivno vključena v projekt). Vendar je treba izpostaviti, da se trenutno pristopa, ki temelji na človekovih pravicah ne meri, zato ni bilo mogoče natančneje oceniti, kako uspešno se ta pristop uresničuje v praksi.

V Navodilih je tudi jasno opredeljeno, da morajo vsi projektni predlogi vključevati oceno na podlagi spola, pri čemer so izvzete dejavnosti zagotavljanja mednarodne reševalne pomoči ob nenadnih humanitarnih potrebah, ki zahtevajo hiter odziv. Z oceno na podlagi spola izvajalec zagovarja svoje aktivnosti in cilje ter utemeljuje izbiro označevalca enakosti spolov po metodologiji OECD DAC (označevalci enakosti spola 0, 1 ali 2). Navodila za oceno na podlagi spola vsebujejo Smernice za vključevanje enakosti spolov v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarne pomoči, ki med drugim opredeljujejo namen ocene

⁴² <https://www.gov.si teme/nacrtovanje-in-izvajanje-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja-in-humanitarne-pomoci-slovenije/>

enakosti spolov in obvezne elemente ocene. Oceno je treba priložiti vsebinskemu načrtu in jo uporabiti pri utemeljevanju načrtovanih aktivnosti.

Nadalje je v Navodilih določeno, da morajo projektni predlogi upoštevati presečni temi, kar vključuje varovanje okolja. Izvajalec pa mora pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju projektov v kar največji meri prispevati k zaščiti in varovanju okolja.

Postopki za pripravo projektnih predlogov so torej jasno opredeljeni, vendar je treba poudariti, da se je na ta račun obseg birokratskih nalog, povezanih s pripravo projektov, skozi leta znatno povečal.

Na tem mestu predstavljamo še delež dvostranske programske pomoči, namenjene za presečni temi:

Tabela 5: Delež dvostranske programske pomoči za presečni temi

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna / ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik spola (vidik spola je vključen v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za krepitev moči žensk in deklíc)	20 % (2017)	40 % (2022) 60 % (2030)	23 %	39 %	8 %	16 %	22%	NE
Delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik varovanja okolja (varovanje okolja je vključeno v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za varovanje okolja)	40 % (2017)	50 % (2022) 60 % (2030)	44 %	23 %	9 %	26 %	38 %	NE

Priporočilo 1.5.:

- Načrtovati bi morali povečanje deleža dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik spola, ter deleža dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik varovanja okolja, v skladu z navedenimi ciljnim vrednostmi. To bi lahko dosegli tako, da bi v projekte oziroma aktivnosti, kjer bi le bilo mogoče, vključili tudi vidik spola oziroma varovanja okolja (na primer dodatna izobraževanja o pomenu varovanja okolja, delavnice in usposabljanja za okoljsko trajnostno načrtovanje, izobraževanja in usposabljanja žensk, da bodo sposobne nadaljevati z vodenjem projekta tudi po njegovem zaključku in tako dalje). Vsekakor je treba deleža kazalnikov v prihodnjih letih povišati, da dosežejo ciljne vrednosti.
- Smiselno bi bilo razviti konkretna merila in indikatorje, ki bi merili, kako projekt prispeva k uresničevanju človekovih pravic, kar bi omogočilo merjenje pristopa, temelječega na človekovih pravicah. Trenutno ta pristop ni merjen. To bi lahko dosegli na primer z uvedbo kazalnikov, ki bi merili, ali projekt neposredno pripomore k zaščiti in spodbujanju osnovnih pravic, kot so pravica do izobrazbe, dostop do zdravstvenih storitev, enakost spolov in pravica do enake obravnave. Kot drugo možnost bi lahko definirali specifične kazalnike za vključevanje ranljivih skupin, kjer bi merjenje zajemalo, kako so ti

posamezniki ali skupine neposredno vključeni v projekt ter kako so upoštevane njihove specifične potrebe.

6.1.2. Skladnost

Ali so cilji in usmeritve Strategije MRSHP skladni s cilji in usmeritvami Resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije ter zunanje politike?

Evalvacijsko vprašanje 2.1: Ali Strategija upošteva usmeritve, izhajajoče iz resolucije, in drugih strateških dokumentov s področja zunanje politike? Kako so ukrepi komplementarni z drugimi aktivnostmi in pobudami na področju zunanje politike RS in v širši mednarodni donatorski skupnosti?

Na podlagi analiziranih dokumentov je mogoče identificirati, da Strategija MRSHP upošteva usmeritve ključnih nacionalnih predpisov, zakonov in drugih relevantnih publikacij, ki urejajo področje zunanje politike, vključno s področjem MRSHP. Ključni dokumenti, na podlagi katerih temelji Strategija MRSHP so: (i) Zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, (ii) Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, (iii) Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije in (iv) Strategija zunanje politike Republike Slovenije.

Strategija MRSHP podrobneje opredeljuje cilje in strateške usmeritve, operacionalizira določila iz Resolucije ter predvideva konkretne ukrepe za skladno in učinkovito delovanje. Iz Strategije je jasno razvidno, da so bile tematike, kot so cilji, izhodišča, načela, prednostna področja in območja mednarodnega razvojnega sodelovanja, področje mednarodne humanitarne pomoči, načrtovanje in poročanje o MRS, ozaveščanje javnosti, spremljanje in evalvacija MRS ter druge pomembne usmeritve, napisane na podlagi določil iz Resolucije.

Strategija MRSHP prav tako upošteva vrednote in razvojne usmeritve slovenske družbe, ki so opredeljene v Strategiji razvoja Slovenije 2030 ter drugih razvojnih ciljih mednarodne skupnosti, kot so med drugim opredeljeni v Agendi Združenih narodov za trajnostni razvoj do leta 2030 (Agenda 2030) in v Novem evropskem soglasju o razvoju iz junija 2017. Strategija MRSHP sledi časovnemu okviru Agende 2030. Slovenija se zavezuje k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, kar vključuje tudi aktivnosti za zmanjšanje revščine, enakosti spolov, trajnostno upravljanje naravnih virov in drugih ključnih ciljev.

V okviru izvajanja Strategije MRSHP Slovenija sodeluje s ključnimi svetovnimi organizacijami, kot so OZN (vključno z njenimi agencijami ter skladi), EU, OECD, Svetovna Banka (angl. *World Bank*), Evropska banka za obnovo in razvoj (angl. *European Bank for Reconstruction and Development*), Evropska investicijska banka (angl. *European Investment Bank*), Center za razvoj financ, Mednarodni denarni sklad, ter z drugimi bilateralnimi donatoricami različnih držav, ki nudijo razvojno pomoč in sodelujejo v projektih, povezanih z razvojem in humanitarno pomočjo. Sodelovanje z omenjenimi organizacijami se izvaja preko različnih resorjev, predvsem preko MZEZ ter tudi Ministrstva za finance, katerega vloga je sodelovanje pri strateških usmeritvah omenjenih organizacij in v procesu spremljanja izvajanja posameznih projektov, ki se izvajajo preko financiranja s strani donatorskih organizacij. Na tovrsten način se cilji in usmeritve Slovenije na področju MRSHP prenašajo tudi v strategije in odločitve širše mednarodne donatorske skupnosti.

Omeniti je potrebno, da je Slovenija članica OZN od 22. maja 1992, s 1. januarjem 2024 pa je drugič v zgodovini postala nestalna članica Varnostnega sveta OZN. Prav tako je Slovenija z začetkom leta postala članica Ekonomskega in socialnega sveta OZN (angl. *United Nations Economic and Social Council – ECOSOC*) za obdobje 2023–2025. Gre za članstvo v organu OZN, ki usklajuje ekonomsko, socialno in okoljsko dimenzijo trajnostnega razvoja.

Od 1. maja 2004 je Slovenija polnopravna članica EU, s čimer je pridobila dodatne finančne in razvojne prednosti, ki jih prinaša članstvo v EU. Slovenija kot država EU prispeva k skupnemu proračunu EU in izvenproračunskemu Evropskemu razvojnemu skladu. Prispevek Slovenije v proračun EU, ki je bil porabljen za razvojne in humanitarne namene, je v letu 2023 znašal 72.505.764 evrov, kar predstavlja 94 odstotkov večstranske razvojne pomoči Slovenije preko EU. Sredstva EU, namenjena za razvojne aktivnosti, se preko Generalnega direktorata za mednarodna partnerstva (DG INTPA) zbirajo v sklad s sprejeto razvojno politiko EU, ki je del evropske zunanje politike, in sicer preko zunanjih finančnih instrumentov z namenom učinkovitega in kakovostnega zagotavljanja pomoči partnerskim državam v razvoju. V Evropski razvojni

sklad je Slovenija leta 2023 prispevala trinajsto leto, in sicer skupaj 4.714.920 evrov, kar predstavlja 6 odstotkov večstranske razvojne pomoči Slovenije v okviru EU. Prispevki v izvenproračunski Evropski razvojni sklad v letu 2023 so bili namenjeni sodelovanju z državami Podsaharske Afrike, Karibov in Tihega oceana ter čezmorskimi ozemlji. Slovenija prav tako vplačuje prostovoljne prispevke v skrbniške sklade EIB, kot sta Skrbniški sklad za ekonomsko odpornost ter Skupni evropski sklad za Zahodni Balkan. Zaradi narave prispevka (obvezni prispevek v proračun EU) je Evropska unija daleč najbolj pomemben multilateralni partner Slovenije. V letu 2023 je delež prispevka v EU predstavljal kar 87 % celotne večstranske razvojne pomoči Slovenije.

Leta 2010 je Slovenija postala članica OECD, s čimer je uresničila enega ključnih ciljev strateškega umeščanja v mednarodni prostor. V Sloveniji pri delu OECD v skladu s svojimi pristojnostmi sodelujejo praktično vsa ministrstva in nekatere druge državne institucije. MZE zagotavlja koordinacijo slovenskega delovanja v OECD.

Slovenija je pomemben člen in nastopa proaktivno v Evropski uniji, OECD, Svetovni banki in drugih organizacijah, preko katerih aktivno sodeluje v evropskih razvojnih politikah in programih, kot so na primer skupno financiranje projektov in sodelovanje v okviru različnih evropskih iniciativ. Leta 2013 pa je Slovenija postala tudi članica DAC.

Nenazadnje je Slovenija od 14. maja 1993 članica Sveta Evrope, v okviru katerega si prizadeva za krepitev spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in vladavine prava. Slovenija je pogodbenica večine od več kot 220 mednarodnih pogodb, ki so nastale znotraj Sveta Evrope. Prvo predsedovanje Odboru ministrov Sveta Evrope je Slovenija izvajala med 12. majem in 18. novembrom 2009. Kot je bilo analizirano že pri evalvacijskem vprašanju 1.5, tudi Strategija MRSHP zasleduje pristop, temelječ na človekovih pravicah, in si prizadeva za njihovo krepitev.

Slovenija aktivno sodeluje tudi v različnih mednarodnih forumih, kjer potekajo razprave o ključnih globalnih vprašanjih, vključno z razvojem in humanitarno pomočjo.

Slovenija skladno z usmeritvami, izhajajočimi iz Resolucije in drugih strateških dokumentov s področja zunanje politike, preko bilateralne uradne razvojne pomoči sodeluje z multilateralnimi inštitucijami, javnim sektorjem, zasebnim sektorjem, nevladnimi in mednarodnimi organizacijami ter izvajalskimi inštitucijami.

Evropski zeleni dogovor, ki predstavlja sveženj pobud, ki naj bi EU usmerile protu zelenemu prehodu in jo do leta 2050 pripeljale do končnega cilja – podnebne nevtralnosti, je bil oblikovan decembra 2019. Slovenija se je skupaj z vsemi 27 državami članicami EU zavezala, da bo EU do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina. V ta namen so se zavezale zmanjšanju emisij za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. Strategija MRSHP na tem področju vsebuje komplementarne ukrepe, ki so naslovljeni pod presečno temo varovanja okolja in se zavzemajo za boj proti podnebnim spremembam.

Na področju sodelovanja med EU in Afriko so se voditelji in voditeljice afriških in evropskih držav na šestem vrhu EU – Afriška unija februarja 2022 dogovorili za skupno vizijo za prenovljeno partnerstvo, katerega cilj so solidarnost, varnost, mir, trajnostni gospodarski razvoj in trajna blaginja za državljane Afriške in Evropske unije, zdaj in v prihodnje, da se doseže povezovanje ljudi, regij in organizacij. Afriške države in države EU sodelujejo v okvirih, kot sta (i) partnerski sporazum med EU in državami Afrike, Karibov in Pacifika, ti. Sporazum s Samoe/Samojski sporazum, ter (ii) skupna strategija EU – Afrika, ki je bila sprejeta leta 2007 kot uradna pot za odnose EU z afriškimi državami. Evropska komisija ter Evropska služba za zunanje delovanje sta leta 2020 izdali skupno sporočilo Za celovito strategijo z Afriko, v katerem je bilo dodatno predlagano sodelovanje na področju zelenega prehoda in dostopa do energije, digitalne preobrazbe, trajnostne rasti in delovnih mest, miru, varnosti in upravljanju, ter migracijah in mobilnosti. Strategija MRSHP na tem področju vsebuje komplementarne ukrepe, ki na prednostnem geografskem področju Podsaharske Afrike definirajo naslednja področja delovanja: podpora prehodu v krožno gospodarstvo, boj proti podnebnim spremembam, dostojna delovna mesta ter humanitarni pomoč v povezavi z razvojno pomočjo, s posebno pozornostjo na migracijah.

V okviru večletnega finančnega okvira EU za obdobje 2021–2027 je bil vzpostavljen instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (NDICI – Global Europe). Gre za enega izmed ključnih instrumentov za izvajanje zunanje politike EU, ki podpira celotno sodelovanje EU s tretjimi državami (razen Zahodnega Balkana). V večletnem finančnem okvirju 2021–2027 instrument NDICI skupno razpolaga z 79,5 milijardami evrov, kar predstavlja 12-odstotno povišanje sredstev v primerjavi s proračunskim obdobjem 2014–2020. Sredstva iz NDICI so namenjena tudi implementaciji strategije Global Gateway, ki združuje razvojna sredstva z investicijami zasebnega sektorja.

Nenazadnje je EU po pandemiji COVID-19 sprejela obsežen načrt za obnovo evropskih držav in sosednjih regij, ki vključuje tudi podporo držav razvoju, da bi se lažje opomogle od pandemije in hkrati dosegle trajnostne cilje. Pobuda se imenuje Next Generation EU. Ukrepi iz Strategije MRSHIP pri tem prioritizirajo pomoč trem prednostnim geografskim območjem (Zahodni Balkan, evropsko sosedstvo ter Podsaharska Afrika). Komplementarni ukrepi, ki so posredno ali neposredno naslovljeni tako v pobudi Next Generation EU kot v Strategiji MRSHIP, se nanašajo na več področij, na primer spodbujanje zelene tranzicije, promocijo obnovljivih virov energije, trajnostno mobilnost in druge ukrepe, krepitev socialne infrastrukture in storitev ter zmanjšanje teritorialnih razlik (v sklopu Strategije oziroma delovanja MRSHIP je to naslovljeno predvsem preko infrastrukturnih projektov na prednostnih geografskih območjih), izboljšanje dostopa do naprednega izobraževanja in usposabljanja za spretnosti, pomembne za prihodnje gospodarstvo (v sklopu Strategije oziroma delovanja MRSHIP je to naslovljeno predvsem v obliki pomoči za štipendije in izobraževanje žensk ter pri delovanju preko CEF), podpiranje vključujoče rasti, raziskav in razvoja ter inovacij (v sklopu Strategije oziroma delovanja MRSHIP je to naslovljeno predvsem preko jasno navedenih področij: spodbujanje trajnostne, vključujoče in vzdržne gospodarske rasti, polne in produktivne zaposlenosti ter dostojnega dela za vse).

Priporočilo 2.1.:

Smiselno bi bilo uvesti podporne kazalnike, ki bi omogočili spremljanje, kako in v kolikšni meri Strategija MRSHIP sledi in se prilagaja domačim in mednarodnim usmeritvam v skladu z Resolucijo. Trenutno na to temo obstajata le kazalnika, ki imata lahko le vrednost da ali ne in opredeljujeta, ali je MRS vključeno v politične in strateške dokumente zunanje politike ter temeljne razvojne dokumente države. Omenjena kazalnika namreč ne omogočata spremljanja, kako se Strategija MRSHIP prilagaja novim domačim oziroma mednarodnim pobudam na področju MRSHIP.

Evalvacijsko vprašanje 2.2: Ali Strategija MRSHIP upošteva usmeritve in cilje v okviru širše mednarodne donatorske skupnosti?⁴³

Kot je bilo predstavljeno pri prejšnjem evalvacijskem vprašanju, se Slovenija aktivno vključuje v izvajanje aktivnosti, ki potekajo pod okriljem mednarodnih donatorskih organizacij oz. skupnosti, kot so EU, OECD, DAC, Svetovna banka, EBRD, EIB in tako dalje. Preko sodelovanja z odbori predstavniki MZEZ, Ministrstva za finance (in morebitni drugi predstavniki Slovenije) prenašajo nacionalne strateške usmeritve na področju MRSHIP v mednarodno okolje oz. jih usklajujejo s tistimi, ki jih imajo opredeljene mednarodne donatorske organizacije. Kljub temu je treba upoštevati, da je Slovenija le ena izmed (manjših) članic mednarodnih donatorskih organizacij, zato so načeloma možnosti za uveljavitev oz. implementacijo »slovenskega pogleda« manjše kot v primeru večjih držav članic, ki imajo večjo (odločevalno) moč.

Na področju humanitarne pomoči Strategija MRSHIP upošteva načela in cilje, ki sovpadajo s svetovno humanitarno agendo, ter se osredotoča na zaščito ranljivih skupin in učinkovito obravnavo kriznih situacij. Prav tako na področju razvojnega sodelovanja Strategija MRSHIP upošteva usmeritve in cilje v okviru širše mednarodne donatorske skupnosti. Slovenija kot članica EU sledi evropskim smernicam ter ciljem za razvojno pomoč, kiar vključuje skupno strategijo za učinkovito in usklajeno delovanje. Nenazadnje se je Slovenija zavezala, da bo vlada RS sprejela akcijski načrt o postopnem povečevanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, v okviru katerega si bo prizadevala uresničiti zavezo, da do leta 2030 za uradno razvojno pomoč namení 0,33 odstotka BND.

Poleg zgoraj naštetega Strategija MRSHIP upošteva krovne mednarodne dokumente s področja MRSHIP.

⁴³ Omenimo, da je nova strategija Zunanje politike Republike Slovenije v fazi priprave oziroma je že skoraj dokončana.

Analiza tega, kako Strategija MRSHP upošteva Agendo 2030, je bila opravljena pri evalvacijskem vprašanju 1.2, pri čemer lahko ponovimo, da Strategija MRSHP vključuje pet ciljev trajnostnega razvoja⁴⁴, kot so jih v Agendi 2030 opredelili Združeni narodi (OZN).

Strategija MRSHP prav tako upošteva direktive iz Evropskega soglasja o razvoju, kar vključuje skupno zavezo vseh institucij in držav članic EU k podpori partnerskim državam pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja. Strategija MRSHP opredeljuje dva sklopa prednostnih vsebinskih področij:

- produktivna zaposlenost, dostojno delo ter miroljubne in vključujoče družbe ter
- trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in boj proti podnebnim spremembam,

pod katerega sodijo štirje cilji trajnostnega razvoja. S tem Strategija MRSHP in izvedeni projekti v okviru MRSHP neposredno podpirajo partnerske države pri izvajanju ciljev trajnostnega razvoja.

Strategija MRSHP na več načinov posredno upošteva tudi usmeritve iz Evropskega zelenega dogovora, katerega cilj je ustvariti čistejšo, bolj zdravo in podnebno nevtralno Evropo s preoblikovanjem načina proizvodnje in potrošnje. Nekateri izmed ciljev znotraj Strategije, ki spodbujajo Evropski zeleni dogovor, so zavzemanje za trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri in njihova učinkovita poraba, predvsem s podporo prehodu v t.i. krožno gospodarstvo, in nenazadnje pomoč dejavnostim za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim spremembam v partnerskih državah.

Strategija MRSHP posredno upošteva tudi načela OECD. V Strategiji je jasno poudarjeno, da bo Slovenija krepila učinkovitosti MRSHP v skladu s temeljnimi načeli OECD, na primer prizadevanja za (i) lastništvo partnerskih držav, (ii) vključujoča partnerstva, pri čemer bo podpirala medsebojni prenos znanja in komplementarne vloge vseh deležnikov, (iii) doseganje dolgoročnih učinkov in osredotočenost na rezultate ter (iv) transparentnost in odgovornost za razvojno sodelovanje.

Strategija MRSHP upošteva tudi mednarodno zavezo Akcijske agende iz Adis Abebe. Strategija MRSHP navaja, da si bo Slovenija kot članica Davčne pobude iz Adisa, v kateri ima CEF status opazovalca, prizadevala za nadaljnjo krepitev vsebin CEF v podporo mobilizaciji domačih virov partnerskih držav. Podpiralo se bo postopno širitev delovanja CEF na prednostna območja, kjer je omenjeno problematika najbolj izrazita – predvsem v Podсахarsko Afriko.

Priporočilo 2.2.:

Strategija MRSHP upošteva usmeritve in cilje širše mednarodne donatorske skupnosti. Kljub temu bi bilo treba nekatere izmed teh ciljev, ki so navedeni v usmeritvah, tudi jasneje nasloviti; na primer morali bi uresničiti cilj glede deleža BND, namenjenega za uradno razvojno pomoč.

6.1.3. Uspešnost

Ali je Strategija MRSHP dosegala svoje cilje na letni ravni?

Evalvacijsko vprašanje 3.1: *V kolikšni meri so bili zastavljeni cilji doseženi? V kolikšni meri so se izvajali ukrepi po posameznih področjih delovanja?*

Strategija MRSHP ima opredeljene ključne kazalnike, preko katerih je mogoče spremljati uspešnost njenega izvajanja. Večina kazalnikov ima opredeljene tako izhodiščne kot tudi vmesne in ciljne vrednosti, ki jih želimo doseči do leta 2030. Kljub temu pa prihaja do razlik med posameznimi kazalniki, saj vmesne vrednosti niso vedno opredeljene.

V spodnjih tabelah smo pripravili pregled doseganja ciljev po posameznih ključnih področjih, kot so opredeljena v Strategiji MRSHP. Podobno analizo vsebujejo »Poročila o mednarodnem razvojem

⁴⁴ Poudariti velja, da so cilji trajnostnega razvoja medsebojno neločljivi in lahko uresničevanje enega cilja trajnostnega razvoja posredno vpliva tudi na ostale.

sodelovanju Republike Slovenije» za obdobje 2019–2023, ki predstavljajo vir za zbrane podatke v tem evalvacijskem vprašanju.

Tabela 6: Kazalniki – delež BDP⁴⁵

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023	
Delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč	0,16 % (2017)	0,33 % (2030)	0,16 %	0,17 %	0,19 %	0,29 %	0,24 %	Delno
Delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč najmanj razvitim državam	0,04 % (2016)	0,10 % (2030)	0,02 %	0,02 %	0,03 %	0,39 %	0,01 %	Delno

Pregled splošnih kazalnikov vsebuje **dva kazalnika**. Analiza podatkov iz obdobja 2019–2023 nakazuje na **delno doseganje** omenjenih kazalnikov.

Prvi kazalnik se navezuje na delež bruto nacionalnega dohodka, ki je namenjen za uradno razvojno pomoč, in sicer naj bi do leta 2030 znašal 0,33 %. Kazalnik se je med leti 2019 ter 2022 rahlo povečal z 0,16 odstotka na 0,19 odstotka, v letu 2022 pa je zaradi izrednih razmer narasel na 0,29 %. Povečanje v letu 2022 je predvsem posledica stroškov za oskrbo beguncev v rusko-ukrajinski vojni ter izrednega dogodka – odpisa klirinškega dolga Angoli. V letu 2023 je nato razviden padec, glede na trenutne načrte posameznih ministrstev ter projekcije rasti BND pa naj bi omenjen kazalnik padel na 0,21 odstotka do leta 2025. Slovenija se je sicer v skladu z zavezo, ki jo je sprejela v okviru EU, zavezala, da bo vlada RS v šestih mesecih po sprejetju Resolucije na predlog nacionalnega koordinatorja sprejela akcijski načrt o postopnem povečevanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, v okviru katerega si bo prizadevala uresničiti zavezo, da do leta 2030 za uradno razvojno pomoč nameni 0,33 odstotka bruto nacionalnega dohodka, vendar do sedaj akcijski načrt še ni bil sprejet. Na omenjeni kazalnik se bo potrebno ciljno usmeriti in ga z zavzemanjem vseh ministrstev potrebno do leta 2030 doseči. Vključevanje razvojnega sodelovanja kot prioritete v program vladne koalicije in močno vodstvo MZEV sta trenutno dva izmed pozitivnih signalov, ki bi lahko prispevala k dvigu vrednosti omenjenega kazalnika.

Drugi kazalnik se navezuje na delež bruto nacionalnega dohodka, ki je namenjen za uradno razvojno pomoč najmanj razvitim državam. Do velikega skoka je prišlo v letu 2022, k čemur je pripomogel izreden dogodek odpisa klirinškega dolga Angoli, prav tako pa tudi povečanje stroškov za oskrbo beguncev zaradi vojne v Ukrajini. Po letu 2022 je kazalnik spet padel na nizko vrednost 0,01 odstotka, primerljivo z obdobjem 2019–2021.

⁴⁵ Vir: Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije» za obdobje 2019–2023

Tabela 7: Kazalniki – vidnost in učinkovitost MRSHP⁴⁶

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023	
Delež dvostranske programske pomoči za programske države	21 % (povpr. 2014–17)	30 % (2022) 40 % (2030)	21 %	16 %	9 %	12 %	17 %	NE
Delež dvostranske programske pomoči za Zahodni Balkan	66 % (povpr. 2014–17)	60–70 % (2019 in naprej)	58 %	57 %	27 %	41 %	50 %	NE
Delež dvostranske programske pomoči za prednostne vsebine	59 % (povpr. 2014–17)	75 % (2022 in naprej)	35 %	49 %	16 %	36 %	33 %	NE
Uvrstitev med prvih 5 dvostranskih donatoric	V 2 partnerskih državah (2016)	V vsaj 2 partnerskih državah (2022), v vsaj 3 partnerskih državah (2030)	V 2 partnerskih državah (2018, primerljivih podatkov za leto 2019 še ni)	V 2 partnerskih državah (povprečje 2018–2019, primerljivih podatkov za leto 2020 še ni) (=)	V 2 partnerskih državah (Črna gora, Severna Makedonija, podatek za leto 2020, za 2021 podatkov še ni) (=)	V 2 partnerskih državah (Črna gora, Severna Makedonija, podatek za leto 2020, za 2021 podatkov še ni) (=)	V 2 partnerskih državah (Črna gora, Severna Makedonija, podatek za leto 2020, za 2021 podatkov še ni)	DA
Delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik spola (vidik spola je vključen v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za krepitev moči žensk in dekliv)	20 % (2017)	40 % (2022) 60 % (2030)	23 %	39 %	8 %	16 %	22 %	NE
Delež dvostranske programske pomoči, ki vključuje vidik varovanja	40 % (2017)	50 % (2022) 60 % (2030)	44 %	23 %	9 %	26 %	38 %	NE

⁴⁶ Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije« za obdobje 2019–2023

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023	
okolja (varovanje okolja je vključeno v načrtovanje, izvajanje in spremljanje projekta; v okviru projekta se izvajajo aktivnosti za varovanje okolja)								
Delež dvostranske programske pomoči za podnebne ukrepe	34 % (2017)	35 % (2022) 40 % (2030)	40 %	21 %	9 %	23 %	14 %	NE
Delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči za vsebinska prednostna področja na geografskih prednostnih območjih ⁴⁷ – zahteva Resolucije	77 % (2017) – prednostne vsebine in države po stari resoluciji (širše)	vsaj 50 % (2022 in naprej)	81 %	80 %	61 %	34 %	63 %	Delno
Delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči bodisi za vsebinska prednostna področja bodisi v geografskih prednostnih območjih ⁴⁸ – zahteva Resolucije	93 % (2017) – prednostne vsebine in države po stari resoluciji (širše)	vsaj 80 % (2022 in naprej)	89 %	87 %	91 %	90 %	99 %	DA
Število držav, s katerimi se sklepajo večletni programi, ki temeljijo na razvojnih izhodiščih	1 (2017)	2 (2022 in naprej)	1	1	1	1	1	NE

47 Sem štejemo države s sklenjenimi dvostranskimi sporazumi ter najmanj razvite države v Podsaharski Afriki. V izračun sta vključeni dvostranska razvojna pomoč v ožjem pomenu in humanitarna pomoč.

48 Sem štejemo države s sklenjenimi dvostranskimi sporazumi ter najmanj razvite države v Podsaharski Afriki. V izračun sta vključeni dvostranska razvojna pomoč v ožjem pomenu in humanitarna pomoč.

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023	
partnerskih držav								
Število držav, v katerih Slovenija sodeluje v skupnem programiranju EU	0	1 (2030)	0	0	0	0	0	NE
Število držav s prenovljenimi sporazumi (pogodbami) o mednarodnem razvojnem sodelovanju, ki med drugim vključujejo pristop, ki temelji na človekovih pravicah	/	6 (2022)	0	0	0	0	0	NE
Delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči za humanitarno pomoč	11 % (2017)	vsaj 10 % (2022 in naprej)	9 %	12 %	11 %	10 %	24 %	DA
Delež dvostranske humanitarne pomoči za preventivno delovanje, zmanjšanje tveganja za nesreče in izgradnjo odpornosti	5 % (2017)	vsaj 10 % (2019 in naprej) – zaveza s Svetovnega humanitarnega vrha	12 %	6 %	5 %	4 %	4 %	NE
Uporaba enotnih obrazcev za prijavo in objavo projektov (vrednosti nad 10.000 EUR)	NE (2018)	DA (2022 in naprej)	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Sklenjena strateška partnerstva	0 (2017)	vsaj 2 (2022), 5 (2030)	DA	DA, 1	DA, 1	DA, 1	DA, 2	Delno
Usmerjanje humanitarnih prispevkov preko mednarodnih organizacij v krize, ki jih Slovenija		vsaj 50 % (2022 in naprej)	62%	54%	66%	47%	47%	Delno

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023	
skuša reševati tudi z dvostranskimi aktivnostmi								
Humanitarni prispevek preko mednarodne organizacije za pomoč v gotovini	0 (2017)	vsaj 1 (2019 in naprej)	0	DA, 1	DA, 1	DA, 1	DA, 1	DA

Pregled kazalnikov na področju vidnosti in učinkovitosti MRSHP vsebuje **18 kazalnikov**. Analiza podatkov iz obdobja 2019–2023 nakazuje naslednje:

- 4 kazalniki so bili doseženi,
- 3 kazalniki so bili delno doseženi,
- 11 kazalnikov ni bilo doseženih.

Vmesne vrednosti kazalnikov deleža dvostranske programske pomoči za programske države, za Zahodni Balkan ter za prednostne vsebine niso dosežene, poleg tega celo močno zaostajajo za ciljno vrednostjo. Po poročanjih MZEZ v okviru razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči (dvostranska razvojna pomoč brez administrativnih stroškov) največji delež v letu 2023 tvorijo oskrba beguncev in migrantov ter oprostitev šolnin, skupaj več kot 60 odstotkov. V letu 2023 je bil največji delež razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (to je 40,2 odstotkov) namenjen državam Zahodnega Balkana (največ Severni Makedoniji, BIH in Srbiji). Državam evropskega sosedsstva je bilo namenjeno 19,1 odstotkov dvostranske razvojne pomoči, Podsaharski Afriki pa 5 odstotkov. Poleg navedenega je Slovenija nerazporejeno namenila državam v razvoju 31,5 odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči (od tega največji del predstavljajo stroški oskrbe beguncev).

V partnerskih državah Črne Gore in Severne Makedonije se Slovenija uvršča med prvih 5 dvostranskih donatoric.

Vmesne vrednosti kazalnikov, ki merijo deleže dvostranskih programskih pomoči, ki vključujejo vidike spola, varovanja okolja ter podnebnih ukrepov, so nedosežene, poleg tega precej zaostajajo za ciljno vrednostjo. Pri deležu dvostranske pomoči, ki vključuje vidik spola ter varovanja okolja, je bilo mogoče opaziti občutno povečanje (8- oziroma 12-odstotno povečanje), kar nakazuje na pozitiven trend in približevanje ciljni vmesni vrednosti 40 odstotkov, ki ga je za leto 2022 določila Strategija MRSHP.

Delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči za vsebinska prednostna področja na geografskih prednostnih območjih se je v letu 2023 skoraj podvojil v primerjavi s preteklim letom. Zaznati je bilo 29-odstotno zvišanje. Prav tako je bilo opazno 9-odstotno zvišanje deleža razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči bodisi za vsebinska prednostna področja bodisi v geografskih prednostnih območjih. To je posledica dejstva, da področji migracij in zdravja, ki sta leta 2022 najbolj zaznamovala razpoložljivo dvostransko razvojno pomoč, nista opredeljeni kot vsebinsko prednostno področje, razen v sklopu dobrega upravljanja (t. j. vključno na področju zdravja).

Število držav, s katerimi se sklepajo večletni programi, ki temeljijo na razvojnih izhodiščih partnerskih držav, se od leta 2019 naprej ni spremenilo in ostaja enako (1; ciljna vrednost 2).

Slovenija v nobeni državi ne sodeluje v skupnem programiranju EU, prav tako kazalnik, ki meri število držav s prenovljenimi sporazumi (pogodbami) o mednarodnem razvojnem sodelovanju, ki med drugim vključujejo pristop, ki temelji na človekovih pravicah, ostaja na vrednosti 0 že od leta 2019. Kljub temu pa Slovenija sodeluje v pobudah Team Europe, ki naj bi nekako nadomestile skupno programiranje.

Vmesna vrednost kazalnika, ki meri delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči za humanitarne pomoči, je bila dosežena v letu 2022, v letu 2023 pa se je delež povečal za kar 14 odstotkov, predvsem na račun nujne pomoči zaradi agresije Ruske federacije na Ukrajino. Po podatkih osnutka letnega poročila MZEZ za leto 2023 je bil največji delež humanitarne pomoči (76 odstotkov) namenjen nujni pomoči (10.876.523 evrov) in se je financiral pretežno preko MZEZ in URSZR. Pri tem so bili uporabljeni kanali delovanja predvsem namenski prispevki mednarodnim organizacijam oziroma nujni odzivi preko Strateškega partnerja – Slovenske Karitas in materialne pomoči.

Delež dvostranske humanitarne pomoči za preventivno delovanje, zmanjšanje tveganja za nesreče in izgradnjo odpornosti je ostal glede na leto 2022 nespremenjen (4 odstotke). Ciljna vrednost vsaj 10 odstotkov od leta 2019 dalje je zaenkrat še nedosežena.

Uporaba enotnih obrazcev za prijavo in objavo projektov (vrednosti nad 10.000 evrov) ne obstaja.

V letu 2023 je Slovenija zaradi dodatnega sklenjenega strateškega partnerstva (za triletno obdobje) z Mednarodnim odborom Rdečega Križa (angleško International Committee of the Red Cross – ICRC) izpolnila vmesno vrednost 2 strateških partnerstev in se približala ciljni vrednosti 5 strateških partnerstev do leta 2030.

Vrednost kazalnika, ki meri usmerjanje humanitarnih prispevkov preko mednarodnih organizacij v krize, ki jih Slovenija skuša reševati tudi z dvostranskimi aktivnostmi, ostaja glede na leto 2022 nespremenjen in znaša 47 odstotkov, kar skoraj dosega ciljno vrednost 50 odstotkov od leta 2022 dalje.

Kazalnik, ki meri humanitarni prispevek preko mednarodne organizacije za pomoč v gotovini, je od leta 2019 naprej dosežen in ostaja nespremenjen.

Tabela 8: Kazalniki – večstransko mednarodno razvojno sodelovanje⁴⁹

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Sodelovanje Slovenije pri oblikovanju politike razvojnega sodelovanja v OZN, EU, OECD in Skupini Svetovne banke	DA (2018)	DA (2019 in naprej)	DA	DA	DA	DA	DA	DA
Sodelovanje pri strateškem upravljanju CEF	DA (2018)	DA (2019 in naprej)	DA	DA	DA	DA	DA	DA

Pregled stanja na področju večstranskega mednarodnega razvojnega sodelovanja vključuje dva kazalnika. Analiza podatkov iz obdobja 2019–2023 nakazuje, da sta bila oba **omenjena kazalnika uspešno dosežena**.

⁴⁹ Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije« za obdobje 2019–2023

Skladno s Strategijo MRSHP in drugimi strateškimi prioritetami je Slovenija vključena v oblikovanje razvojnega sodelovanja v OZN, EU, OECD in drugih mednarodnih institucijah, kjer predstavniki različnih ministrstev predstavljajo in zastopajo interese Slovenije na področju MRSHP.

Poleg tega so predstavniki MF, Banke Slovenije in MZEZ vključeni tudi v odločevalne organe CEF (angl. *Governing board*), s čimer lahko vplivajo na sooblikovanje in strateško upravljanje CEF. Dodatno so predstavniki MZEZ vključeni tudi v nadzorne organe CEF (angl. *Advisory board*).

Tabela 9: Kazalniki – koordinacija mednarodnega razvojnega sodelovanja⁵⁰

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Obravnava primerov (ne)skladnosti politik za razvoj letno/poročanje kontaktnih točk	0 (2018)	1 (2020 in naprej)	0	0	0	0	0	NE
Pravočasna oddaja celovitih podatkov DAC-u o načrtih prihodnje porabe	DA (2018)	DA (2019 in naprej)	DA	DA	DA	DA	Od leta 2023 se po odločitvi teh podatkov ne zbira	DA
Pravočasna oddaja celovitih podatkov DAC-u o uradni razvojni pomoči in drugih uradnih tokovih v preteklem letu	DA (2018)	DA (2019 in naprej)	NE	NE	NE	NE	DA	NE
Število »povezanih projektov« v posameznem letu, ki jih komplementarno izvaja več slovenskih izvajalcev	0 (2018)	3 (2022) 6 (2030)	0	0	0	0	0	NE
Število dvostranskih projektov v posameznem letu, ki jih poleg Slovenije sofinancira vsaj še en dvostranski donator	3 (2016)	6 (2022) 10 (2030)	4	4	4	4	0	Delno
Letno poročilo o delovanju nacionalnih kontaktnih točk za skladnost politik za razvoj	NE (2018)	DA (2020)	NE	NE	NE	NE	NE	NE

Pregled kazalnikov na področju koordinacije mednarodnega razvojnega sodelovanja vključuje **6 kazalnikov**. Na podlagi podatkov v obdobju 2019–2023, je mogoče ugotoviti, da:

- 1 kazalnik izpolnjuje predvidene cilje,

⁵⁰ Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije« za obdobje 2019–2023

- 1 kazalnik delno izpolnjuje predvidene cilje,
- 4 kazalniki ne izpolnjujejo predvidenih ciljev.

Vrednosti petih kazalnikov iz področja koordinacije mednarodnega razvojnega sodelovanja ostajajo od leta 2019 dalje bolj ali manj nespremenjene. Sprememba se je zgodila zgolj pri pravočasni oddaji celovitih podatkov DAC-u o uradni razvojni pomoči in drugih uradnih tokovih v preteklem letu, kjer je bil kazalnik v letu 2023 prvič dosežen, ter spremembi o poročanju OECD DAC, ki se je odločil, da se podatkov o načrtih prihodnje porabe od leta 2023 naprej ne zbira več. Prav tako v letu 2023 ni bilo dvostranskih projektov, ki jih poleg Slovenije sofinancira vsaj še en dvostranski donator.

Tabela 10: Kazalniki – partnerstva⁵¹

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Število nevladnih organizacij, vključenih v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Slovenije (štejejo se nevladne organizacije s projekti v vrednosti vsaj 15.000 EUR letno)	9 (2017)	vsaj 12 (2022), vsaj 14 (2030)	10	9	10	10	7	NE
Posvet z nevladnimi organizacijami na visoki ravni letno	1 (2017)	vsaj 1 (2019 in naprej)	0	0	0	1	1	Delno
Partnerstvo za razvojno sodelovanje – letno srečanje najširšega kroga izvajalcev in potencialnih izvajalcev	0 (2017)	vsaj 1 (2019 in naprej)	2	0	0	0	0	NE

Pregled stanja na področju partnerstev skupno vključuje **tri kazalnike**. Na podlagi podatkov v obdobju 2019–2023 je mogoče ugotoviti da:

- dva kazalnika ne izpolnjujeta pogojev,
- en kazalnik delno izpolnjuje pogoje.

Med leti 2019 ter 2022 se število nevladnih organizacij, vključenih v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Slovenije (štejejo še nevladne organizacije s projekti v vrednosti vsaj 15.000 EUR letno), ni znatno spreminjalo in je dosegalo vrednosti med 9 in 10, leta 2023 pa je prišlo do zmanjšanja kazalnika na vrednost 7. Trenutni obseg sodelovanja je pod načrtovano vmesno ciljno vrednostjo za leto 2022, kljub temu da je javni razpis odprt za vse potencialne partnerje/NVO. Vmesna ciljna vrednost omenjenega kazalnika za leto 2022 je namreč ciljala na sodelovanje z vsaj 12 nevladnimi organizacijami.

Na tem mestu naj omenimo, da je bilateralna uradna razvojna pomoč za nevladne organizacije v letu 2022 znašala manj kot polovico DAC povprečja. V letu 2022 je bilo le 0,6 odstotka bruto bilateralne uradne razvojne pomoči v obliki osnovnih prispevkov dodeljenih nevladnim organizacijam, 4,3 odstotka bruto

⁵¹ Poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije« za obdobje 2019–2023

bilateralne uradne razvojne pomoči pa je bilo usmerjenih preko nevladnih organizacij za izvajanje projektov. Zato bi se bilo bolj smiselno osredotočiti na povečanje deleža bilateralne uradne razvojne pomoči namenjenega za nevladne organizacije, kot pa na samo povečanje števila nevladnih organizacij, vključenih v MRSHS Slovenije (štejejo se nevladne organizacije s projekti v vrednosti vsaj 15.000 EUR letno).

Kazalnik, ki meri število nevladnih organizacij, vključenih v MRSHS Slovenije (štejejo se nevladne organizacije s projekti v vrednosti vsaj 15.000 EUR letno) bi bilo smiselno zamenjati z novim kazalnikom, ki bi meril delež razpoložljive uradne razvojne pomoči za nevladne organizacije, vključene v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Slovenije.

Ne glede na vse pa velja izpostaviti, da se je razpoložljiva dvostranska pomoč, ki je bila dodeljena preko slovenskih nevladnih organizacij, nominalno skozi leta povečevala. V letu 2019 je bilo preko slovenskih nevladnih organizacij dodeljeno 712.940 evrov razpoložljive dvostranske pomoči, v letu 2023 pa kar 2.368.783 evrov, kar predstavlja kar 232-odstotno povečanje med leti 2019 in 2023.

Eden izmed pomembnih kazalnikov na področju partnerstev je tudi »število posvetov z nevladnimi organizacijami na visoki ravni letno«. Kljub poudarjanju pomembnosti nadaljnjega razvoja sodelovanja med ministrstvi in predstavniki nevladnih organizacij se tovrstni posveti v obdobju 2019–2023 niso organizirali redno, saj je bil tak posvet organiziran le v letih 2022 ter 2023. Tovrstna srečanja se v letih 2019–2021 niso odvijala, predvsem zaradi krize COVID-19 ter predsedovanja Slovenije v EU. V letu 2023 so bili v sodelovanju z nevladnimi organizacijami organizirani Slovenski razvojni dnevi.

V namen boljšega medsebojnega sodelovanja in možnosti dodatne krepitve vezi ter odnosov med ministrstvi ter nevladnimi organizacijami so bile v letu 2023 sprejete prenovljene Smernice za sodelovanje z NVO na področju MRSHS⁵², ki kot enega izmed dveh glavnih ciljev naslavljajo prav slednje. Glavna cilja Smernic za sodelovanje z NVO na področju MRSHS sta namreč naslednja:

- okrepiti, nadgraditi in formalizirati sodelovanje med ministrstvi in vladnimi službami (predvsem med MZEZ kot nacionalnim koordinatorjem MRSHS) in nevladnimi organizacijami na vseh ravneh, da bi dosegli večjo skladnost, uspešnost, učinkovitost, trajnost in preglednost načrtovanja, izvajanja in spremljanja;
- prizadevati si za krepitev nevladnih organizacij in za njihovo učinkovito delovanje s krepitvijo vključujočih partnerstev, medsebojne odgovornosti in neodvisnosti nevladnih organizacij.

Poleg izvajanja posvetov s predstavniki nevladnih organizacij je bilo v okviru priprave Strategije MRSHS opredeljeno tudi letno srečanje širšega kroga izvajalcev in potencialnih izvajalcev. Na podlagi analize posredovanih podatkov je mogoče razbrati, da je do omenjenega srečanja oz. srečanj prišlo zgolj v letu 2019, medtem ko se tovrstna srečanja v letih 2020–2023 niso odvijala, predvsem zaradi krize COVID-19, ter predsedovanja v EU. Srečanja so bila ponovno organizirana v letu 2024.

Tabela 11: Kazalniki – ozaveščanje in transparentnost

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna /ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Delež razpoložljive uradne dvostranske	0,7 % (2017)	1,5 % (2022) 2 % (2030)	0,7 %	0,7 %	0,3 %	0,3 %	0,01 %	NE

⁵² Smernice za sodelovanje z NVO na področju MRSHS so bile sicer oblikovane in sprejete že leta 2013. Leta 2023 so bile omenjene smernice prenovljene in ponovno sprejete.

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna /ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
razvojne pomoči za ozaveščanje javnosti, globalno učenje in zagovorništvo								
Seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnem sodelovanjem in humanitarno pomočjo ter njihova podpora	manj od povprečja EU (2018)	večje od povprečja ali enako povprečju EU (2022), večje od povprečja EU (2030)	Manj od EU povprečja	Manj od povprečja EU (Eurobarometer junij 2019)	Enako povprečju EU (Eurobarometer april 2022 o podpori sodelovanju z državami po svetu za zmanjševanje revščine)	Enako povprečju EU (Eurobarometer april 2022 o podpori sodelovanju z državami po svetu za zmanjševanje revščine)	Večje od povprečja EU (Eurobarometer, oktober 2023 o podpori sodelovanju z državami po svetu za zmanjševanje revščine)	DA
Enotno spletno mesto z vsemi ažurnimi podatki o tekočih projektih (vrednosti nad 10.000 EUR), vključno s pričakovanimi rezultati, in zaključenih projektih ali s povezavami nanje	NE (2018)	DA (2022 in naprej)	NE	NE	NE	DA	DA	DA
Javna objava letnih poročil o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči in okvirnih programov mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči s prevodom (vsaj povzetkov) v angleški jezik	DA (2018)	DA (2019 in dalje)	DA	DA, letno poročilo za 2019 NE, okvirni program za 2020-24	DA, letno poročilo za 2020 NE, okvirni program za 2021-24	DA, letno poročilo za 2020 NE, okvirni program za 2021-24	DA, letni poročili za 2021 in 2022 NE, okvirni program za 2021-24	Delno
Organizacija Slovenskih	0 (2018)	1 (2019 in dalje)	2	0	0	0	1	Delno

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna /ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
razvojnih dni letno								
Priprava letnega poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije ter obravnava na seji pristojnega odbora Državnega zbora Republike Slovenije	1 (2017)	1 (2019 in dalje)	1	1, za leto 2019	1, za leto 2020	1, za leto 2021	1, za leto 2022	DA

Pregled stanja na področju ozaveščanja in transparentnosti vključuje šest ključnih kazalnikov. Na podlagi analize podatkov v obdobju 2019–2023 je razvidno, da:

- trije kazalniki izpolnjujejo vmesne ciljne vrednosti,
- dva kazalnika delno izpolnjujeta vmesne ciljne vrednosti,
- en kazalnik ne izpolnjuje vmesnih ciljnih vrednosti.

Kot eden izmed ključnih kazalnikov na področju ozaveščanja glede ciljev in vloge MRSHP se uporablja delež (sredstev) razpoložljive uradne dvostranske razvojne pomoči, ki se nameni ozaveščanju javnosti. V letu 2022 je bilo za tovrstne aktivnosti namenjenih 0,3 % vseh sredstev, v letu 2023 pa 0,01 % vseh sredstev, kar je pod načrtovanim planom Strategije MRSHP, kjer je bilo predvideno, da bodo tovrstni izdatki v letu 2022 znašali 1,5 %.

Enotno spletno mesto z vsemi ažurnimi podatki o tekočih projektih (vrednosti nad 10.000 EUR), vključno s pričakovanimi rezultati, in zaključenih projektih ali s povezavami nanje se nahaja na spletni strani portala Gov.si⁵³.

Seznanjenost prebivalcev Slovenije z MRSHP ter njihova podpora presegata povprečje v EU. Dotična analiza Eurobarometra je na voljo na uradni spletni strani Evropske unije⁵⁴.

MZEZ na letni ravni organizira Slovenske razvojne dneve, katerih namen je ozaveščanje širše javnosti glede aktivnosti na področju MRSHP. Slovenski razvojni dnevi so bili organizirani v letu 2023 in 2019, medtem ko v vmesnem obdobju (2020–2022) niso potekali zaradi epidemije Covid-19 ter predsedovanja Slovenije Svetu EU in prednostnih nalog, povezanih s tem.

⁵³ Vir: <https://www.gov.si teme/ozavescanje-javnosti-o-pomenu-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja/>.

⁵⁴ Vir: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2952>.

Prav tako se na letni ravni pripravi letno poročilo o MRSHP Republike Slovenije, ki se kasneje obravnava na seji pristojnega odbora Državnega zbora Republike Slovenije. Nenazadnje naj omenimo, da Slovenija na letni ravni o aktivnostih MRSHP poroča tudi OECD, na podlagi česar OECD objavlja profile donator⁵⁵.

Tabela 12: Globalno učenje

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Koncept globalnega učenja je usklajen z vsemi relevantnimi deležniki	NE (2018)	DA (2022 in naprej)	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Globalno učenje je del rednega začetnega in nadaljnega izobraževanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju	NE (2018)	DA (2022 in naprej)	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Vzpostavitev in redno delovanje medresorske delovne skupine	NE (2018)	DA (2020)	NE	NE	NE	NE	NE	NE

Pregled stanja na področju globalnega učenja vključuje analizo treh ključnih kazalnikov. Na podlagi izvedenih analiz podatkov je mogoče ugotoviti, da vsi trije kazalniki niso bili doseženi.

Kljub temu da zgornji trije kazalniki s področja globalnega učenja na podlagi rezultatov iz Poročil o MRS RS za leta 2019–2023 ne dosegajo predvidenih vmesnih vrednosti, je bilo po opravljenem intervjuju z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje mogoče skleniti, da je bilo v vmesnem času na področju globalnega učenja storjenih veliko dodatnih aktivnosti. Po mnenju Ministrstva za vzgojo in izobraževanje naj bi bil koncept globalnega učenja sedaj že usklajen z vsemi relevantnimi deležniki: vodi se dialog za področje učenja in izobraževanja z ministrstvi, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje naj bi se enkrat letno dobilo tudi s Platformo Sloga, kjer obravnavajo tematiko globalnega učenja. Vendar so po mnenju Platforme Sloge omenjeni sestanki z Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje preredki in bi bilo smiselno pogostejše obravnavanje tematike, tako kot poteka sodelovanje z MZEZ.

Prav tako naj bi bilo po mnenju Ministrstva za vzgojo in izobraževanje od leta 2021 dalje globalno učenje del rednega začetnega in nadaljnega izobraževanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Zavod za šolstvo ter Fakulteta za družbene vede sta se prijavila na razpis Jean Monnet, ki služi v podporo poučevanju, učenju, raziskavam in razpravam o različnih vidikih Evropske unije. Usposabljanja in sestanki potekajo, poleg tega trenutno potekajo tudi pogovori za novo prijavo na razpis. Globalno učenje je del vseživljenjskega učenja in vse tri javne univerze trenutno izvajajo projekte, ki se med drugim osredotočajo tudi na vseživljenjsko učenje.

Poleg zgoraj omenjenega se Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje omenjenega področja dotika tudi kurikularno in razvojno. V kurikularnem delu govorimo o materialih, ki jih najbolj naslavlja v Unescovi mreži šol, v programu ASPnet, in v aktivnem državljanstvu. V razvojnem delu govorimo predvsem o odprtih učnih virih (OER) in vzpostavljanju zbirk (IJS).

⁵⁵ Vir: https://www.oecd.org/en/publications/development-co-operation-profiles_2dcf1367-en/full-report/component-48.html#section-d1e40264-45eb14f98d

Poleg tega tudi MZEZ kot nacionalni koordinator področja MRSHP neposredno izvaja določene aktivnosti na področju ozaveščanja in globalnega učenja, med drugim preko sodelovanja z Evropsko mrežo za globalno učenje GENE. MZEZ med leti 2023–2025 podpira projekt Z globalnim učenjem do globalnih ciljev II, katerega namen je poskrbeti, da bodo do leta 2030 vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju. Projekt smiselno nadgrajuje pretekle projekte Platforme SLOGA, ki jih je sofinanciralo MZEZ, še posebej naslednje projekte: Z globalnim učenjem do globalnih ciljev, Trajnostno. Lokalno. Globalno., Bridge 47 in Klimatske spremembe. Izpostaviti velja še, da so bile v letu 2023 sprejete Smernice za sodelovanje z NVO na področju MRSHP, ki prav tako naslavlja globalno učenje in podpirajo, da MZEZ spodbuja aktivnosti NVO na področju ozaveščanja javnosti in globalnega učenja. Slovenija je prav tako podprla Evropsko deklaracijo o globalnem izobraževanju do leta 2050.

Tabela 13: Kazalniki – upravljanje in merjenje rezultatov

Kazalnik	Izhodiščna vrednost	Vmesna/ciljna vrednost	Stanje – vmesne vrednosti					Doseganje ciljev
			2019	2020	2021	2022	2023*	
Vzpostavitev okvirja za merjenje rezultatov	NE (2018)	DA (2022)	NE	NE	NE	NE	NE	NE
Izvedba evalvacije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči skladno s potrjenim evalvacijskim načrtom	1 letno (2018)	1 letno (2022 in naprej)	NE	DA	DA	NE	NE	Delno
Opravljen evalvacija projektov s sofinanciranjem Republike Slovenije nad 200.000 EUR kot del projekta	0 (2018)	4 letno (2022) 8 letno (2030)	0	0	0	0	0	NE

Pregled stanja na področju upravljanja in merjenja rezultatov vključuje analizo treh ključnih kazalnikov. Na podlagi izvedenih analiz je mogoče ugotoviti, da je bil en kazalnik dosežen delno, medtem ko dva kazalnika nista bila dosežena.

Trenutno okvir za merjenje rezultatov še ni bil vzpostavljen, čeprav je bil cilj, da bo to storjeno do leta 2022. Želja MZEZ je vzpostaviti metodologijo za merjenje rezultatov/učinkov projektov, ki bi bili vezani na posamezne SDG.

Izvedba evalvacije MRSHP skladno s potrjenim evalvacijskim načrtom za posamezno leto je bila opravljena v letih 2020 ter 2021, v letih 2022 ter 2023 pa ne.

Evalvacije projektov s sofinanciranjem Republike Slovenije nad 200.000 EUR kot del projekta se med leti 2019–2023 niso izvajale, ker se v tem obdobju ni zaključil noben projekt v vrednosti nad 200.00 EUR.

Priporočilo 3.1:

- *Ključni kazalniki za spremljanje uspešnosti Strategije MRSHP so ustrezno nastavljeni, opredeljene so tako izhodiščne kot tudi vmesne in ciljne vrednosti, ki jih želimo doseči do leta 2030, vendar kazalniki v veliki meri niso doseženi. Kazalnike, ki ne dosegajo ciljne vrednosti, bi morali prioritizirati in strmeti k njihovi izpolnitvi. Rezultate kazalnikov, ki niso doseženi, bi morali pogosteje spremljati (na primer na polletni, letni ravni), beležiti njihov napredek in definirati jasne ukrepe za njihovo uresničitev.*
- *Prioritetno bi morali obravnavati kazalnik, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč in ki naj bi znašal 0,33 odstotka do leta 2030. Za doseg omenjenega kazalnika bi bilo smiselno, da vsa ministrstva prevzamejo odgovornost in skupno pristopijo k doseganju tega cilja. Brez politične podpore in podpore drugih ministrstev bo namreč MZEZ težko sam pripomogel k uresnitvi ciljne vrednosti omenjenega kazalnika. Potrebno bi bilo sprejeti akcijski načrt o postopnem povečevanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, v okviru katerega si bo Slovenija prizadevala uresničiti zavezo, da bo do leta 2030 za uradno razvojno pomoč namenila 0,33 odstotka bruto nacionalnega dohodka. Akcijski načrt bi moral v svoji vsebini zagotovo vsebovati tudi ključne korake, kot so poročanje napredka in redno pregledovanje rezultatov.*
- *Za kazalnike bi bilo potrebno uskladiti oziroma predstaviti metodologije merjenja, ki bi bile jasne vsem udeležencem v procesu (na primer noben kazalnik s področja globalnega učenja ni dosežen, čeprav se na tem področju odvija veliko aktivnosti in se po mnenju ostalih vpetih udeležencev dogaja in opravi dosti dela).*
- *Kazalnik, ki meri število držav, v katerih Slovenija sodeluje v skupnem programiranju EU, bi bilo smiselno opustiti.*
- *Kazalnik, ki meri število nevladnih organizacij, vključenih v mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč Slovenije (štejejo se nevladne organizacije s projekti v vrednosti vsaj 15.000 EUR letno), bi bilo smiselno zamenjati z novim kazalnikom, ki bi meril delež razpoložljive uradne razvojne pomoči za nevladne organizacije, vključene v MRSHP Slovenije.*
- *Za namen poglobljenega naslavljanja tematike globalnega učenja bi bilo smiselno na morebitno letno srečanje med Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje in Platformo Sloga, kjer se obravnava tematiko globalnega učenja, povabiti tudi predstavnike MZEZ.*

Evalvacijsko vprašanje 3.2: Kako so cilji prispevali k dolgoročnim učinkom?

S pogodbami, ki so bile sklenjene v letu 2018, je bilo s strani MZEZ uvedeno poročanje po treh letih, kjer morajo izvajalci projektov predstaviti učinke dolgoročnih projektov. Prva prejeta poročila o poročanju po treh letih od zaključka projekta so bila poslana na MZEZ v decembru leta 2022, večji del poročil pa je bil prejet v letih 2023 ter 2024. Podrobnejše analize omenjenih poročil na MZEZ zaradi omejenih zmogljivosti se izvajajo.

S strani MZEZ smo pridobili 14 poročil, ki jih morajo izvajalci oddati po treh letih od zaključka projekta. Na poročilih, ki so praviloma obsegala 1–3 strani, je bilo poudarjeno, da so projekti prispevali k dolgoročnim učinkom skladno s cilji, ki so bili zastavljeni v sami projektni dokumentaciji.

Poleg tega smo prejeli 3 evalvacije projektov višjih vrednosti. V nadaljevanju smo se osredotočili na evalvacijo le teh projektov, saj smo zanje dobili obsežnejše evalvacije projektov in njihovih dolgoročnih učinkov.

Z vodo do dostojnega življenja⁵⁶:

Evalvator projekta je zapisal, da je morda še prezgodaj za oceno dolgoročnega vpliva intervencije na skupnost, saj projekt obsega kratek srednjeročni časovni okvir skoraj 2 leti. Kljub temu je jasno, da projekt

⁵⁶ Več o projektu na spletni strani: [Voda, higiena, hrana za dostojno življenje Darfurcev | GOV.SI](https://gov.si/voda)

vodi k povečanju zdravja gospodinjstev in gospodarske blaginje ciljnih prejemnikov v skupnostih na dolgi rok. Dokumentirane so zgodbe o uspehu, ki jasno kažejo, da je vpliv v gospodinjstvih in šolah, kjer so bile intervencije izvedene v zgodnjih fazah projekta, očiten. Gospodinjstva, še posebej ženske v teh gospodinjstvih, zaslužijo nek prihodek s prodajo zelenjave ali dopolnjujejo gospodinske izdatke za prehrano. Enako velja za šole, kjer je projekt prispeval k zmanjšanju neposrednih šolskih izdatkov za vodo in stroškov, povezanih z zdravjem, zaradi izboljšanja sanitarnih razmer in higiene.

Ženske so poročale, da so zaradi tega, kar počnejo in kar so postale, pridobile spoštovanje svojih partnerjev ter spoštovanje v skupnosti, kar je rezultat te intervencije.

S trajnostnim upravljanjem z vodo in drugimi viri do boljših pogojev za zdravje in življenje v okrožju Karongi v Ruandi⁵⁷:

- Izboljšana vodna infrastruktura: Dosežen je bil pomemben napredek pri izboljšanju vodne infrastrukture na območju delovanja in v soseski. To vključuje gradnjo ključnih sistemov za oskrbo z vodo ter obnovo obstoječih pip. Slednje je pomembno izboljšalo dostop do čiste in varne pitne vode za skupnost.
- Vzdrževanje vodne infrastrukture in krepitev zmogljivosti: Ključen vidik uspeha projekta je njegov poudarek na krepitvi zmogljivosti med prejemniki. Podatki iz končne ankete (velikost vzorca 304 ljudi), ki so jo opravili pri evalvaciji projekta kažejo, da je 76,1 % udeležencev poročalo o visokem nivoju spretnosti, povezanih z vzdrževanjem higiene in sanitarnih praks med prejemniki. Poleg tega je 69 % udeležencev v anketi bilo usposobljenih za spremljanje porabe vode in potrebščin, kar spodbuja občutek lastništva in odgovornosti. Te podatki poudarjajo aktivno vključenost skupnosti in njen napredek pri vzdrževanju ključnih vodnih virov.
- Izboljšane WASH prakse: Večina odgovornih zdaj dostopa do vode iz zaščitenih izvirov ali vodnjakov, kar zmanjšuje njihovo izpostavljenost nevarnim virom vode. Poleg tega večina skupnosti uporablja pristop vrenja vode za obdelavo pitne vode, kar je učinkovit način za zagotavljanje varnosti vode. Vendar je pomembno omeniti, da 14,2 % prebivalstva še vedno ne prečisti pitne vode, kar predstavlja področje za nadaljnje izobraževanje in posredovanje.
- Uporaba ustreznih sanitarnih naprav: Rezultati ankete kažejo, da 64 % prebivalstva uporablja latrine brez plošč, kar predstavlja izzive na področju sanitarij. Nasprotno ima le 34 % skupnosti dostop do sanitarij s ploščami, kar predstavlja izboljšane sanitarne naprave. To poudarja potrebo po nadaljnjih izobraževalnih pobudah za spodbujanje ustreznih sanitarnih praks v skupnosti.
- Dostop do finančnih storitev: Po podatkih ankete večina odgovornih (65 %) poroča, da imajo finančne račune z mobilnimi denarnimi storitvami, zlasti MTN Mobile Money in Airtel/Tigo Money. Po drugi strani je imel le majhen delež anketirancev (3,1 %) račune odprte v komercialnih bankah. Poleg tega je 28 % respondentov omenilo, da imajo račune v organizacijah za varčevanje in kreditne zadrage (SACCO).
- Spodbujanje agroekoloških praks in prehranskega vnosa: Kmetijske podaljšane storitve projekta so pomembno izboljšale kmetijske prakse in povečale prehransko ozaveščenost v štirih sektorjih skupnosti. Opaženo je bilo, da 40 % gospodinjstev, ki so pridobila znanje o agroekoloških praksah, kot so kolobarjenje, organsko kmetijstvo in agroforestrstvo, te prakse uporablja na svojih kmetijah. Delež je sicer nizek, ker mnogi nimajo dovolj kmetijskih zemljišč.
- Na področju promocije prehrane je projekt odigral ključno vlogo pri izboljšanju razumevanja skupnosti o hranilnem vnosu hrane. Impresivnih 92,39 % gospodinjstev ima zdaj funkcionalne vrtnarske gredice, ki spodbujajo samooskrbo in dostop do svežih pridelkov. Anketa kaže, da je velik delež skupnosti sprejel bolj zdrave prehranjevalne navade, saj jih 97,2 % uživa živila, bogata z energijo, 89,6 % jih vključuje živila za gradnjo telesa, 31,4 % pa jih v svojo prehrano vključuje zaščitna in regulativna živila. Vendar ugotovitve prav tako kažejo priložnosti za nadaljnje izboljšave, saj le 50,9 % gospodinjstev uživa vse tri vrste živilskih skupin, potrebnih za uravnoteženo prehrano

⁵⁷ Več o projektu na spletni strani: [S trajnostnim upravljanjem z vodo in drugimi viri do boljših pogojev za zdravje in življenje v okrožju Karongi v Ruandi | GOV.SI](#)

Voda, higiena, hrana za dostojno življenje Darfurcev:

V sami evalvaciji projekta sicer ni bilo jasno analiziranih dolgoročnih učinkov, vendar je evalvator projekta zapisal, da bi projekt lahko prispeval k dolgoročni socialni stabilnosti, boljšim gospodarskim priložnostim in zdravemu načinu življenja v ciljih skupnostih preko izboljšane vodne infrastrukture, ki jo poganja sončna energija in jo upravlja usposobljena skupnostna vodna komisija, preko izboljšanih sanitarnih in higienskih praks, preko izboljšanih življenjskih pogojev v kmetijstvu ter kapacitet in infrastrukture na tem področju.

Dodatno je evalvator projekta povedal, da bi skupnosti v prihodnosti lahko prevzele lastno neodvisno ukrepanje zaradi spremembe odnosa, o kateri je poročalo osebje projekta.

Vidiki, ki bodo verjetno trajali tudi po zaključku projekta, so nove vodne in higienske prakse v šolah in bolnišnicah. Uvedba varnih pip za vodo v srednji šoli za dekleta in objektov za umivanje rok bo zagotovo spremenila način, kako te mlade deklice dojemajo stvari ter vplivala na njihovo dojetje stila in načina življenja. Dolgotrajen vpliv bi lahko imele tudi aktivnosti na področju krepitve kapacitet in izobraževanja. Člani Komisij za upravljanje skupnosti so bili usposobljeni za projektno in finančno upravljanje ter za različne vidike razvojnih komponent, kar bi lahko prispevalo k trajnosti projekta. Tudi udeležba pri sprejemanju odločitev v vaseh in gradnja zaupanja med člani skupnosti prispeva k trajnosti projekta. Vendar bi bilo treba kapacitete teh lokalnih skupnostnih institucij še naprej razvijati, da bi lahko pozitivno odgovorile na potrebe lokalne skupnosti.

Poleg zgoraj analiziranih poročil oziroma evalvacij smo od končnih uporabnikov pomoči s prednostnih geografskih območij dodatno dobili 28 izpolnjenih anket, ki so vse pojasnile, da so cilji ter projekti prejemnikom pomoči pozitivno prinesli pozitivne učinke. Poudariti velja, da je v določenih primerih učinek dolgoročnih projektov težko finančno merljiv, čeprav zagotovo obstaja (na primer pri projektih, kjer se je z vzpostavitvijo vrtin ter pitne vode v Podsaharski Afriki posledično znižala umrljivost novorojenčkov, ki so predtem pogosteje umirali zaradi okužb z bakterijami/amebami, ki so se razmnoževale v sodih, kjer se je shranjevalo vodo na prostem).

Omenimo, da je v poročilih MRS, ki jih vsako leto objavlja MZEE, poročano, koliko sredstev je namenjenih za posamezen cilj trajnostnega razvoja. Prav tako se za vsak projekt beleži, katere cilje trajnostnega razvoja in njihove pripadajoče kazalnike (kazalniki, ki spremljajo in merijo napredek na področju, na katerega se določen cilj trajnostnega razvoja nanaša) naslavlja. Kljub temu se doprinos projektov k ciljem trajnostnega razvoja ne meri.

Priporočilo 3.2:

- *S strani izvajalcev je smiselno izvesti čim več usposabljanj za lokalne izvajalce, s čimer bi se povečevalo trajnost in lokalno vključenost ter okrepilo zmožnosti lokalnih skupnosti.*
- *Poročila za projekte, ki ne presegaajo višjih vrednosti, bi bilo smiselno vsebinsko nadgraditi, še posebej z vidika opisa trajnostnih in dolgoročnih učinkov. Trenutno nekatera poročila obsegajo le eno stran, kar ne omogoča zadostne poglobljenosti in natančnega merjenja dolgoročnih učinkov projektov.*
- *Koristno bi bilo definirati podporne kazalnike, ki bi omogočili natančnejše določanje in merjenje dolgoročnih ter trajnostnih rezultatov (na primer Okoljski vpliv: delež odpadkov, recikliranih ali ponovno uporabljenih, Družbeni vpliv: število ustvarjenih delovnih mest na dolgi rok, Trajnostni vpliv: število ljudi z dostopom do pitne vode, merjeno letno). Trenutno so dolgoročni učinki pogosto opisni in v nekaterih primerih težko merljivi. Uvedba merljivih kazalnikov bi zmanjšala morebitno subjektivnost poročil pri opisovanju dolgoročnih učinkov. Smiselno bi bilo tudi zapisati oziroma izmeriti, kolikor je mogoče, kako določeni projekti vplivajo na izboljšanje kazalnikov, ki imajo definirane cilje trajnostnega razvoja, na katere se projekt nanaša (na primer za SDG 5, Enakost spolov, meritev plačne vrzeli med spoloma na območju na dolgi rok, kjer se je s projekti krepilo plače žensk).*
- *Smiselna bi bila uvedba standardiziranih kazalnikov za merjenje dolgoročnih učinkov, ki bi bili usklajeni s cilji trajnostnega razvoja. Kazalniki naj se razlikujejo glede na vsebino oziroma cilje trajnostnega*

razvoja, ki jih naslavlja; navajamo nekaj primerov: kazalnik, ki meri količino emisij ogljikovega dioksida na prebivalca, kazalnik, ki meri zmanjšanje umrljivosti novorojenčkov zaradi preskrbe s pitno vodo, kazalnik, ki meri število ljudi, ki preskrbljenih s pitno vodo na območju, kjer so se izvajali projekti oskrbe s pitno vodo in podobno.

- Smiselno je tudi premislek glede vzpostavitve sistema vrednotenja trajnosti projektov po njihovem zaključku, ki se lahko izvaja po obstoječih metodologijah vrednotenja trajnosti projektov, na primer:
 - a) Pristop »triple bottom line«: projekte se vrednoti z vidika treh stebrov trajnosti – okolje, socialna pravičnost in ekonomska izvedljivost.
 - b) LCA metodologija: osredotoča se na celoten življenjski cikel projekta (od zasnove do zaključka), da se oceni okoljski vpliv projekta: vrednotenje trajnosti skozi prizmo ciljev trajnostnega razvoja (kako projekt prispeva odpravi revščine, zagotavljanju dostopa do izobrazbe, enakosti spolov, čiste energije in drugi).
 - c) Vrednotenje po načelih »dobrobiti trajnosti«: pristop se osredotoča na širšo definicijo trajnosti, kjer se poleg okolja in ekonomije upošteva tudi dobrobit ljudi, torej, kako projekt vpliva na kakovost življenja, zdravje, izobraževanje in socialno povezanost.
 - d) Metodologija socialnega povratnega učinka (SROI): meri socialni, okoljski in gospodarski učinek projekta glede na vložena sredstva.
 - e) Indikatorski pristop: definira in uporabi se različne kazalnike za spremljanje trajnosti projekta, kot so na primer emisije ogljikovega dioksida, poraba energije, ustvarjanje novih delovnih mest, kakovost življenja prebivalcev oziroma drugi pristopi.
- To omogoči, da vsak projekt pred zaključkom prejme oceno trajnosti.*

Evalvacijsko vprašanje 3.3: Kako ministrstvo meri doseganje ciljev in učinkov? Kako o tem ozavešča javnost?

Izvajalci projektov oz. partnerji, ki so odgovorni za izvedbo posameznih projektov, MZEZ poročajo dvakrat letno v času trajanja projekta, ob zaključku projekta pa pripravijo še končno poročilo. Letna poročanja se odvijajo v mesecu februarju in oktobru, izvajalci pa za namene poročanja pripravijo poročila o stanju, za katere je MZEZ razvil dedicerane obrazce oz. predloge, kamor izvajalci vpišejo vse ključne informacije. Izvajalci o izvedenih aktivnostih poročajo na način, kot so ga predvideli v projektni pripravi. Mednarodne organizacije poročajo s standardiziranimi letnimi poročili za vse donatorje.

Cilje projektov na MZEZ se torej spremlja, vendar pa se ne meri njihovih učinkov (v smislu prispevka k SDG). Dolgoročne učinke projektov se meri in analizira oziroma kvalitativno vrednoti predvsem s poročili po treh letih od zaključka projekta, ki ga oddajajo izvajalci projektov.

MZEZ in drugi deležniki na področju MRSHIP so vzpostavili več kanalov, preko katerih je mogoče širšo javnost ozaveščati glede aktivnosti oz. projektov, ki se izvajajo na omenjenem področju. Ključni kanali vključujejo naslednje:

- **Slovenski razvojni dnevi:** Slovenija je v letu 2024 organizirala že 12. Slovenske razvojne dneve, ki širši slovenski javnosti predstavljajo, kako Slovenija skupaj s partnerji prispeva k trajnostnemu razvoju, globalni solidarnosti in miru v svetu.
- **Spletne strani ter družbena omrežja MZEZ, partnerjev oz. izvajalcev projektov:** Projekti, ki se izvajajo v okviru MRSHIP, so lahko predstavljeni na spletnih straneh MZEZ, izvajalcev projektov oz. partnerjev (na primer CMSR, CEP in tako dalje). Spletne strani vsebujejo ključne informacije o izvajalcih in krajše predstavitev projektov, ki se izvajajo oz. so bili izvedeni.
- **Projekti na temo ozaveščanja javnosti o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja:** projekti za ozaveščanje o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja in krepitev zmogljivosti potekajo približno na tri leta. Ko se projekti zaključijo, se pripravi nov razpis. Ti projekti so povečini izvedeni s strani SLOGE. V letu 2023 je bilo za te večletne projekte namenjenih 65.441 evrov.

- **Letna poročila** – MZEZ vsako leto pripravi letno poročilo o ODA. Izvajanje kazalnikov Strategije je sestavni del poročila o ODA, ki ga sprejme Vlada RS.
- **Sodelovanje z mednarodnimi organizacijami** (na primer EU, Združeni narodi in številni drugimi): V sodelovanju z njimi organizirajo dogodke ter seminarje za ozaveščanje o ključnih razvojnih vprašanjih (na primer o tematikah iz ekonomske stabilnosti, enakosti spolov, načini zmanjševanja revščine, dostop do kakovostne izobrazbe, podnebne akcije, promoviranje projektov na Zahodnem Balkanu in tako naprej) in promoviranje ciljev trajnostnega razvoja. Komunikacija mednarodnih organizacij je osredotočena na družbena omrežja in spletne strani, prav tako mednarodne organizacije tudi same komunicirajo o pomembnih donacijah/namenskih prispevkih (na primer za humanitarno pomoč in podobno).

Na podlagi analize predstavljenih kanalov za komunikacije je mogoče ugotoviti, da MZEZ in drugi deležniki o pomenu MRSHP ozaveščajo širšo javnost. Po podatkih Eurostata sta v letu 2023 seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo in njihova podpora presegali povprečje v EU.

Ozaveščanje o MRSHP je kljub temu kontinuiran proces, ki zahteva stalno inovacijo in nove ideje. Politična elita, vodilni predstavniki ter organi vsakokratne aktualne politike lahko aktivno opozarjajo na to tematiko ter prispevajo k dvigu podpore ozaveščanja širše javnosti. Le s proaktivnim pristopom bo mogoče ustvariti trajno zavest in angažiranost v širši javnosti.

Potrebno je tudi omeniti, da se je delež razpoložljive uradne dvostranske razvojne pomoči za ozaveščanje javnosti, globalno učenje in zagovorništvo od leta 2019 do leta 2023 zmanjšal iz 0,7 odstotka na 0,01 odstotka. Krepitvi zmogljivosti in ozaveščanju o pomenu mednarodnega razvojnega sodelovanja je bilo tako v letu 2019 namenjeno 185.771 evrov, v letu 2023 pa le 65.441 evrov.

Priporočilo 3.3:

- *Delež razpoložljive uradne razvojne pomoči za ozaveščanje javnosti, globalno učenje in zagovorništvo bi bilo smiselno povečati, da se približa ciljni vrednosti 2 % do leta 2030.*
- *MZEZ bi se lahko vključilo v dve dodatni strateški partnerstvi, eno na področju ozaveščanja javnosti in eno na področju globalnega učenja. Strateški partnerstvi bi lahko vključevali NVO in še kakšnega drugega akterja, na primer medijsko hišo. Tako bi lahko na številne načine ozaveščali javnost: na primer preko izobraževalnih vsebin in dokumentarnih oddaj, novinarskih preiskav in reportaž s terena, radijskih oddaj, pogovornih oddaj in intervjujev, kampanj za ozaveščanje, objav na digitalnih in družbenih omrežjih, organiziranjem debat in okroglih miz, podporo javnim dogodkom na temo ozaveščanja javnosti, z dejanskimi prispevki in posnetki iz terena, kjer poteka izvajanje projektov v okviru Strategije MRSHP in tako dalje.*
- *Na področju globalnega učenja in ozaveščanja javnosti bi bilo prav tako smiselno vključiti zasebni sektor, ki bi lahko s svojimi marketinškimi in promocijskimi kanali pomagal širiti informacije o pomembnosti MRSHP.*
- *Priporočamo poenoteno komuniciranje vseh aktivnosti resorjev glede MRSHP na enotnem spletnem mestu, saj bi s tem zagotovili boljšo preglednost, dostopnost informacij, usklajenost med različnimi področji delovanja ter enostavnejšo in hitrejšo uporabniško izkušnjo za iskanje informacij iz področja MRSHP. Posledično bi to lahko pripomoglo k dvigu ozaveščenosti javnosti o področju MRSHP.*

Evalvacijsko vprašanje 3.4: Ali in kako bi bilo potrebno v prihodnje opredeliti ukrepe in cilje, da bi bil kriterij uspešnosti v najvišji možni meri upoštevan?

Kazalniki za merjenje uspešnosti so jasno in natančno opredeljeni tako z vmesnimi kot tudi končnimi ciljnimi vrednostmi, morali pa bi jih natančneje zasledovati in spremljati. Potrebovali bi jasnejšo komunikacijo,

poročanje in pregledovanje rezultatov ter izboljšano naslavljanje neizpolnjenih kazalnikov. Pri nedoseganju ključnih kazalnikov, kot je na primer kazalnik, ki meri višino uradne razvojne pomoči kot delež bruto nacionalnega dohodka in ki naj bi do leta 2030 znašal 0,33 odstotka, bi bilo potrebno aktivno vključiti vsa ministrstva, da skupno naslovijo nedosežen kazalnik in skupaj pripravijo temeljito premišljene rešitve za izboljšanje doseganja zastavljene vrednosti kazalnika. OECD DAC kot pomoč za doseganje določenih kazalnikov navaja tudi potrebo po izboljšanju prizadevanja za povečanje javne in politične podpore razvojnemu sodelovanju na srednji in dolgi rok, tudi skozi globalno učenje.

Priporočilo 3.4:

- *Kot je bilo že navedeno v priporočilu 3.1., bi bilo treba nedosežene kazalnike prioritizirati, targetirati in stremeti k njihovem doseganju. Rezultate teh kazalnikov bi morali pogosteje spremljati (na primer na polletni in letni ravni) in beležiti njihov napredek.*
- *Kazalnik, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč in ki naj bi znašal 0,33 odstotka v letu 2030, bi moral biti sistematično naslovljen. Za doseg omenjenega kazalnika bi morala vsa ministrstva prevzeti odgovornost in skupno pristopiti k ukrepanju. Brez politične podpore in podpore drugim ministrstev bo namreč MZEZ sam težko pripomogel k uresničitvi ciljne vrednosti. Potrebno bi bilo sprejeti akcijski načrt o postopnem povečevanju deleža bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, v okviru katerega si bo Slovenija prizadevala uresničiti zavezo, da do leta 2030 za uradno razvojno pomoč nameni 0,33 odstotka bruto nacionalnega dohodka.*
- *Nadalje bi morali nasloviti kazalnik, ki meri število sklenjenih strateških partnerstev in čigar ciljna vrednost naj bi leta 2030 znašala 5. Trenutno obstajata 2 strateški partnerstvi, potrebne pa bi bilo več proaktivnosti. Strinjamo se s priporočilom OECD DAC, da bi bilo potrebno, da se MZEZ vključi v dodatni strateški partnerstvi na področju ozaveščanja javnosti in globalnega izobraževanja ter podpre zmogljivosti, stabilnost in vpliv nevladnih organizacij. Kot je bilo primeroma navedeno v Priporočilu 3.3, bi lahko sklenili dodatno strateško partnerstvo z medijsko hišo, da bi se na različne načine ozaveščalo širšo javnost, na primer preko izobraževalnih vsebin in dokumentarnih oddaj, novinarskih preiskav in reportaž s terena, radijskih oddaj, pogovornih oddaj in intervjujev, kampanj za ozaveščanje, objav na digitalnih in družbenih omrežjih, organiziranjem debat in okroglih miz, podporo javnim dogodkom na temo ozaveščanja javnosti in na številne druge načine ozaveščalo širšo javnost z dejanskimi prispevki in posnetki iz terena, kjer poteka izvajanje projektov v okviru Strategije MRSHP.*
- *Smiselna bi bila uvedba ocenjevanja tveganj pri doseganju ključnih kazalnikov, ki bi omogočala identifikacijo morebitnih ovir že na začetku in na podlagi katerega bi bilo mogoče predlagati ustrezne prilagoditvene ukrepe.*
- *Smiselna bi bila tudi morebitna vzpostavitev vmesnih mejnikov, ki bi omogočili sprotno spremljanje napredka (predvsem nedoseženih kazalnikov), kar bi ministrstvom omogočilo sprotno prilagajanje svojih strategij. Nedosežene kazalnike bi bilo smiselno nasloviti tudi na sestankih stalne koordinacijske skupine (na primer ustanovitev redne točke sestankov: pregled nedoseženih sestankov in njihovo naslavljanje), kjer bi se iskalo ukrepe s strani različnih udeležencev v procesu.⁵⁸*

Evalvacijsko vprašanje 3.5: Ali je Strategija MRSHP dosegla vse predvidene končne prejemnike?

Izpostaviti je treba, da Strategija MRSHP ne definira, kdo so predvideni končni prejemniki, vendar pa opredeljuje prednostna geografska območja, ki so: (i) Zahodni Balkan, (ii) evropsko sosedstvo in (iii) Podsaharska Afrika. Predvideni končni prejemniki so navedeni v projektni dokumentaciji za vsak projekt posebej.

Pri pregledu delovanja na prednostnih geografskih območjih je moč zaslediti, da Slovenija trenutno največ sredstev nameni za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč na Zahodnem Balkanu, ki

⁵⁸ Analiza omenjenih priporočil je opravljena pri evalvacijskem vprašanju 3.1.

pa v zadnjih letih dosega pomemben napredek pri približevanju Evropski uniji⁵⁹. Zato je predvideno postopno prerazporejanje dvostranske razvojne pomoči v regije, kjer bo tovrstna pomoč bolj potrebna – predvsem v države Podsaharske Afrike. Kljub temu je treba poudariti, da bo omenjeno prerazporejanje sredstev potekalo v daljšem časovnem obdobju, saj tudi na območju Zahodnega Balkana obstajajo področja, kjer lahko Slovenija še naprej podpira omenjene države pri njihovem nadaljnjem razvoju.

Gibanje razpoložljive dvostranske razvojne pomoči⁶⁰ po prednostnih geografskih področjih (v mio EUR) med leti 2019–2023 je bilo sledeče:

Tabela 14: Razpoložljiva dvostranska razvojna pomoč po prednostnih geografskih področjih

	2019	2020	2021	2022	2023
Zahodni Balkan	16.783.075	18.036.549	20.037.530	19.309.687	23.510.381
Evropsko sosodstvo	2.868.675	724.745	3.127.534	6.628.308	11.185.465
Podsaharska Afrika	449.135	223.417	7.355.811	22.888.998	2.941.150

V letu 2023 je bilo Zahodnemu Balkanu namenjeno 23.510.381 evrov oziroma 40,2 odstotkov razpoložljive dvostranske pomoči. Državam evropskega sosodstva je bilo v letu 2023 namenjeno 11.185.465 evrov oziroma 19,2 odstotkov razpoložljive dvostranske pomoči, državam Podsaharske Afrike pa 2.941.150 evrov oziroma 2,94 odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči.

Pri tem velja omeniti, da so v letu 2022 oprostitve šolnin in štipendij znašale kar 40 odstotkov, humanitarna in prehranska pomoč pa 18 odstotkov celotne uradne razvojne pomoči. Na geografskem območju Zahodnega Balkana so oprostitve šolnin in štipendij v letu 2023 znašale kar 71 odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči.

V letu 2023 se je nadaljeval trend rasti za humanitarne pomoči, predvsem na račun nujne pomoči. Obseg dvostranske humanitarne pomoči je v letu 2023 zrasel za skoraj 80 odstotkov v primerjavi z letom 2022. V letu 2023 je bilo namreč kar 14.260.754 evrov oziroma 24 odstotkov razpoložljive dvostranske razvojne pomoči Slovenije namenjeno humanitarni pomoči, kar 79 odstotkov oziroma 10.876.523 evrov humanitarne pomoči je bilo namenjeno za nujno pomoč. Na območju evropskega sosodstva je bila na primer v letu 2023 več kot polovica razpoložljive dvostranske pomoči namenjena Ukrajini (skoraj 6.2 milijonov evrov od celotnih 11,2 milijonov evrov v evropskem sosodstvu), predvsem zaradi ukrajinsko-ruske vojne.

Iz zgornje analize lahko ugotovimo, da je kljub visokemu odstotku bilateralne pomoči, namenjene prednostnim geografskim območjem, načrtnih vsebin razmeroma malo. Zaradi vse pogostejših nepredvidljivih dogodkov, kot so oboroženi spopadi in naravne nesreče (npr. poplave, potresi in druge nesreče), je načrtovanje vsebin v teh regijah vse težje in zahtevnejše.

Pri analiziranju samih projektov smo se osredotočili na vzorec 14 projektov, za katere smo prejeli poročilo po zaključku projekta.

⁵⁹ Leta 2024 je bil sprejet instrument za reforme in rast, ki bo šestim partnericam EU z Zahodnega Balkana v prihodnjih letih zagotovil do 2 milijardi EUR nepovratnih sredstev ter 4 milijarde EUR posojil za obdobje od 2024 do 2027.

⁶⁰ Dvostranska razvojna pomoč je v letu znašala 33 odstotkov celotne uradne razvojne pomoči. 67 odstotkov uradne razvojne pomoči je bilo multilateralne.

Tabela 15: Naslavljanje potreb končnih prejemnikov na projektih (od katerih smo prejeli poročilo po zaključku projekta)

Projekt	Ali so bili naslovljeni vsi končni prejemniki?
Podpora razvoju Avio-helikopterske enote MNZ Črna Gora	Ni jasno opisano, vendar so bile opravljene 3 delavnice.
PACT projekt	Da, vendar niso vsi kandidati opravili usposabljanja. Od 23 registriranih kandidatov v prvem ciklu usposabljanja je certifikat pridobilo 22 kandidatov.
Usposabljanje za notranje revizorje v javnem sektorju (2020)	Ni jasno. Po javnem pozivu je bilo prijavljenih 25 kandidatov na usposabljanje. Rezultati v poročilu niso bili omenjeni, vendar je bilo zapisano, da se določeno število kandidatov ni udeležilo testov.
Usposabljanje za notranje revizorje v javnem sektorju (2021)	Da, vendar niso vsi kandidati opravili usposabljanja. 25 kandidatov je bilo izbranih za drugi krog tečaja. 15 udeležencev tečaja je uspešno opravilo tečaj.
Usposabljanje za notranje revizorje v javnem sektorju (2022)	Da, vendar niso vsi kandidati opravili usposabljanja. 25 kandidatov je bilo izbranih za tretji krog TIAPS tečaja. 12 udeležencev tečaja je uspešno opravilo tečaj.
Šolska in vrstniška mediacija v Bosni in Hercegovini v 2018 in 2019	Da. Na vseh devetih partnerskih OŠ so se izvedle delavnice za vrstniške mediatorje, seminarjev o mediaciji se je udeležilo 27 učiteljev. Zaradi odlično zasnovanega projekta in rezultatov se je v projektu v fazi 3 poleg 9 omenjenih šol dodalo še 15 novih šol.
Naslavljanje humanitarnih potreb notranje razseljenih oseb in skupnosti, ki jih ogrožajo eksplozivna sredstva v severovzhodni Siriji	Da. Rezultat 1: Namesto 550 paketov je bilo razdeljenih 900 paketov zimske neživilske pomoči, skupaj z materiali za ozaveščanje o nevarnosti min na območju Kobane. Rezultat 2: Izvedba ocene stanja in določitve prednostnih lokacij za kasnejše čiščenje, se je zaradi varnostnih razmer iz Sirije prestavila v Irak, nato pa je po podaljšanem obdobju projekta bilo izvedenih več delnih analiz od načrtovanih.
Izobraževanje o nevarnostih min in eksplozivnih ostankih vojne (EOV) za sirske begunce v Jordaniji	Da. Cilj projekta Dvig zavesti o tveganjih in nevarnostih min/EOV, spodbujanje varnega vedenja med sirskimi begunci v Jordaniji ter s tem minimizirati število eventualnih žrtev min/EOV ob povratku v domovino je bil izpolnjen, saj se je programa o ozaveščanju nevarnosti min in EOV udeležilo 21.114 sirskih beguncev (14.401 neposredno, 6.713 na daljavo).
Zdravstvena rehabilitacija otrok iz Belorusije	Delno/da. Načrtovane so bile zdravstvene rehabilitacije za 60 otrok iz Belorusije. Zaradi pojava epidemije COVID-19 v letu 2020 in posledično nezmožnosti potovanja otrok iz Belorusije skozi tranzitne države v Slovenijo, do izvedbe projekta v letu 2020 ni prišlo. Projekt kot tak je do pojava epidemije Covid-19 bil zelo uspešen in je dosegel zastavljen cilj za leto 2019, kar je bilo rehabilitirati 30 otrok.
Nadaljnja zdravstvena rehabilitacija žrtve oboroženega konflikta v Ukrajini	Da. Načrtovana je bila izvedba rehabilitacije z namenom prispevati k dobremu zdravstvenemu stanju deklice Natalije Lafazan Aleksandrovne, ki je kot žrtev oboroženega konflikta v Ukrajini utrpela težke poškodbe, in ji s tem olajšati integracijo v družbo. Projektne aktivnosti so močno prispevale k dolgoročni dobrobiti deklice na zdravstvenem in psihosocialnem področju, kar ji omogoča normalno odraščanje in tranzicijo od otroka, mladostnika in zatem v popolnoma samostojno odraslo osebo.

Krepitev psihosocialne dobrobiti otrok iz Ukrajine	Delno/da. Projektne aktivnosti so v svoji zasnovi načrtovale izvedbo psihosocialne rehabilitacije za 128 otrok iz Ukrajine in za 16 spremljevalcev. Zaradi pojava epidemije COVID-19 v letu 2020 in posledično nezmožnosti potovanja otrok iz Ukrajine skozi tranzitne države v Slovenijo do izvedbe projekta v letu 2020 ni prišlo. Projekt kot tak je bil do pojava epidemije Covid-19 zelo uspešen in je dosegel zastavljen cilj za leto 2019, kar je bilo rehabilitirati 64 otrok.
Makroekonomsko fiskalno modeliranje – ECOWAS	Da. Vse projektne aktivnosti so bile izvedene v skladu s projektnim predlogom, le da so bila zaradi pojava epidemije COVID-19 v letu 2020 usposabljanja (Modul C in izvedena na daljavo).
Podpora MDC Polikliniki v Kabulu, Afganistan 2019–2020.	Da. Na projektu, ki se je izvajal v obdobju 1. 1. 2019–31. 12. 2020 je bilo opaženo, da so 2 zdravnici (ginekologinja in zobozdravnica) ter 2 fizioterapevtki skupaj opravile 26.099 brezplačnih storitev/predlogov/svetovanj za deprivilegirane prebivalke Kabula s področja ginekologije, zobozdravstva in fizioterapije.
Psihosocialna pomoč žrtvam konfliktov in pomoč na področju rehabilitacije v Gazi in Zahodnem Bregu	Da. Usposabljanja za psihosocialno pomoč otrokom in njihovim staršem se je udeležilo 70 učiteljev, šolskih svetovalnih delavcev in vzgojiteljev. V program osnovne psihosocialne pomoči v šolah je bilo vključenih več kot 1.500 otrok iz Gaze, 180 otrok s težjimi psihosocialnimi težavami je prejelo direktno strokovno pomoč v svetovalnih enotah. 21 strokovnjakov iz Gaze je uspešno zaključilo spletno usposabljanje s področja ortopedije in fizioterapije (stabilizacija hrbtenice). V letu 2019 sta se usposabljanja na URI Soča udeležila dva medicinska tehnika iz Palestine (Zahodnega brega). Preko 500 otrok iz Gaze je bilo v šolah deležnih usposabljanj za ozaveščanje o nevarnosti neeksploziranih ubojnih sredstev.

Na podlagi zgornjega vzorca lahko zaključimo, da projekti povečini dosežejo vse končne prejemnike, lahko pa se zaradi varnostnih razmer ali izrednih nepredvidljivih okoliščin (na primer Covid-19) obseg sredstev oziroma prvotni načrtovani plan tudi spremeni. Kljub temu bi za oblikovanje natančnejših zaključkov morali zbrati večji vzorec poročil.

Priporočilo 3.5:

/

Evalvacijsko vprašanje 3.6: Ali je imela Strategija MRSHP kakšne negativne posledice pri končnih prejemnikih ali v njihovem okolju?

Na podlagi intervjujev z izvajalci projektov oz. partnerji ter rezultatov 28 končnih anket uporabnikov je mogoče identificirati, da prejemniki MRSHP niso deležni negativnih posledic zaradi omenjene pomoči. V posameznih primerih lahko prihaja (oz. bi potencialno lahko prišlo) do negativnih učinkov, vendar gre načeloma za osamljene primere⁶¹ (predvsem za potencialne negativne učinke pri štipendiranju študentov iz prednostnih geografskih območij).

⁶¹ V primeru neuspešnega študija ob prejemanju štipendije s strani Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije morajo prejemniki sredstev vrniti celoten znesek štipendije. Ker gre v večini primerov za prebivalce držav z nižjim ekonomskim statusom v primerjavi s Slovenijo, lahko vračilo štipendije posameznikom predstavlja izziv, saj nimajo zadostnih sredstev za vračilo. Po drugi strani velja poudariti, da ima Slovenija izzive pri izterjavi tovrstnih sredstev, saj gre pogosto za države, s katerimi Slovenija nima podpisanih sporazumov, ki bi urejala omenjeno področje.

Evalvator je poslal ankete na Slovensko Karitas, CMSR, CEP, CEF, ITF, ADRO, Forum FER, Slogo, Zavod krog, Pino ter Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS, ki so nato posredovali ankete na prejemnike pomoči s katerimi so sodelovali v obdobju 2019-2023. Na ta način smo prejeli 28 izpolnjenih anket, med katerimi niti ena anketa ni označila oziroma navedla negativnih posledic izvedenih projektov. Vsi končni prejemniki sredstev so navedli oziroma označili pozitivne učinke izvedenih projektov. Omenjeni so bili izzivi pri sami implementaciji projektov, ki prihajajo zaradi političnih nestabilnosti v partnerski državi ter administrativnih ovir.

Vzorec 28 prejetih in izpolnjenih anket že nakazuje trend, da Strategija MRSHP verjetno nima oziroma ne bo imela negativnih posledic za končne prejemnike ali njihovo okolje. Kljub temu bi za oblikovanje natančnejših zaključkov bilo potrebno zbrati večji vzorec anket.

Priporočilo 3.6:

/

6.1.4. Učinkovitost

Ali so sredstva ustrezno izkoriščena? V kolikšni meri Strategija MRSHP dosega cilje in rezultate na gospodaren in časovno ustrezen način?

Evalvacijsko vprašanje 4.1: *Ali so bila finančna sredstva, kadrovske zmogljivosti in časovna komponenta ustrezni in na učinkovit način uporabljeni za doseganje zastavljenih ciljev?*

Pri analiziranju ustreznosti finančnih sredstev izhajamo iz tega, da Strategija MRSHP med drugim oblikuje tudi okvir za razvoj področja razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v skladu z mednarodno zavezo Slovenije, da si bo prizadevala povečati delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč na 0,33 odstotka do leta 2030. Trenutna finančna sredstva, namenjena za mednarodno razvojno sodelovanje, ne dosegajo željenih vrednosti, saj financiranje ni zadostno. Da trenutna (razpoložljiva) dvostranska pomoč ne dosega načrtovanih deležev, je jasno razvidno tudi iz vmesnih vrednosti kazalnikov, analiziranih pri evalvacijskem vprašanju 3.1. Deleži dvostranske programske pomoči za programske države, za Zahodni Balkan, za prednostne vsebine, za programsko pomoč, ki vsebuje vidik spola in varovanja okolja, za podnebne ukrepe, za vsebinska prednostna področja na geografskih prednostnih območjih, za preventivno delovanje, zmanjšanje tveganja za nesreče in izgradnjo odpornosti in nenazadnje delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč niso oziroma so le delno doseženi, kar nakazuje na delno ustreznost dosedanjih finančnih sredstev.

Glede učinkovitosti finančnih sredstev velja omeniti, da v posameznih primerih prihaja do situacije, ko je mogoče neporabljena sredstva, ki so bila namenjena za MRSHP, vendar niso bila porabljena skladno s prvotnimi načeli, dodeliti drugim različicam aktivnostim. Čeprav so tudi te aktivnosti skladne s Strategijo MRSHP, obstaja tveganje, da poraba sredstev ni časovno in finančno učinkovita, saj se te aktivnosti pogosto pripravljajo ob koncu koledarskega ali finančnega leta, kar vodi do krajših rokov za pripravo dokumentacije in povečuje možnost napak v procesu. Prav tako se lahko v tem primeru odpre vprašanje smiselnosti oz. učinkov tovrstnih aktivnosti, saj gre za različice aktivnosti, katerim prvotno ni bil dodeljen vir financiranja, kar lahko nakazuje na nižjo pomembnost oz. prioriteto tovrstnih aktivnosti.

Za ponazoritev lahko omenimo štipendiranje, pri katerem so razpisi javno objavljeni do konca decembra za štipendijske programe v naslednjem letu. V primeru da se zazna, da mesta za določen štipendijski razpis ne bodo zapolnjena, se nato pogosto znižujejo kriteriji oziroma se lahko celo spremeni državo, iz katere prihajajo prejemniki pomoči, da bi se zagotovila uspešnost razpisa. Nenazadnje se lahko spremeni tudi smer študija, ki je financirana, če mesta v okviru prvotnega razpisa niso zapolnjena.

Izpostaviti velja, da se v primeru, ko se aktivnosti zaradi zgoraj opisanih razlogov pripravljajo ob koncu koledarskega ali finančnega leta, MZEZ skupaj z izvajalci preveri, ali v teh primerih obstaja možnost izvajanja aktivnosti in po potrebi sredstva usmeri na mednarodne organizacije, ki imajo kljub skrajšanem časovnem okvirju velike absorpcijske sposobnosti. V primerih, ko za določene programe ob koncu leta ostajajo razpoložljiva sredstva, MZEZ upošteva ključna razvojna načela, kot izhajajo iz Strategije MRSHP, sredstva pa se nato v določenih primerih vlagajo v različne sklade ali v multilateralo.

Omeniti moramo, da je v določenih primerih, predvsem pri projektih na področju Podsaharske Afrike, učinek projektov oziroma finančna učinkovitost projektov težko merljiva, saj je finančne učinke projektov težko vrednotiti (na primer pri projektih, kjer se z vzpostavitvijo vrtin ter pitne vode v Podsaharski Afriki zniža tudi umrljivost novorojenčkov, ki so predtem pogostejše umirali zaradi okužb z bakterijami/amebami, ki so se razmnoževale v sodih, kjer se je shranjevalo vodo na prostem). Na podlagi analize poročil (obseg 10–20 poročil) učinkov izvedenih projektov po treh letih od njihovega zaključka je mogoče sklepati, da so bila sredstva učinkovito porabljena in zagotavljajo trajen učinek projektov.

V zvezi z analizo kadrovske zmogljivosti omenimo, da so mnogi izvajalci, s katerimi smo izvedli intervjuje, kot eno izmed pozitivnih stvari izpostavili ponovno vzpostavitev delovanja Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč leta 2022, saj je bilo po njihovem mnenju sodelovanje dobro oz. se zelo izboljšuje v primerjavi s preteklimi izkušnjami. Osebe znotraj MZEZ deluje zavzeto ter predano, z visoko kakovostjo dela in si prizadeva za uresničevanje ciljev, ki jih določa Strategija MRSHP, vendar se srečuje z določenimi kadrovskimi izzivi. Enega izmed glavnih izzivov predstavlja visoka stopnja fluktuacije znotraj Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. Po navedbah poročila Vzajemnega strokovnega pregleda (angl. *Peer Review*), ki ga je leta 2024 pripravil OECD DAC, naj bi na področju razvojnega sodelovanja v Ljubljani prej delovalo le 12 zaposlenih, z vzpostavitvijo Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč ter ob slovenskem predsedovanju Svetu EU pa se je število zaposlenih povečalo na 20, vendar tudi na račun vsebin, ki so prišle s projektom predsedovanja. Ena izmed ključnih težav, ki se pojavi ob višji fluktuaciji zaposlenih je, da ob odhodu izkušenih zaposlenih lahko prihaja do izgube določenih dragocenih informacij in znanj, ki ga novo zaposleni ne morejo takoj pridobiti ali uporabljati, kar povzroči pomanjkanje kontinuitete pri vodenju projektov in izvajanju strategij. Visoka fluktuacija posredno zmanjšuje tudi stabilnost in kontinuiteto dela, kar otežuje dolgoročno načrtovanje in izvajanje razvojnih programov.

Izpostaviti velja, da je bilo po izvedbi intervjujev s strani nekaterih resorjev poudarjeno, da imajo trenutno malo razpoložljivega kadra, ki je posvečen izključno aktivnostim MRSHP. Povečini gre za zaposlene, ki poleg aktivnosti MRSHP opravljajo tudi druga opravila, ki so vezana na samo delo resorja.

Kljub navedenemu je bilo v analizi, opravljeni v Vzajemnem strokovnem pregledu s strani OECD DAC iz leta 2024, ugotovljeno, da ima večina držav članic DAC s primerljivimi obsegi programske pomoči podobno razmerje med številom zaposlenih in obsegom programske razvojne pomoči. Število je torej glede na ostale članice DAC zadostno in primerljivo.

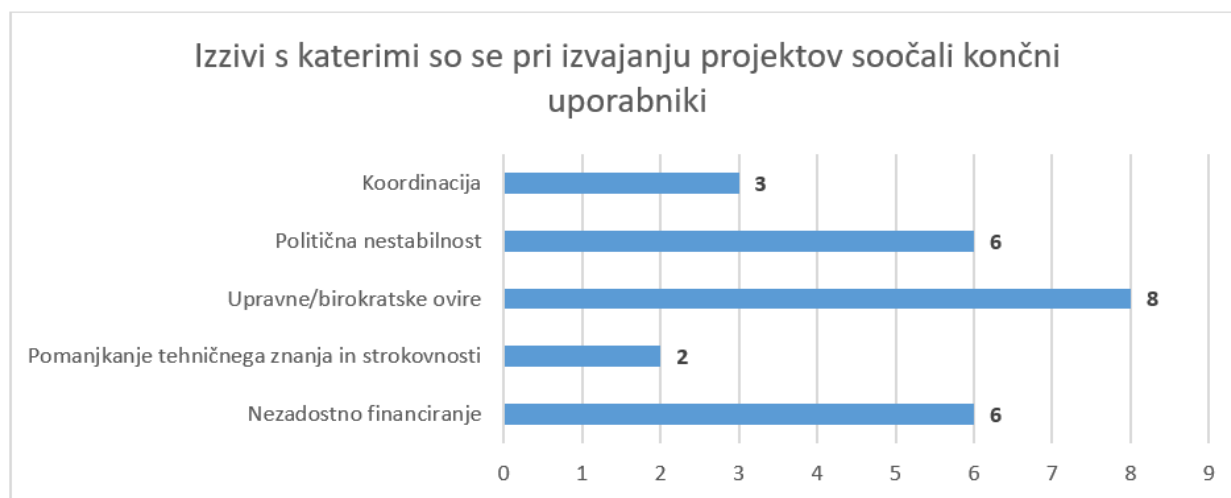
Glede časovne komponente je moč opaziti, da so se postopki ter obseg dokumentacije in korakov, potrebnih za pripravo projektne dokumentacije in potrditve projektov, skozi leta močno povečali. To je povzročilo, da priprava vse potrebne dokumentacije za nov projekt vsem izvajalcem, ki so odgovorni za pripravo projektne dokumentacije, vzame vse več časa, kar zmanjša število razpoložljivega kadra za ostale naloge iz področja MRSHP. Vendar je treba poudariti, da je bilo omenjeno povečanje dokumentacije s strani MZEZ storjeno v luči izboljšanja kakovosti projektnih predlogov.

Pri analiziranju časovne komponente smo zaznali, da se je v obdobju med leti 2019–2023 povečal delež nepredvidljivih dogodkov, kot so bili vojna v Ukrajini, vremenske katastrofe in pandemija covid-19. Predvsem slednja je terjala, da se določeni projekti niso odvijali v celotnem obsegu (na primer projekti, kjer je bila potrebna terenska prisotnost) oziroma je bilo potrebno aktivnosti preseliti na splet (na primer projekti izobraževanj, ki so se nato izpeljali preko spleta).

Po pregledu poročil o projektih, ki so nam bili posredovani in so bili analizirani tudi pri evalvacijskem vprašanju 3.5., ter po pregledu zaključenih projektov, predstavljenih na uradni spletni strani MZEZ⁶², je moč ugotoviti, da je časovna komponenta oziroma časovnica projektov povečini ustrezno načrtovana, projekti pa so večinoma izpeljani časovno učinkovito in v roku. Večina projektov je namreč zaključena znotraj predvidene časovnice, razen nekaterih projektov, izvedenih med leti 2019 in 2023, ko se je zaradi različnih nepredvidljivih situacij (na primer zaradi varnostnih razmer ali pandemije Covid-19) spremenil obseg sredstev oziroma prvotni načrtovani plan.

Anketirali smo tudi 28 končnih prejemnikov, ki so poročali o naslednjih izzivih, s katerimi so se soočali med izvajanjem projektov. Upoštevati je treba, da je bilo možno izbrati več odgovorov naenkrat (številka pod določenim odgovorom pomeni število končnih uporabnikov, ki je obkrožilo določen odgovor). Med izzivi je bilo pogosto navedeno tudi nezadostno financiranje (6 odgovorov):

Slika 2: Izzivi, s katerimi so se pri izvajanju projektov soočali končni uporabniki



Dobra četrtina anketirancev je poročala, da bi si prizadevali za višje financiranje. Tak odgovor končnih uporabnikov je dokaj predvidljiv, kljub temu pa lahko omenimo, da je v teh primerih šlo za projekte, ki so bili izpeljani v predvidenem oziroma dogovorjenem finančnem obsegu. Anketiranci v veliki večini niso navedli težav glede kvalitete dela oziroma kadrovske neustreznosti izvajalcev oziroma nevladnih oziroma mednarodnih organizacij (ta izziv sta izbrala le dva od 28). Večina odgovorov se je nanašala na težave zaradi politične nestabilnosti oziroma upravnih/birokratskih zadev, ki so posledično vplivali na časovno komponento projektov. Kljub temu so bili projekti, če ni šlo za nepredvidljive dogodke (kot so povečana politična nestabilnost, povečane varnostne razmere, Covid-19) uresničeni znotraj predvidene časovnice.

V anketi končnih uporabnikov so bili navedeni določeni izzivi in predlogi, kako jih nasloviti, ki se nanašajo tudi na možnost izboljšanja financiranja, kadrovske komponente in časovne komponente. Vendar slednji komentarji predstavljajo le peščico izmed vseh odgovorov, velika večina mnenj pa je bila nadvse pozitivna in so izražala velike pohvale za trenutno izvajanje mednarodne razvojne in humanitarne pomoči s strani Slovenije. V nadaljevanju navedeni komentarji so navedeni zgolj kot dodaten prikaz določenih izzivov, ki so se pojavljali tekom določenih projektov, in predlogov, kako bi jih bilo mogoče nasloviti.

Določeni omenjeni izzivi in njihovi predlogi za izboljšanje s strani končnih uporabnikov so:

- Pri izvajanju določenega projekta v Severni Makedoniji je bil eden izmed največjih izzivov financiranje; v določenem primeru je bil njihov prispevek 50 odstotkov celotne vrednosti projekta. Če bi subvencija pokrivala večji odstotek celotne vrednosti projekta, bi bilo po njihovem mnenju več zanimanja s strani njihovih institucij, izvedba projekta pa bi bila lažja.
- Razširjena krepitev zmogljivosti in prenos znanja v primeru Kenije: Čeprav je Slovenija zagotovila dragocene tehnične rešitve, bi lahko obsežnejši in dolgoročnejši programi usposabljanja pomagali

⁶² [Razvojni in humanitarni projekti | GOV.SI](#)

lokalnim strokovnjakom pridobiti potrebno znanje za upravljanje in vzdrževanje teh projektov. To bi povečalo trajnost in vpliv slovenskih razvojnih pobud.

- V primeru Črne Gore obstaja več področij, kjer bi Slovenija lahko okrepila svojo mednarodno razvojno podporo za doseganje bolj vplivne in trajnostne rasti. Eno ključnih področij je potreba po medsektorskem sodelovanju, zlasti med izobraževanjem, računovodstvom v javnem sektorju in gospodarskim razvojem, kar bi lahko ustvarilo bolj celosten pristop k razvoju. Poleg tega bi povečanje osredotočenosti na krepitev zmogljivosti, zlasti v nerazvitih regijah, pomagalo zagotoviti, da bodo koristi razvoja bolj enakomerno porazdeljene. Poudarjanje trajnosti z vključevanjem dolgoročnih strategij in mehanizmov za spremljanje je prav tako ključnega pomena za zagotavljanje, da pozitivni učinki podpore trajajo dlje od začetnega obdobja izvajanja. Slednje bi lahko zagotovili tudi s povečanjem usposabljanja in izobraževanja lokalnega osebja ter z dodatnimi naložbami, ki bi okrepile njihove zmogljivosti ter znanje za samostojno izvajanje projektov in upravljanje z viri tudi po končanju zunanjega financiranja. Izboljšanje procesov spremljanja in vrednotenja je še eno področje za izboljšave, saj omogoča učinkovitejšo podporo in pravočasne prilagoditve za optimizacijo rezultatov. V primeru omenjenega projekta v Črni Gori so končni uporabniki pogrešali večjo vključenost lokalnih strokovnjakov in deležnikov v načrtovanje in sprejemanje odločitev, kar bi zagotovilo, da so pobude ustrezne in učinkovite. Kljub temu v okviru evalvacije ocenjujemo, da se omenjeni izziv glede majhne vključenosti lokalnih strokovnjakov in deležnikov v načrtovanje in sprejemanje odločitev nanaša zgolj na dotičen primer, saj je bilo v vseh preostalih proučevanih vprašalnikih končnih uporabnikov, v pregledani projektni dokumentaciji ter med izvedenimi intervjuji zaznati, da se zagotavlja »pristop od spodaj navzgor«, kjer ideje prihajajo s strani končnih uporabnikov. Lokalizacija je poleg tega sestavni del vse projektne dokumentacije.

Priporočilo 4.1.:

- *Potrebno je vzpostaviti jasno metodologijo za analizo potrebnih virov za vsak ključni kazalnik in redno ocenjevanje njihove zadostnosti. Prav tako bi bilo smiselno narediti poglobljeno oceno kadrovskih potreb pri ključnih udeležencih v procesu, v okviru katere bi popisali trenutno kadrovsko stanje in skupaj z deležniki ugotovili, kakšne so potrebe, nato pa bi analizirali, ali je zelene cilje mogoče doseči in kakšne učinke bi doseglo povečanje števila zaposlenih. Ob upoštevanju precejšnjega števila priporočil iz te evalvacije, ki predvidevajo dodatne naloge (na primer glede usklajevanja vseh projektnih predlogov s strani različnih ministrstev z MZEZ pri evalvacijskem vprašanju 4.2.), bi bilo smiselno kadrovsko okrepiti Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč na MZEZ.*
- *Obseg potrebnih birokratskih postopkov in zahtevane dokumentacije za izbiro projektov je treba zmanjšati, proces priprave projektne dokumentacije in potrjevanja projektov pa poenostaviti. Priporočamo, da se uvedejo standardizirane predloge za pripravo projektov, ki bi omogočale hitrejšo pripravo in pregled dokumentacije.*
- *Doseganje kazalnika, da delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč znaša 0,33 odstotka do leta 2030, bi moralo biti eno izmed glavnih vodil na področju učinkovitosti financiranja. Trenutno kazalnik ni dosežen. Morali bi vključiti širši nabor ministrstev, da bi omogočili lažjo izpolnitev tega kazalnika in za sprejemanje informiranih odločitev. Prav tako bi bilo potrebno rezultate ključnih kazalnikov, ki niso doseženi, jasneje komunicirati in nasloviti. Tudi OECD DAC je predlagal povečanje prizadevanja za krepitev javne in politične podpore za razvojno sodelovanje na srednji in dolgi rok, vključno z globalnim učenjem.*
- *Potrebno bi bilo, da se vzpostavi stabilno število zaposlenih, ki se v celoti posvečajo izvajanju aktivnosti razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, in si prizadevati, da ne bo prihajalo do velikih nihanj. Delovanja Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč se v bodoče ne sme prekinjati. Ohranjanje stabilnosti števila zaposlenih ter postopno zmanjševanje rotacij ter fluktuacij znotraj Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč sta bistvenega pomena. Smiselno bi bilo ovrednotiti tudi program mentorstva in poskrbeti za vzpostavitev interne baze znanja, ki bi služila za hitrejšo in učinkovito usposabljanje novo zaposlenih na področju MRSHP.*
- *Zaradi vse pogostejših nepredvidljivih dogodkov, kot so oboroženi spopadi in naravne nesreče (npr. poplave, potresi), je smiselno, da MZEZ v prihodnjih strateških dokumentih in programih predvidi večjo*

prožnost pri načrtovanju pomoči. Priporočljivo je oblikovanje večletnih okvirnih načrtov, ki vključujejo mehanizme za hitro prilagajanje in preusmerjanje sredstev v krizne razmere, ne da bi to ogrozilo dolgoročne razvojne cilje. Poleg tega je potrebno zagotoviti zadostno višino sredstev, namenjenih za načrtno vsebine razvojnega sodelovanja, na primer programski pomoči državam, ki je usmerjena preko projektov oziroma programov s partnerskimi državami.⁶³

Evalvacijsko vprašanje 4.2: Na kakšen način in kako učinkovito je bilo usklajevanje med posameznimi financerji MRSHP z namenom doseganja ciljev?

Predstavniki ključnih ministerstev, ki so vključeni v aktivnosti na področju MRSHP, so mnenja, da je sodelovanje med različnimi ministrstvi uspešno in učinkovito. Predvsem je bilo mogoče opaziti zadovoljstvo predstavnikov drugih ministrstev z razvojem znanj in kompetenc na področju MRSHP znotraj MZEZ, k čimer naj bi po njihovem mnenju znatno vplivala tudi ustanovitev Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.

Evalvatorju je bilo v pregled posredovanih pet podrobnih zapisnikov (dva iz leta 2019, en iz leta 2021 ter dva iz leta 2023) iz sestankov stalne koordinacijske skupine v obdobju 2019–2023, dva zapisnika pa sta bila posredovana za leto 2024. Zapisniki, kjer so prisotni tudi različni financerji (na primer ministrstva), strukturirano prikazujejo vsebino sestanka ter splošne ugotovitve in nadaljnje korake. Zapisniki so nato posredovani vsem udeležencem sestanka.

Koordinacija med različnimi financerji (preko sestankov oziroma po e-pošti) je potekala redno, saj je bila potrebna zaradi sofinanciranja projektov s strani različnih ministrstev. Poleg tega omenimo, da so pri razpisih za sofinanciranje projektov poleg članov MZEZ prisotni tudi člani iz ostalih resorjev (v preteklosti predvsem iz MOPE), financerji iz različnih ministrstev pa skupaj sodelujejo tudi v komisiji pri izboru projektov. Nenazadnje omenimo, da je bilo v primerih, kjer je imela oziroma ima izvajalska institucija, na primer CMSR, v teku več aktivnosti oziroma projektov z različnimi financerji, usklajevanje med financerji redno prisotno. Sodelovanje med financerji MRSHP tako poteka na več ravneh.

V obdobju med 2019–2023 so bili vsi financerji iz različnih ministrstev usklajeni z MZEZ in njihovimi projektnimi predlogi. Zaznali smo, da v obdobju 2019–2023 niso vsa ministrstva usklajevala projektnih predlogov z MZEZ, vendar se omenjena praksa sedaj izboljšuje.

Po izvedbi vseh intervjujev med posameznimi resorji smo dodatno ugotovili, da obstajajo določene neusklajenosti na določenih tematikah s področja MRSHP. Nekateri resorji niso bili v celoti seznanjeni z vsemi procesi in informacijami znotraj področja MRSHP; nekateri predstavniki na primer niso vedeli, da obstajajo in se izvajajo analize poročil, ki jih izvajalci pripravijo tri leta po zaključku projektov.

Na tem mestu velja omeniti, da eden izmed izzivov pri sodelovanju z MZEZ izhaja iz narave njihovega dela, ki se pogosto osredotoča na diplomatske karijerne poti, vključno z napotitvami v države, s katerimi Slovenija vzdržuje diplomatska predstavništva. Ni nujno, da to neposredno vpliva na težje usklajevanje med financerji, vendar lahko vodi v višjo stopnjo fluktuacije znotraj Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, kar pa lahko ima v določenih primerih negativne posledice za kakovost dela in zagotovitev kontinuitete delovnih procesov. V določenih primerih je namreč potrebno usposabljanje oziroma uvesti nove zaposlene za specifične procese (na primer ažuriranje o vseh predhodnih sestankih na določeno tematiko, kjer morebiti manjkajo podrobni zapisniki iz sestankov), pri čemer se pojavlja tveganje, da se določene informacije izgubijo. Zato je ključno, da se vzpostavijo učinkoviti mehanizmi za prenos znanja in izkušenj, morebiti tudi interni portal za shranjevanje znanja z določenega področja oziroma kratki mentorski programi, kar bi pripomoglo k večji stabilnosti ter uvajanju novo zaposlenih.

⁶³ Dodatna analiza je bila opravljena pri evalvacijskem vprašanju 3.5., kjer je opisan problem, da je velik delež dvostranske uradne razvojne pomoči namenjen oprostivam šolnin ter humanitarni pomoči, na račun katere se lahko posledično zmanjšuje delež načrtnih vsebin razvojne pomoči.

Priporočilo 4.2.

- Vsi projektni predlogi s strani različnih ministrstev morajo biti usklajeni z MZEZ.
- Na operativni ravni sodelovanja in usklajevanja, predvsem v okviru sestankov stalne koordinacijske skupine, bi bilo smiselno zagotoviti, da se sej poleg generalnih direktorjev in njihovih namestnikov udeležujejo tudi ostali operativni člani iz ministrstev, ki se vsakodnevno ukvarjajo z zadevami s področja MRSHP, na primer strokovnjaki z ministrstev, ki so neposredno vpleteni v izvajanje vsakodnevnih aktivnosti na področju MRSHP. Njihova redna prisotnost na sestankih bi omogočila praktičen vpogled v vsakodnevne izzive in operativne potrebe. Takšna vključitev bi omogočila, da se morebitna operativna vprašanja hitreje in učinkoviteje naslavljajo ter da se predlagane rešitve lažje prenesejo v prakso. Hkrati je nujno, da so v koordinacijsko skupino seveda vključene tudi osebe, ki lahko odločajo, drugače zgoraj omenjeno priporočilo v praksi ne deluje.
- Pomembno je zagotoviti, da so vsi deležniki, ki sodelujejo v procesu (na primer ministrstva), vedno na tekočem z najnovejšimi informacijami, spremembami in napredkom znotraj delovanja na področju MRSHP. To bi omogočilo učinkovitejše in bolj usklajeno delovanje ter bi pripomoglo k lažjemu doseganju zastavljenih ciljev. Redna komunikacija in deljenje aktualnih podatkov med vsemi vpletenimi sta ključna za uspešno izvedbo strategije.
- Zagotoviti je treba večjo stalnost zaposlenih znotraj Direktorata za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč. Smiselno bi bilo vzpostaviti program usposabljanja za nove zaposlene in s tem zmanjšati vpliv pogostih kadrovske spremembe na kontinuiteto projektov. Smiselno bi bilo oceniti možnost stabilnega financiranja delovnih mest v Direktoratu, kar bi prispevalo k dolgoročnejšemu načrtovanju in učinkovitosti.

Evalvacijsko vprašanje 4.3: Kako učinkovito je bilo usklajevanje med financerji in izvajalci MRSHP z namenom doseganja zastavljenih ciljev?

Na podlagi vseh opravljenih intervjujev s financerji, izvajalskimi institucijami ter nevladnimi organizacijami, navedenimi v podpoglavju 5.3.1., je mogoče zaznati, da usklajevanje med financerji in izvajalci poteka dobro in nemoteno.

Predstavniki MZEZ so poudarili, da usklajevanja potekajo redno, vanje so vključena tudi različna diplomatsko-konzularna predstavništva. Večjih težav pri usklajevanju z izvajalci v obdobju 2019–2023 ni zaslediti.

Izvajalci v intervjujih niso imeli večjih pripomb na samo sodelovanje z MZEZ in ostalimi financerji, navedli pa so določene možnosti za izboljšave pri usklajevanju. Izražena je bila predvsem želja po vnaprejšnjem zagotavljanju informacij o prihajajočih razpisih, na primer vsaj nekaj mesecev pred objavo javnega razpisa.

Srečanja med določenimi financerji (na primer ministrstvi ter drugi) in izvajalci (na primer CMSR, CEP, CEF, ITF, nevladne organizacije ter drugi) potekajo vsaj enkrat letno. Na njih potekajo tudi pogovori o iskanju sinergij, iskanju predlogov ter dodatnih možnosti za izboljševanje delovanja na projektih. Poleg tega se odvijajo tudi sestanki znotraj stalne koordinacijske skupine in ad hoc srečanja s posameznimi financerji in izvajalci.

Nenazadnje velja omeniti, da večkrat letno potekajo sestanki med samimi izvajalskimi institucijami (med CEP, CEF, CMSR, ITF) in nevladnimi organizacijami, ki so namenjeni iskanju sinergij in izmenjavi dobrih praks.

Priporočilo 4.3.:

Kljub splošnemu zadovoljstvu vseh deležnikov v procesu z delom MZEZ (in drugih financerjev), podajamo nekaj priporočil:

- *Zagotavljanje informacij glede prihajajočih razpisov – Izvajalcem je potrebno zagotoviti pravočasne informacije glede prihajajočih razpisov, na podlagi katerih lahko začnejo sodelovati z lokalnimi partnerji pri*

identifikaciji in pripravi projektov. Zagotavljanje tovrstnih informacij (na primer znesek financiranja, področje in opis financiranja in tako dalje) je tako lahko ključnega pomena za izvajalce projektov in lokalne partnerje, in sicer bi jih bilo smiselno objaviti vsaj nekaj mesecev pred objavo javnega razpisa.

- K dodatnemu učinkovitemu usklajevanju bi pripomogla tudi okrepitev in pogostejši sestanki stalne koordinacijske skupine.

Evalvacijsko vprašanje 4.4: *Ali so financerji in/ali izvajalci med seboj iskali sinergije in komplementarnosti?*

Med izvajalci projektov MRSHP prihaja do iskanja sinergij, predvsem z namenom uspešnega in učinkovitega izvajanja projektov, pri čemer se izvajalci v vedno večjem obsegu povezujejo s predstavniki zasebnega sektorja, ki imajo lahko velik doprinos pri izvedbi projektov.⁶⁴

Na nivoju izvajalec-izvajalec (na primer CMSR, CEP, CEF, ITF) večkrat letno potekajo srečanja med direktorji ustanov, ki razpravljajo o aktualnih tematikah in iščejo morebitne sinergije in komplementarnosti. V okviru Slovenskih razvojnih dni potekajo okrogle mize, kjer potekajo dodatna usklajevanja med izvajalci. Trenutno so v oblikovanju tudi ideje, da bi pri nekaterih projektih izvajalske institucije med sabo sodelovale na način, da bi nekatere izvajalske institucije skrbele za izvedbo samega projekta, druge pa bi nato dodatno omogočale še usposabljanje in ozaveščanje za končne prejemnike. Poleg tega lahko izpostavimo, da potekajo skupni projekti različnih resorjev, pri katerih resorji med seboj redno iščejo sinergije in komplementarnosti

MZEZ je v rednih stikih in na tekočem z delovanjem strokovnjakov s področja MRSHP, ki delujejo v drugih ministrstvih. Redno sodelovanje in sestanki omogočajo usklajevanje aktivnosti in izmenjavo informacij, kar prispeva k boljšemu pregledu nad napredkom in izzivi ter k učinkovitejšemu doseganju skupnih ciljev v okviru MRSHP.

Na področju ozaveščanja javnosti ter globalnega učenja so na letni ravni organizirani sestanki med Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje in Platformo Sloga, prav tako med MZEZ in Platformo Sloga, saj nevladne organizacije predstavljajo pomembnega partnerja na področju ozaveščanja javnosti, vključno z odločevalci na nacionalni ravni in na ravni Evropske unije. Delovna področja in pobude predstavljajo pomemben del aktivnosti platforme Sloga, saj po eni strani predstavljajo mesto za srečanje predstavnikov nevladnih razvojnih organizacij in izmenjavo njihovih izkušenj, idej, prepričanj, po drugi strani pa predstavljajo priložnost za oblikovanje, načrtovanje in izvajanje skupnih aktivnosti na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in/ali ozaveščanja splošne ali specifičnih javnosti na nacionalni, evropski in/ali mednarodni ravni.

Priporočilo 4.4.:

- *Smiselno bi bilo, da se pri projektih, kjer je to mogoče, izvajalske institucije povežejo med sabo in skupaj sodelujejo pri projektih, na primer da bi nekatere institucije skrbele za izvedbo samega projekta, druge pa bi nato v okviru projekta dodatno omogočale še usposabljanje in ozaveščanje za končne prejemnike.*
- *V namen poglobljenega naslavljanja tematike globalnega učenja bi bilo smiselno na letna srečanja med Ministrstvom za vzgojo in izobraževanje in Platformo Sloga, kjer se obravnava tematiko globalnega učenja, povabiti tudi predstavnike MZEZ.*

Evalvacijsko vprašanje 4.5: *Kako je bil voden postopek načrtovanja, izbora in priprave projektov v okviru Strategije MRSHP, zlasti ocenjevanje in rangiranje, merila, kakovost projektne dokumentacije (splošni opis problematike, namen, cilji, pričakovani rezultati, kvantificirani kazalniki, aktivnosti, proračun)? Ali je zagotovljena jasna revizijska sled (t.j. kdo je ocenjeval, katera dokumentacija je podlaga za ocenjevanje, zakaj je dodeljeno določeno število točk in tako dalje)?*

⁶⁴ Kljub temu na področju sodelovanja med nevladnimi organizacijami in zasebnim sektorjem prihaja do izzivov, zato je smiselno pripraviti Smernice za sodelovanje in zagotoviti bolj uspešno in produktivno medsebojno sodelovanje oziroma partnerstvo.

Večina izvajalcev oz. partnerjev, ki izvajajo projekte na podlagi Strategije MRSHP, je opredelilo, da se projekti v veliki meri identificirajo po pristopu »od spodaj navzgor«, kjer ideje za projekte predlagajo končni prejemniki pomoči (na primer občine, ministrstva, druge partnerske organizacije) v partnerskih državah. Ideje za projekte, ki so identificirane na zgoraj omenjeni način, so skladne s strateškimi usmeritvami Republike Slovenije. Diplomatska mreža nato redno obvešča MZEZ, ki poskrbi za pripravo javnih razpisov.

Ko MZEZ objavi javni razpis za nevladne organizacije, partnerji oz. izvajalci pripravijo vso potrebno razpisno dokumentacijo, s katero MZEZ posreduje vse informacije, ki so potrebne za odločanje in izbiro projektov. Komisija oceni projektne predloge na podlagi metodologije (pogoji in merila za ocenjevanje projektovnih predlogov), ki je objavljena na spletni strani RS gov.si.⁶⁵ V njej je natančno opredeljeno, kdo je ocenjevalec, katera dokumentacija je podlaga za ocenjevanje in za vsak pogoj oziroma merilo je dodan podroben komentar/opomba/utemeljitev, zakaj je bilo dodeljeno določeno število točk. Zagotovljena je jasna revizijska sled.

Metodologija je bila sprejeta na podlagi 8. člena Uredbe o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije⁶⁶ (v nadaljevanju »Uredba«), ki opredeljuje pogoje in merila za financiranje ali sofinanciranje posameznih programov ali projektov, ki so financirani ali sofinancirani iz proračuna RS (24. junij 2019).⁶⁷

Primeri meril, ki se ocenjujejo: skladnost projekta z izhodišči MZEZ (1. odstavek 8. člena Uredbe), obvezna merila (2. odstavek 8. člena Uredbe):

- umeščenost programa ali projekta v donatorsko okolje v partnerski državi ali regiji,
- specifični, merljivi, dosegljivi, upoštevni in časovno opredeljeni cilji programa ali projekta,
- opredelitev tveganj in scenarijev za odziv na ta tveganja,
- trajnost učinkov projekta ali programa in spodbujanje lokalnega lastništva,
- ustreznost finančne sestave programa ali projekta,
- usposobljenost izvajalca in njegovih partnerjev,
- vpliv programa ali projekta na enakost spolov,
- vpliv programa ali projekta na varovanje okolja, vključno z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje,
- spoštovanje pristopa, ki temelji na človekovih pravicah.

Kadar gre za javni razpis za strateškega partnerja na področju humanitarne pomoči, mora prijavitelj izkazati splošne reference, reference na področju nujnega odzivanja na krize ter rehabilitacije in rekonstrukcije ter reference na področju sodelovanja z zasebnim sektorjem.

Obseg postopkov načrtovanja, izbora in priprave projektov v okviru Strategije MRSHP je zelo pregleden, natančen in celovit, kar je bilo doseženo s povečanim obsegom dokumentacije in korakov, potrebnih za pripravo projektne dokumentacije in potrditve projektov skozi pretekla leta. Vendar je po drugi strani to povzročilo, da priprava vse potrebne dokumentacije zaposlenim po ministrstvih in akterjem, ki so zadolženi za pripravo projektne dokumentacije, vzame vse več časa, kar zmanjša število razpoložljivega kadra za ostale naloge iz področja MRSHP.

Priporočilo 4.5.:

- *Kot že omenjeno v priporočilu 4.1, bi bilo smiselno poenostaviti potrebne birokratske postopke ter zmanjšati obveznosti pri izpolnjevanju dokumentacije pri procesu priprave projektne dokumentacije in potrjevanju projektov. Možno bi bilo uvesti standardizirane predloge in priprave projektov, kar bi omogočalo hitrejšo pripravo in pregled dokumentacije. Pri tem bi se bilo smiselno osredotočiti*

⁶⁵ Vir: [Javni razpis za izvajanje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči \(2024-2026\) ter za strateško partnerstvo na področju humanitarne pomoči \(2024-2028\)](#).

⁶⁶ Vir: [Uredba o izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije \(PISRS\)](#)

⁶⁷ [METODOLOGIJA – POGOJI IN MERILA ZA OCENJEVANJE PROJEKTNIH PREDLOGOV](#)

predvsem na tiste korake v birokratskih postopkih za pripravo projektov, katerih poenostavitev ne bi zmanjševala kakovosti projektov.

- *Omenjene postopke vodenja, načrtovanja, priprave oziroma izbora projekta bi bilo smiselno digitalizirati, s čimer bi poenostavili komunikacijo in sodelovanje med različnimi deležniki tekom procesa.*

Evalvacijsko vprašanje 4.6: *Ali so bile izvedene aktivnosti ustrezne in izvedene na način, da so prispevale k doseganju posameznega rezultata na najboljši možen način – s finančnega vidika, časovnega vidika in vidika kakovosti?*

Prvotno smo za pripravo odgovora na to evalvacijsko vprašanje želeli izvesti analizo načrtovanih in porabljenih finančnih sredstev za MRSHP po posameznih letih ter analizo števila načrtovanih in izvedenih projektov MRSHP po posameznih letih, vendar to zaradi nedostopnosti podatkov ni bilo mogoče.

Izpostaviti je treba, da bi lahko načrtovana sredstva za MRSHP na ravni celotnega proračuna razbrali samo iz okvirnega programa (vsako ministrstva načrtuje svoja sredstva za porabo, ki jih nato sporočajo MZEZ kot nacionalnemu koordinatorju, oni pa pripravijo okvirni program, ki je potrjen na vladi RS). Ker okvirni program po letu 2019 ni bil sprejet, torej ni mogoče primerjati načrtovanih in dejansko porabljenih sredstev. Tudi sicer je okvirni program zgolj indikacija, saj ministrstva pogosto za leto ali dve vnaprej nimajo natančnih podatkov. Sporočajo bolj dejansko načrtovane vrednosti, kot pa cilje.

Prav tako ni na voljo podatkov glede vseh načrtovanih/realiziranih projektov na medresorski ravni, saj aktivnosti načrtuje vsako ministrstvo posebej. MZEZ prejme v uskladitev in/ali seznanitev večje projekte, ne pa vseh aktivnosti. Poročajo jim samo že izvedene aktivnosti na letni ravni, in sicer v procesu priprave letnega poročila.

Kljub temu so predstavniki MZEZ potrdili, da je realizacija načrtovanih sredstev na letni ravni 100%, pogosto celo več – na letni ravni namreč zaradi humanitarnih kriz na MZEZ zapošajo za dodatna sredstva iz proračunske rezervacije, zaradi česar se jim, na primer predvsem na področju humanitarne pomoči, lahko zgodi, da imajo celo 200-odstotno realizacijo.

Po analizi vseh anket končnih uporabnikov smo ugotovili, da so večinoma zadovoljni s financiranjem ter vidikom kakovosti. Nekateri so sicer podali predloge, da bi bilo smiselno za projekte, ki se izvajajo, dodeliti večja finančna sredstva, kar pa je gledano s strani končnih uporabnikov precej pričakovano komentar.

Na tem mestu navedimo nekatere komentarje končnih uporabnikov, ki se navezujejo na vidik financiranja:

1. »Za našo državo je največji izziv financiranje: naše financiranje je znašalo 50 % skupne vrednosti projekta. Če bi nepovratna sredstva pokrivala večji odstotek skupne vrednosti projekta, bi po našem mnenju zanimanje naših institucij bilo večje, kar bi olajšalo realizacijo projekta.«
2. »Na splošno je program odličen in izvedba projektov poteka brez resnih težav; edina stvar, ki jo lahko predlagamo, je možnost dodelitve večjih sredstev za financiranje projektov.«

Nekaj predlogov za izboljšave glede časovnega vidika je bilo navedenih že pri prejšnjih evalvacijskih vprašanjih. Enega izmed glavnih problemov na tem področju predstavljajo upravne/birokratske zadeve, ki pogosto podaljšujejo določene aktivnosti med pripravo projekta, pa tudi pri sami implementaciji projekta. Potrebno bi bilo proučiti, ali je mogoče pri določenih korakih v postopku zmanjšati birokratske postopke oziroma jih digitalizirati.

Glede kakovosti smo na podlagi analize dokumentacije, opravljenih intervjujev ter analize ankete končnih uporabnikov ugotovili, da so bile izvedene aktivnosti ustrezne in izvedene na način, da so prispevale k doseganju posameznega rezultata na najboljši možen način.

Kar 19 izmed 27 končnih uporabnikov je učinkovitost izvajanja aktivnosti pod okriljem MRSHP ocenila kot zelo učinkovito (ocena 5/5), medtem ko jih je 7 ocenilo kot učinkovito (ocena 4/5), en končni uporabnik pa kot delno učinkovito (ocena 3/5). Na podlagi tega lahko sklepamo, da so opravljene aktivnosti učinkovite (povprečna ocena 4.67/5).

Z vidika kakovosti so končni uporabniki projekte, aktivnosti in sodelovanje vseh vpletenih (tako izvajalcev projektov kot tudi MZEZ) ocenili z zelo visoko oceno. Tudi v okviru proučitve dokumentacije poročil po treh letih o zaključkih projektov nismo zaznali večjih slabosti, kar se tiče vidika kakovosti izvedbe projektov. V nadaljevanju za ponazoritev navajamo samo nekaj komentarjev končnih uporabnikov:

1. »Vsi smo zelo zadovoljni s podporo, razumevanjem in fleksibilnostjo vseh naših slovenskih partnerjev, najprej s strani našega partnerja iz Slovenije, od donatorjev in slovenskih tehničnih strokovnjakov in organizacij.«
2. »Z delom vašega razvojnega sklada smo zelo zadovoljni.«
3. »Odlično sodelujemo in smo zelo hvaležni za mednarodno razvojno podporo, ki jo ponuja Republika Slovenija, ter učinkovito usklajevanje in sodelovanje s partnerjem. Brez te pomoči mi kot javno podjetje ne bi bili sposobni sami financirati potrebnih projektov za izboljšanje našega dela v občinah, ki so vključene v oskrbo z vodo iz tega projekta.«
4. »Zelo dobro strukturirana in usmerjena podpora k doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Strategijo komunikacije in širjenja programa bi bilo mogoče okrepiti s strani izvajalcev projektov, da bi bila informacija o razvoju in podpori na voljo širši javnosti.«
5. »Slovenija je znana kot država, ki se zavezuje k pomoči državam iz balkanske regije na določenih področjih, in zelo pomembno je, da nadaljujemo s podporo Bosni in Hercegovini na njeni poti v procesu pristopa in vstopa v Evropsko unijo. V tem smislu sem hvaležen in podpiram vse projekte in prizadevanja, ki gredo v to smer, ter se posebej zahvaljujem za vse, kar Slovenija počne s partnerjem v smislu organizacije izobraževanj in krepitve zmogljivosti javnih institucij.«
6. »Nimamo negativnih izkušenj z izvedbo projekta. Časovni razpored, delavnice in predavatelji so bili odlični. Izobraževalni koncept je bil dobro načrtovan, ciljne skupine pa so bile dobro vključene v aktivnosti.«

Z vidika kakovosti svoj pozitiven delež prispevajo evalvacije izvajanja strategije, evalvacije projektov ter uvedba evalvacijskega načrta.

Priporočilo 4.6.:

- *S časovnega vidika bi bilo potrebno postopke načrtovanja, priprave, izbora oziroma vodenja projekta digitalizirati. V določenih primerih bi bilo potrebno ovrednotiti, ali je mogoče skrajšati birokracijski postopek, ki deležnikom med postopkom vzame veliko časa ter dela zaposlenih, saj se je skozi leta občutno povečal. Preveriti bi morali, zakaj so se določeni postopki pri načrtovanju, pripravi, izboru oziroma vodenju projektov dodatno sprejemali in kakšen vpliv so imeli. Vendar bi bilo določene korake pri birokratskih postopkih za pripravo projektov smiselno poenostaviti samo v primeru, če se z vpeljšano poenostavitvijo postopka ne bi vplivalo na kakovost izvedbe projekta. Smiselno bi bilo opraviti tudi kratke pogovore z izvajalci (izvajalske institucije, NVO), ki pripravljajo vso omenjeno projektno dokumentacijo, in jih povprašati, kateri obrazci oziroma postopki v omenjenih procesih zavzamejo največ časa in kako bi jih bilo smiselno skrajšati.*
- *Po izvedbi vseh intervjujev, pregledu strokovne dokumentacije ter anket končnih uporabnikov zaznavamo, da so bile z vidika kakovosti izvedene aktivnosti ustrezne in izvedene na način, da so prispevale k doseganju posameznega rezultata na najboljši možen način. Priporočamo, da se takšna praksa ohrani tudi v prihodnje.*

6.1.5. Vpliv

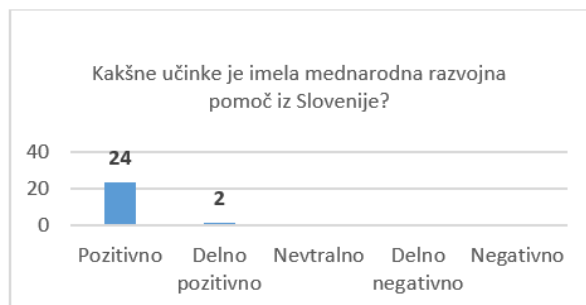
Kakšen je vpliv izvajanje Strategije MRSHP? V kolikšni meri Strategija MRSHP ustvarja ali se pričakuje, da bo ustvarila, znatne pozitivne ali negative, namerne ali nenamerne učinke za prejemnike in širšo družbo v državah v razvoju in Sloveniji?

Evalvacijsko vprašanje 5.1: *Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije MRSHP na partnerske države v razvoju?*

Za odgovor na to evalvacijsko vprašanje smo analizirali 14 poročil, ki jih morajo izvajalci oddati po treh letih od zaključka projekta, ki jih je posredoval MZEZ, ter 28 izpolnjenih anket končnih uporabnikov.

Izvajanje Strategije MRSHP je mogoče oceniti kot uspešno, saj imajo izvedeni projekti pozitiven vpliv na partnerske države v razvoju, kar je razvidno tudi iz rezultatov ankete končnih uporabnikov ter analize poročil, ki jih izpolnjujejo izvajalci tri leta po zaključku projektov. Tako ankete končnih uporabnikov kot tudi omenjena poročila poročajo o pozitivnih vplivih projektov pod okriljem Strategije MRSHP. Na podlagi anket je bilo mogoče skleniti, da so države prejemnice pomoči in končni uporabniki hvaležni in zadovoljni s pomočjo Slovenije. Preko uspešno izvedenih projektov v okviru MRSHP se v partnerskih državah spodbuja doseganje ciljev trajnostnega razvoja in presečnih tem Strategije MRSHP (na primer enakost spolov in varovanje okolja). Iz analize anket končnih uporabnikov izhaja naslednji rezultat:

Slika 3: Učinek projektov mednarodne razvojne pomoči iz Slovenije po mnenju končnih uporabnikov



Nenazadnje je bilo med intervjuji s strani veleposlaništev izpostavljeno, da kljub temu, da Slovenija v primerjavi z donatorskimi državami, kot so Švica, Danska ali Norveška, prispeva manj, vendar je pomoč izjemno promovirana in dosega izjemne učinke. Predstavniki veleposlaništva RS v Skopju so poudarili, da je ciljna usmeritev izvajanja Strategije MRSHP, pri čemer se deluje tudi v skladu z makedonsko strategijo, omogočila, da so učinki zares izjemni.

Veleposlaniki poleg tega nenapovedano obiskujejo naslovljene projekte na terenu, pri tem pa so zaznali zares pozitiven učinek, kjer projekti živijo naprej. Iz pogovora s slovenskim veleposlaništvom v Makedoniji je bilo razvidno, da so projekti tam zares dolgoročni, projekt Prenova hidro sistema Zletovica pa je bil ocenjen kot dober projekt MRSHP tudi s strani OECD.

Priporočilo 5.1.:

Priporočamo, da se praksa kakovostne izvedbe projektov, ki imajo pozitiven vpliv na partnerske države, ohrani tudi v prihodnje.

Evalvacijsko vprašanje 5.2: Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije MRSHIP na ozaveščanje splošne javnosti v Sloveniji?

Izvajanje aktivnosti, ki so določene v Strategiji MRSHIP pod poglavjem ozaveščanja o razvojnem sodelovanju in globalnem učenju, je imelo pozitivne učinke na ozaveščanje splošne javnosti v Sloveniji.

Po zadnjih podatkih Eurobarometra za leto 2023 naj bi bili seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo ter njihova podpora večji od povprečja EU. Po rezultatih izvedenih anket Eurobarometra se je v Sloveniji okrepila tudi podpora za financiranje humanitarnih dejavnosti EU. Rezultati zadnje analize Eurobarometra so dostopni v Eurobarometru 542 – Humanitarna pomoč EU.⁶⁸ Tudi po podatkih posebnega Eurobarometra 521 iz leta 2022⁶⁹ se je v Sloveniji zvišala ozaveščenost o pomembnosti razvojnega sodelovanja EU v primerjavi z letom 2020.

Na področju ozaveščanja splošne javnosti in na področju globalnega učenja je bilo v zadnjih letih storjeno veliko, kot je bilo podrobno navedeno v analizi pri evalvacijskem vprašanju 3.1.

MZEZ v skladu s Strategijo MRSHIP pripravlja Slovenske razvojne dneve, ki predstavljajo osrednji dogodek za ozaveščanje splošne javnosti o pomenu razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči v Sloveniji. Vsako leto služijo kot forum za razpravo domačih in tujin strokovnjakov, predstavnikov vladnih in nevladnih ustanov, mednarodnih organizacij, izvajalskih institucij ter akademske sfere o tematikah na tem področju.

Že vrsto let je vzpostavljeno tudi enotno spletno mesto z vsemi ažurnimi podatki o tekočih projektih (vrednosti nad 10.000 EUR), vključno s pričakovanimi rezultati, in zaključenih projektih ali s povezavami nanje, ki širši javnosti omogoča pregled pozitivnih učinkov zaključenih projektov znotraj MRSHIP. Kljub temu je treba izpostaviti, da trenutno ni predstavljene veliko vsebine (predvsem video vsebine), ki bi dejansko prikazovala, kaj se je na projektih naredilo.

MZEZ redno posodablja svojo spletno stran, ki vključuje tudi gradiva namenjena ozaveščanju otrok in mladih o vsebinah MRSHIP. MZEZ prav tako vsako leto pripravi letno poročilo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije ter ga obravnava na seji pristojnega odbora Državnega zbora Republike Slovenije. Verjamemo, da poročila služijo kot natančen prikaz delovanja znotraj MRSHIP, ki je javno dostopen širši javnosti. Nismo pa uspeli pridobiti podatkov o tem, koliko prenosov oziroma ogledov poročil na spletu je bilo na letni ravni.

Tudi na podlagi intervjujev s ključnimi deležniki je bilo identificirano, da so bili na področju ozaveščanja splošne javnosti glede pomembnosti MRSHIP narejeni pomembni koraki k ozaveščanju širše javnosti (na primer dodatne aktivnosti na področju globalnega učenja, prenovljene spletne strani izvajalcev in partnerjev in tako dalje).

Priporočilo 5.2.:

- *Promocija bi lahko vsebovala več vsebine, kaj se je dejansko naredilo na projektih. Morali bi predstaviti izvajanje Strategije MRSHIP javnosti na konkretnih primerih iz projektov (na primer velik vpliv bi imeli videoposnetki iz projektov; CMSR objavlja realizirane projekte, tudi MZEZ objavlja sofinancirane projekte). Rezultat tega bi bil, da bi prepoznavnost izvajanja aktivnosti s področja Strategije MRSHIP dosegla vse večji delež splošne javnosti in osmislila njeno delovanje in pomen.*
- *V šolskih sistemih bi bilo smiselno povečati pomen in prisotnost globalnega učenja.*
- *Zagotoviti bi bilo treba dodatno pomoč novinarjev in prispevke s terena.*

⁶⁸ Vir: [Report - Special Eurobarometer 542 - EU Humanitarian Aid](#)

⁶⁹ Vir: za leto 2022: [EU citizens International Partnership 2022 eb521 factsheet si sl.pdf](#)

Za leto 2020: [EU citizens International Partnership 2022 eb521 factsheet si sl.pdf](#)

- *morebitna vzpostavitev sistemske kampanje za ozaveščanje (na primer dvig promocije tudi med različnimi ministrstvi ter zbornicami/združenji),*
- *pregled primerov dobre prakse iz tujine oziroma že izvedenih projektov (na primer v Nemčiji projekti globalnega učenja v šolah kjer učence učijo o mednarodnem razvoju, trajnostnem razvoju in humanitarnih vprašanjih; primer dobre prakse je tudi Bridge 47 projekt),*
- *dvig financiranja projektov ozaveščanja javnosti ter globalnega učenja.*

Evalvacijsko vprašanje 5.3: Ali in v kakšni meri je bila posebna pozornost posvečena ranljivih družbenim skupinam?

Strategija MRSHP v okviru svojih ciljev in presečnih tem namenja posebno pozornosti ranljivim družbenim skupinam, predvsem otrokom, ženskam, starejšim, invalidom, beguncem ter osebam s posebnimi potrebami.

V okviru strategije MRSHP je bilo v obdobju 2019–2023 izvedenih več aktivnosti financiranja iz razpoložljive dvostranske pomoči, ki so posredno ali neposredno naslavljale ranljive družbene skupine.

V spodnji tabeli predstavljamo in v nadaljevanju analiziramo gibanje financiranja aktivnosti, ki posredno ali neposredno naslavljajo ranljivejši družbene skupine:

Tabela 16: Gibanje financiranja aktivnosti, ki posredno ali neposredno naslavljajo ranljivejši družbene skupin

Aktivnost	(Ne)posredno naslovljena ranljiva skupina	2019	2020	2021	2022	2023
Protiminsko delovanje, pomoč žrtvam min, pomoč otrokom po oboroženih spopadih	Otroci	904.920	696.293	906.694	55.000	2.862.635
Zagotavljanje varnosti preskrbe, zlasti otrok, s pitno vodo ter varno, zadostno in ustrezno hrano	Otroci	53.708	55.000	65.000	696.293	170.000
Ostale aktivnosti za zmanjšanje ranljivosti in tveganja za krize, preventivno delovanje ter krepitev odpornosti	Ranljive družbene skupine na splošno	210.158	123.067	151.924	55.000	351.596
Oskrba beguncev in migrantov v donatorici	Begunci, migranti	2.004.770	2.364.375	1.967.819	23.923.869	17.810.523
Aktivnosti usmerjene v enakost spolov	Ženske	3.207.101	2.787.827	1.495.910	2.476.525	2.795.457
Oprostitve šolnin	Dodatna info	12.316.842	14.687.677	15.296.220	15.559.627	18.591.712
Štipendije	Dodatna info	1.232.342	537.177	690.720	295.627	244.712 ⁷⁰

⁷⁰ Vir: Poročila o MRS RS za leta 2019–2023

Predstavljene aktivnosti predstavljajo glavne aktivnosti razpoložljive dvostranske pomoči, ki posvečajo posebno pozornost ranljivim družbenim skupinam.

Mogoče je opaziti, da oskrba beguncev in migrantov donatorici finančno predstavlja glavno kategorijo oskrbe za ranljivejšje skupine.

Po podatkih iz poročila o mednarodnem razvojnem sodelovanju Republike Slovenije za leto 2023 so v okviru razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči oskrba beguncev in migrantov ter oprostitve šolnin skupaj tvorile več kot 60 odstotkov. Za oskrbo beguncev in migrantov, predvsem zaradi vojne v Ukrajine, je bilo v letu 2023 namenjenih 17.81 milijonov evrov ali 29,8 odstotkov dvostranske razvojne pomoči.

Poleg opaženega porasta oskrbe beguncev in migrantov v donatorici je v letu 2023 mogoče opaziti visok porast oskrbe za protiminsko delovanje, pomoč žrtvam min, pomoč otrokom po oboroženih spopadih. V letu 2023 je namreč ITF vladi Ukrajine namenil 1.500.000 evrov za humanitarno protiminsko delovanje.

Oskrba, usmerjena v enakosti spolov, se je po občutnem padcu v letu 2021 med pandemijo Covid-19 v letih 2022 in 2023 okrepila ter tako dosegla vrednosti iz leta 2020.

Prav tako so se v letu 2023 povečale aktivnosti za zmanjšanje ranljivost in tveganja za krize, preventivno delovanje ter krepitev odpornosti. Primer je projekt Slovenske karitas v Libanonu.

Poudariti velja, da je Slovenija kljub temu, da je v letu 2023 prišlo do nominalnega znižanja deleža za uradno razvojno pomoč v primerjavi z letom 2022, skoraj podvojila sredstva za humanitarno pomoč in povečala namenske prispevkov preko mednarodnih organizacij za krepitev odziva na okrepljene razvojne in humanitarne izzive v najbolj ranljivih državah. Celotni namenski prispevki preko mednarodnih organizacij v letu 2023 so se povečali za 4,51 milijone evrov, to je na 10,64 milijonov evrov.

Prav tako je pomembno omeniti, da je bil v letu 2022 izpolnjen kazalnik, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, namenjeno najmanj razvitim državam, čeprav je do tega prišlo zaradi izrednih razmer. Do skoka tega kazalnika v letu 2022 na vrednost 0,39 odstotka je prišlo predvsem zaradi izrednega dogodka odpisa klirinškega dolga Angoli ter povečanja stroškov za oskrbo beguncev zaradi vojne v Ukrajini. Kljub temu pri omenjenem kazalniku ni mogoče zaslediti rasti skladno s pričakovanji, kot je bilo predstavljeno pri evalvacijskem vprašanju 3.1.

Priporočilo 5.3.:

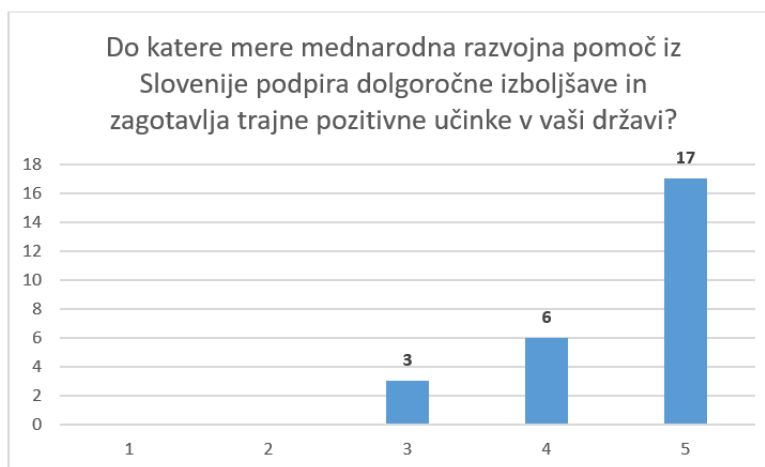
- *Potrebno je zagotavljati, da se dosegajo vsi kazalniki, ki posredno ali neposredno vplivajo na pomoč ranljivejšim družbenim skupinam. To so kazalniki, ki merijo delež bruto nacionalnega dohodka za uradno in razvojno pomoč najmanj razvitim državam; delež dvostranske pomoči za Zahodni Balkan; delež dvostranske pomoči za prednostne vsebine; delež dvostranske pomoči, ki vključuje vidik spola; delež razpoložljive dvostranske uradne razvojne pomoči za vsebinska prednostna področja na geografskih prednostnih območjih – zahteva Resolucije; delež dvostranske humanitarne pomoči za preventivno delovanje, zmanjšanje tveganja za nesreče in izgradnjo odpornosti; Usmerjanje humanitarnih prispevkov preko mednarodnih organizacij v krize, ki jih Slovenija skuša reševati tudi z dvostranskimi aktivnostmi.*
- *Kot enega izmed glavnih kazalnikov na področju pomoči ranljivejšim skupinam bi bilo zagotovo smiselno prioriteto nasloviti kazalnik, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč najmanj razvitim državam ter kazalnik, ki meri delež dvostranske pomoči, ki vključuje vidik spola.*

Evalvacijsko vprašanje 5.4: Ali ima Strategija MRSHP dolgoročni vpliv na končne prejemnike in širše družbeno okolje?

Strategija MRSHP v okviru izvedenih projektov omogoča doseganje dolgoročnega vpliva na končne prejemnike in širše družbeno okolje. Dolgoročne učinke posameznih projektov se spremlja na način, da morajo izvajalci projektov v treh letih po zaključku projekta predstaviti učinke omenjenih projektov.

Na podlagi 26 odgovorov iz anket končnih uporabnikov na vprašanje, do katere mere mednarodna razvojna pomoč iz Slovenije podpira dolgoročne izboljšave in zagotavlja trajne pozitivne učinke v vaši državi, je razvidno, da imajo projekti v sklopu Strategije MRSHP zelo pozitiven dolgoročni vpliv na končne prejemnike in širše družbeno okolje. Povprečna ocena odgovorov je znašala 4.5/5 (ocena 1 predstavlja negativno, ocena 5 pa pozitivno). Celotna razporeditev odgovorov je predstavljena na naslednjem grafu:

Slika 4: Mera, do katere mednarodna razvojna pomoč iz Slovenije podpira dolgoročne izboljšave in zagotavlja trajne pozitivne učinke v državi prejemnici po mnenju končnih uporabnikov



Pozitiven dolgoročni vpliv na končne prejemnike nakazujejo tudi nekateri izmed odgovorov oziroma pojasnil končnih prejemnikov:

1. »Mednarodna razvojna pomoč iz Slovenije je zagotovila trajne učinke v mestu Mostar, saj je izboljšala kakovost življenja za vse generacije, razvila javno infrastrukturo in storitve v skladu s trajnostnim in okoljskim razvojem ter zagotovila učinkovitejšo oskrbo prebivalstva in gospodarskih subjektov s pitno vodo.«
2. »Izkušnje iz Slovenije so zelo pomembne in pozitivne, saj jih lahko uporabimo v naši državi, prav tako pa nam bo pomoč pomagala spoznati trajnost in dolgoročne učinke.«

V Strategiji je trenutno jasno napisano, kaj so dolgoročni cilji na področju ozaveščanja širše javnosti ter delovanja na področju globalnega učenja, kar se tiče ostalih področij razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči pa dolgoročni cilji niso jasno definirani. Trenutno ne obstajajo kazalniki, s katerimi bi jasno merili dolgoročne vplive (predvsem projektov razvojnega sodelovanja) na končne prejemnike. Prav tako so opisi učinkov v poročilih po zaključku projektov lahko v določenih primerih zgolj opisni in težje merljivi ter dopuščajo več subjektivnosti. Z zelo kritičnim pogledom lahko rečemo, da so zgornji rezultati anket pričakovani, saj bi v primeru izpostavljanja, da projekti niso imeli pozitivnih učinkov, pomenilo, da se sredstva lahko tudi ukinejo oziroma zmanjšajo. Kot problematično lahko izpostavimo, da so trenutno brez jasno definiranih kazalnikov taka poročila lahko precej subjektivna.

Priporočilo 5.4.:

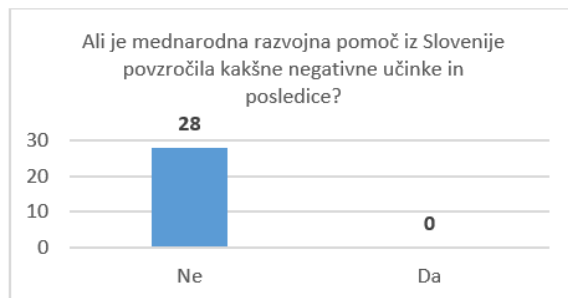
- Poročila o izvedenih projektih, ki se pripravijo tri leta po njihovem zaključku, bi bilo potrebno vsebinsko poglobiti, zlasti z opisom trajnostnih in dolgoročnih učinkov projektov ter definiranjem kazalnikov za merjenje teh učinkov. Trenutno gre za kratka poročila, dolga približno eno stran, zato bi jih bilo potrebno nekoliko razširiti, dodati pa bi jim morali tudi specifične podporne kazalnike, ki bi bili merljivi in bi natančneje opredeljevali dolgoročne oziroma trajnostne rezultate. To bi omogočilo analize, s katerimi bi bilo mogoče zagotoviti merljivost dolgoročnih učinkov in trajnostnih rezultatov projektov ter oblikovati priporočila in dobre prakse za v prihodnje. Če bi merjenje dolgoročnih učinkov predstavljalo težave in zahtevalo veliko dodatnih kadrovskih kapacitet, bi bilo smiselno za začetek definirati spremljanje dolgoročnih učinkov projektov samo za določene projekte (na primer za projekte z vrednostjo nad 100.000 EUR).
- Prav tako bi bilo smiselno začeti spremljati in meriti učinke na končne prejemnike in okolje v obliki spremljanja SDG, kjer bi se bilo priporočljivo osredotočiti na pet ciljev trajnostnega razvoja, ki jih vključuje Strategija MRSHP. To so: enakost spolov, dostojno delo in gospodarska rast, odgovorna poraba in proizvodnja, podnebni ukrepi ter mir, pravičnost in močne institucije.

Evalvacijsko vprašanje 5.5: Kakšni so morebitni negativni vplivi projektov, ki so vezani na Strategijo MRSHP oz. tveganja, ki bi se v prihodnosti (lahko) uresničila?

Na podlagi 28 anket končnih prejemnikov sredstev je bilo iz vseh odgovorov razvidno, da izvajanje projektov pod okriljem Strategije MRSHP ni imelo negativnih vplivov, prav tako pa je imela mednarodna razvojna pomoč iz Slovenije pozitivne učinke.

Rezultat anketiranja končnih prejemnikov je predstavljen na naslednjem grafu:

Slika 5: Negativni učinki in posledice mednarodne razvojne pomoči iz Slovenije po mnenju končnih uporabnikov



Kljub temu je potrebno omeniti, da prihaja do primerov, kjer morajo prejemniki sredstev zaradi neuspešnega študija ob prejetju štipendije s strani Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, vrniti celoten znesek štipendije, kar prejemnikom prinaša finančne težave. Ker gre v večini primerov za prebivalce držav z nižjim ekonomskim statusom v primerjavi s Slovenijo, lahko vračilo štipendije posameznikom predstavlja velik izziv, saj nimajo zadostnih sredstev za vračilo. Po drugi strani pa velja poudariti, da ima tudi Slovenija izzive pri izterjavi tovrstnih sredstev, saj gre pogosto za države, s katerimi Slovenija nima podpisanih sporazumov, ki bi urejala omenjeno področje.

Dodatno je potrebno omeniti, da velika podpora študentom z oprostivami šolnin, predvsem iz Zahodnega Balkana, lahko dodatno povečuje problem migracije izobražene mladine v tujino.

Nenazadnje velja izpostaviti, da je v prihodnosti precej mogoče, da bo vse več potreb in finančnih sredstev namenjenih predvsem za humanitarno pomoč, ki bo naslavljala pomoč ljudem, prizadetim na vojnih območjih ter prizadetih v naravnih katastrofah. S tem se bo zmanjševal obseg načrtnih vsebin ter razvojnih

projektov znotraj mednarodnega razvojnega sodelovanja. Pri humanitarni pomoči, donacijah oziroma prispevkih obstaja tveganje, da gre bolj za blaženje posledic katastrof, kot pa za odpravljanje vzrokov. Glede tega morebitnega trenda bi bilo smiselno strateško povečati finance za mednarodno razvojno sodelovanje oziroma opredeliti, v katero smer se osredotočiti, po drugi strani pa bo treba več vlagati v preventivno delovanje ter za krepitev odpornosti s ciljem zmanjševanja omenjenih dogodkov.

Priporočilo 5.5.:

- Na področju štipendiranja bi bilo potrebno jasneje nasloviti tematiko vračil štipendije v primeru neuspešnega študija štipendiranca. Smiselno bi bilo, da štipendiranci že ob polletju (ali četrtrletju) poročajo Javnemu štipendijskemu, razvojnemu, invalidskemu in preživninskemu skladu RS o svoji trenutni uspešnosti in o morebitnih težavah za uspešen zaključek študija. S tem bi lahko proaktivneje reševali zadeve ob morebitnem neuspelem študiju.
- Z razvojnim sodelovanjem bi bilo smiselno podpreti izobraževalne sisteme ter ustanove na Zahodnem Balkanu, da bi ustvarili nove poklicne priložnosti in delovna mesta v matični državi ter s tem zmanjšali težave zaradi migracije izobražene mladine v tujino.
- Smiselno bi bilo opredeliti, kolikšnem delu uradne razvojne pomoči bo v prihodnje namenjen za humanitarno pomoč ter koliko za mednarodno razvojno sodelovanje, saj je pričakovati, da bo potreb za humanitarno pomoč, predvsem zaradi morebitnih vojn in pogostejših naravnih katastrof, vse več.
- V prihodnosti bi bilo smiselno več vlagati v preventivno delovanje ter krepitev odpornosti.

6.1.6. Trajnost

Ali bodo koristi trajne? Do katere mere se koristi izvajanja Strategije MRSHP nadaljujejo?

Evalvacijsko vprašanje 6.1: *V kolikšni meri bo izvajanje zastavljenih ciljev Strategije MRSHP trajno prispevalo k dobrobiti partnerskih držav (s posebnim poudarkom na geografskih prednostnih področjih)?*

Na geografskih prednostnih področjih Zahodnega Balkana, evropskega sosledstva ter Podsaharske Afrike se izvajajo številni projekti, ki pokrivajo področje produktivnega zaposlovanja, dostojnega dela in vključujoče družbe, kar vključuje izobraževanje, ustvarjanje spodbudnega poslovnega okolja, razvoj zasebnega sektorja, pravno državo in dobro upravljanje, odpravljanje revščine ter trajnostno upravljanje z naravnimi viri in boj proti podnebnim spremembam, kar vključuje upravljanje z vodo in prehod v krožno gospodarstvo.

Po analiziranju poročil o učinkih izvedenih projektov po treh letih od njihovega zaključka je mogoče opaziti, da pri prenosu znanj oziroma izkušenj, tudi preko izvedbe izobraževanj, projekti pripomorejo k tem, da na izbranih področjih v prihodnje ne bo več potrebne pomoči oziroma jo bo vse manj. Pregled 10–20 omenjenih poročil je razkril, da trajno prispevajo k dobrobiti partnerskih držav. Ob tem se sicer spet pojavi tudi opažanje, da bi bilo smiselno definirati kazalnike, ki bi jasneje merili na primer učinke projektov k ciljem trajnostnega razvoja oziroma vpeljati natančen sistem vrednotenja trajnosti, da bi se izognili morebitnim subjektivnim ocenam v poročilih. V okviru trenutne evalvacije ni bilo zaznano, da bi projekti ob svojem zaključku dobili oceno trajnosti.

Na podlagi analiz omenjenih poročil ter izvedbe anket končnih uporabnikov je bilo mogoče ugotoviti, da izvajanje ciljev Strategije MRSHP trajno prispeva k dobrobiti partnerskih držav (s posebnim poudarkom na geografskih prednostnih območjih), ključno vlogo pri tem pa imajo izvajalci, ki morajo vedno poskrbeti za prenos znanja na prejemnike pomoči in predvidevati trajnost projekta, da bo projekt kljub zaključku financiranja lahko nadaljeval s svojimi aktivnostmi vsaj v omejenem obsegu.

Omenimo še, da je predvidevanje trajnosti projekta tudi del metodologije, po kateri so projektni predlogi ocenjeni. V projektnih predlogih se na področju ocenjevanja skladnosti projekta z izhodišči MZEZ ovrednoti,

ali projekt prispeva k odpravi revščine, zmanjšanju neenakosti in prispeva k uravnoveženemu trajnostnemu razvoju. Prav tako se natančno vrednoti trajnost učinkov projekta. Pri tem se oceni organizacijsko trajnost, ki vrednoti, ali bodo pričakovani rezultati organizacijsko trajnostni, kar pomeni, da se bodo aktivnosti lahko nadaljevale tudi po zaključku projekta (na primer zagotovljeno je ustrezno upravljanje v projektu pridobljene infrastrukture, prenos znanja). Prav tako se vrednoti finančno trajnost, torej ali so pričakovani rezultati finančno trajnostni, kar pomeni, da se bodo aktivnosti lahko nadaljevale tudi po preteku financiranja oz. so zagotovljeni finančni viri, na primer za gospodarno delovanje in redno vzdrževanje pridobljene infrastrukture ali plače za lokalno osebje. Projekt mora prispevati k uravnoveženemu trajnostnemu razvoju, drugače se lahko komisija za vrednotenje projektnih predlogov odloči za izključitev vloge.

Priporočilo 6.1.:

- *Pomembno je, da izvajalci ob koncu izvajanja projekta (ter tudi že tekom samega projekta) organizirajo obsežne delavnice, kjer se jasno in natančno prenese znanje ljudem, ki bodo skrbeli za nadaljnje upravljanje in vzdrževanje projektov po njihovem zaključku. Poleg tehničnih usposabljanj je bistveno, da se udeležencem poda širša slika o tem, zakaj je do določenih sprememb prišlo, kako se upravlja s tehničnimi orodji ali infrastrukturo in kakšni so dolgoročni cilji projekta. Na ta način bodo prejemniki pomoči imeli boljše razumevanje, ne samo tehničnega vidika projektov, temveč tudi njihovih trajnostnih učinkov.*
- *Morali bi začeti meriti doprinos projektov k ciljem trajnostnega razvoja.*
- *Smiselno bi bilo opraviti premislek glede sistema vrednotenja trajnosti, ki se lahko zgleduje po že vzpostavljenih sistemih vrednotenja trajnosti. To bi omogočilo, da vsak projekt pred zaključkom prejme oceno trajnosti.*

Evalvacijsko vprašanje 6.2: Ali in kako bi bilo potrebno cilje in kazalnike v prihodnje prilagoditi, da bi čim večji meri zagotavljali trajnost koristi?

Cilji in kazalniki se pogosto osredotočajo na neposredne dosežke (na primer merijo število povezanih projektov ali pa so lahko ovrednoteni samo z da ali ne), lahko pa bi vključevali kazalnike, ki merijo bolj trajnostni učinek projektov. Trenutno se doprinos na ravni projektov k ciljem trajnostnega razvoja ne meri. Podrobnejši predlogi glede dodatnih kazalnikov za merjenje trajnostne koristi so podani spodaj.

Priporočilo 6.2.:

- *Morali bi opredeliti kazalnike, ki bi bolje merili trajnostne rezultate in dolgoročne koristi za partnerske države. Lahko bi denimo uvedli kazalnik, ki bi vključeval oceno stanja vsaj nekaj let po zaključku projekta oziroma kazalnik, ki bi meril trajnostne izboljšave v življenjskih pogojih (na primer dvig plač, višja dosežena izobrazba, ekonomska rast, okoljska odpornost, odstotek ljudi, ki ima po zaključku pitno vodo), ali podporni kazalnik, ki bi meril, kako učinkovit je prenos znanja na končne porabnike po končanju projektov, torej ali so njihovo znanje in sposobnosti zadostni za nemoteno delovanje projekta v prihodnje (na primer merjenje števila izvedenih delavnic za prenos znanja po končanju projekta).*
- *Prav tako bi bilo smiselno začeti spremljati in meriti učinke na končne prejemnike in okolje v obliki spremljanja SDG (kot je bilo analizirano že pri evalvacijskem vprašanju 1.2.), pri čemer bi se bilo smiselno osredotočiti na pet ciljev trajnostnega razvoja, ki jih vključuje Strategija MRSHP ter dodatni predlagani cilj trajnostnega razvoja, katerega bi bilo smiselno vključiti v Strategijo MRSHP, čista voda in sanitarna ureditev. To so: enakost spolov, dostojno delo in gospodarska rast, odgovorna poraba in proizvodnja, podnebni ukrepi, mir, pravičnost in močne institucije ter čista voda in sanitarna ureditev*

7. Ključne ugotovitve in priporočila

Ugotovitve	Priporočila
Evalvacijsko merilo 1: Ustreznost	
Strategija MRSHP predvideva ustrezne ukrepe in usmeritve, ki temeljijo na preteklih izkušnjah in primerjalnih prednostih. Pri iskanju potreb za izvedbe projektov, je pogosto uporabljen pristop »od spodaj navzgor«, kar pomeni, da so ideje za projekte prišle od prejemnikov končne pomoči. Kljub temu geografsko področje delovanja, zlasti v Podсахarski Afriki, ostaja preširoko, kar otežuje učinkovito osredotočenost razvojne pomoči in ustrezno usmerjanje virov.	Priporočamo, da Slovenija zoži nabor partnerskih držav, s katerimi sodeluje, zlasti v regiji Podсахarske Afrike, kjer bi bilo smiselno omejiti sodelovanje na 5–6 držav. Prav tako bi bilo smiselno zožati tematske prioritete Slovenije znotraj vsebinskih prednostnih področij. Ožja osredotočenost bi omogočila boljšo ciljno usmerjeno podporo. Prav tako priporočamo vzpostavitev rednega sklepanja programov za sodelovanje s programskimi državami ter posodobitev sporazumov z ostalimi partnerskimi državami.
Evalvacijsko merilo 2: Skladnost	
Strategija MRSHP določa jasna prednostna geografska območja in usmeritve v skladu z notranjimi in zunanji analizami intervencijske logike. Strategija MRSHP prav tako upošteva usmeritve in cilje širše mednarodne donatorske skupnosti.	Nekatere izmed ciljev širše mednarodne donatorske skupnosti, ki so v usmeritvah jasno napisani, bi morali tudi jasneje nasloviti; na primer uresničiti bi morali cilj deleža BND, namenjenega za uradno razvojno pomoč.
Evalvacijsko merilo 3: Uspešnost	
Vzpostavljeni so natančni kazalniki za merjenje uspešnosti, vendar mnogi od teh kazalnikov niso bili doseženi. Ključni kazalnik, kot je uradna razvojna pomoč kot delež bruto nacionalnega dohodka, mora biti ena izmed prioritet merjenja uspešnosti.	Potrebno je sistematično nasloviti nedosežene kazalnike in zagotoviti boljši nadzor in spremljanje vmesnih ciljev. Prioritetno bi morali obravnavati kazalnik, ki meri delež bruto nacionalnega dohodka za uradno razvojno pomoč, ki naj bi znašal 0,33 odstotka do leta 2030. Prav tako je potrebno vključiti širši nabor ministrstev za celovit pristop k doseganju ključnih ciljev, hkrati pa povečati prizadevanja za krepitev javne in politične podpore.
Evalvacijsko merilo 4: Učinkovitost	
Trenutni postopki vodenja, načrtovanja in priprave projektov so vodeni kvalitetno, vendar bi morali v določenih primerih ovrednotiti in po potrebi zmanjšati birokratske postopke, ki upočasnjujejo določene procese, kot je na primer priprava projektne dokumentacije.	Potrebno je digitalizirati postopke in zmanjšati birokratske ovire, da bi poenostavili postopek, predvsem pri pripravi projektne dokumentacije ter poročanju o projektih, in omogočili večjo osredotočenost na rezultate. Glede na precejšnje število priporočil v tej evalvaciji, ki predvidevajo dodatne naloge za Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, bi bilo smiselno Direktorat kadrovsko okrepiti.
Evalvacijsko merilo 5: Vpliv	
Evalvacija je pokazala, da so projekti, izvedeni v okviru strategije, imeli v celoti pozitiven vpliv na partnerske države ter da Strategija MRSHP v okviru svojih ciljev in presečnih tem namenja posebno pozornosti ranljivim družbenim skupinam, vendar je bilo opaženo, da spremljanje dolgoročnih učinkov ni dovolj sistematično.	Ključno je zagotoviti, da so kazalniki, ki neposredno ali posredno vplivajo na pomoč ranljivim družbenim skupinam, doseženi. Priporočljivo je povečati vsebinski obseg promocijskih aktivnosti, ki bi bolj konkretno predstavljale dosežke in rezultate projektov v

Negativnih učinkov projektov ni bilo zaznati. Na področju ozaveščanja splošne javnosti glede pomembnosti MRSHP so bili narejeni pomembni koraki (na primer organizacija Slovenskih razvojnih dni, prenovljene spletne strani izvajalcev in partnerjev in tako dalje).	okviru Strategije MRSHP. Predlogi za povečanje ozaveščenosti širše javnosti so naslednji: • Promocija bi lahko vsebovala več vsebine, kaj se je dejansko naredilo na projektih. Morali bi predstaviti izvajanje Strategije MRSHP javnosti na konkretnih primerih iz projektov (na primer velik vpliv bi imeli videoposnetki iz projektov; CMSR objavlja realizirane projekte, tudi MZEZ objavlja sofinancirane projekte). Rezultat tega bi bil, da bi prepoznavnost izvajanja aktivnosti s področja Strategije MRSHP dosegla vse večji delež splošne javnosti in osmislila njeno delovanje in pomen. • V šolskih sistemih bi bilo smiselno povečati pomen in prisotnost globalnega učenja, • zagotoviti bi bilo treba dodatno pomoč novinarjev in prispevke s terena, • morebitna vzpostavitev systemske kampanje za ozaveščanje (na primer dvig promocije tudi med različnimi ministrstvi ter zbornicami/združenji), pregled primerov dobre prakse iz tujine oziroma že izvedenih projektov (na primer v Nemčiji projekti globalnega učenja v šolah kjer učence učijo o mednarodnem razvoju, trajnostnem razvoju in humanitarnih vprašanjih; primer dobre prakse je tudi Bridge 47 projekt), • dvig financiranja projektov ozaveščanja javnosti ter globalnega učenja
Evalvacijsko merilo 6: Trajnost	
Izvajanje samih ciljev Strategije MRSHP bo trajno prispevalo k dobrobiti partnerskih držav (s posebnim poudarkom na geografskih prednostnih območjih), ključno vlogo pri tem pa imajo izvajalci, ki poskrbijo za prenos znanja na prejemnike pomoči in predvidevajo trajnost projekta, da bo projekt kljub zaključku financiranja lahko nadaljeval s svojimi aktivnostmi vsaj v omejenem obsegu.	Priporočila za izboljšanje trajnosti vključujejo definiranje novih podpornih kazalnikov, ki bi omogočile merjenje ocene trajnostnega vpliva na projektov. Ključnega pomena je, da izvajalci pri razvojnih projektih še naprej skrbijo za prenos znanja na lokalno prebivalstvo in sodelujoče organizacije, ki bodo po koncu projekta prevzele odgovornost za nadaljnje izvajanje in vzdrževanje projektov. To še posebej velja za projekte, ki zahtevajo specifično tehnično znanje ali za projekte, kjer je ključna ozaveščenost lokalnega prebivalstva. Poleg tehničnih usposabljanj je bistveno, da se udeležencem poda širša slika o tem, zakaj je do določenih sprememb prišlo, kako se upravlja s tehničnimi orodji ali infrastrukturo in kakšni so dolgoročni cilji projekta. Na ta način bodo prejemniki pomoči imeli boljše razumevanje ne samo tehničnega vidika projektov, temveč tudi njihovih trajnostnih učinkov.

	Smiselno bi bilo opraviti premislek glede sistema vrednotenja trajnosti, ki se lahko zgleduje po že vzpostavljenih sistemih vrednotenja trajnosti. To bi omogočilo, da vsak projekt pred zaključkom prejme oceno trajnosti.
--	---

8. Findings and recommendations

Findings	Recommendations
Evaluation criteria 1: Relevance	
The MRSHP Strategy outlines appropriate measures and guidelines based on past experiences and comparative advantages. When identifying project needs, a "bottom-up" approach is often used, meaning that project ideas come from the recipients of the final assistance. However, the geographical scope of operations, particularly in Sub-Saharan Africa, remains too broad, which complicates the effective targeting of development aid and the efficient allocation of resources.	It is recommended that Slovenia narrows the selection of partner countries, particularly in the Sub-Saharan African region, where it would be sensible to limit cooperation to 5–6 countries. It would also make sense to narrow down Slovenia's thematic priorities within the substantive priority areas. This more focused approach would enable better-targeted support. Additionally, we also recommend establishing regular agreements for cooperation programs with program countries and updating agreements with other partner countries.
Evaluation criteria 2: Coherence	
The MRSHP Strategy defines clear priority geographic areas and guidelines based on internal and external analyses of intervention logic. The MRSHP Strategy also aligns with the guidelines and goals of the broader international donor community.	It is recommended to ensure closer collaboration and coordination between different ministries and other stakeholders.
Evaluation criteria 3: Effectiveness	
Precise indicators have been established to measure success; however, many of these indicators have not been met. A key metric, such as Official Development Assistance (ODA) as a percentage of Gross National Income (GNI), should be prioritized in performance measurement. It is essential to systematically address unmet indicators and ensure stronger oversight and monitoring of interim targets.	The priority should include the indicator measuring ODA as a percentage of GNI, aiming to reach 0.33% by 2030. A more comprehensive approach involving a wider range of ministries is necessary to achieve core goals, along with increased efforts to strengthen public and political support.
Evaluation criteria 4: Efficiency	
Current project management, planning, and preparation procedures are conducted with quality; however, in certain cases, it is necessary to evaluate and, if needed, reduce bureaucratic processes that slow down activities such as project documentation preparation.	Digitalizing procedures and reducing bureaucratic barriers would streamline the processes, particularly in project documentation preparation and reporting, allowing for a stronger focus on outcomes. Given the considerable number of recommendations including additional tasks for the Directorate for Development Cooperation and Humanitarian Aid at the Ministry of Foreign Affairs in this evaluation, it would make sense to strengthen the Directorate's staffing.
Evaluation criteria 5: Impact	
The evaluation showed that the projects implemented within the MRSHP Strategy had an overall positive impact on partner countries and that the MRSHP Strategy itself pays particular attention to vulnerable social groups within its objectives and cross-cutting themes. However, it was noted that monitoring long-term impacts is	It is essential to ensure that indicators directly or indirectly impacting assistance to vulnerable groups are achieved. It is also recommended to expand the scope of promotional activities, presenting the achievements and outcomes of MRSHP Strategy projects in a more tangible way.

not systematic enough. No negative effects of the projects were identified. Significant steps have been taken in raising public awareness of the importance of international development cooperation and humanitarian aid, such as organizing Slovenian Development Days, updating websites of implementers and partners, and so on.

Suggestions to increase public awareness include:

- Promotion could include more content on what has actually been done in the projects. The implementation of the MRSHP Strategy should be presented to the public through concrete examples from the projects (for example, video clips from the projects would have a significant impact; CMSR publishes completed projects, and MZEZ also publishes co-financed projects). The result of this would be that the recognition of the activities under the MRSHP Strategy would reach a growing share of the general public, making its functioning and significance more meaningful.
- In school systems, it would make sense to increase the importance and presence of global learning.
- Additional support from journalists and contributions from the field should be ensured.
- The possible establishment of a systemic awareness campaign (for example, raising promotion even among different ministries and chambers/associations),
- A review of good practices from abroad or already implemented projects (for example, in Germany, global learning projects in schools where students are taught about international development, sustainable development, and humanitarian issues; a good practice example is also the Bridge 47 project),
- Increased funding for public awareness and global learning projects.

Evaluation criteria 6: Sustainability

The implementation of the MRSHP Strategy's goals will contribute permanently to the well-being of partner countries, with a special focus on priority geographic areas. A crucial role in this process is played by the implementers, who ensure the transfer of knowledge to aid recipients and anticipate the sustainability of the project so that it can continue its activities, even to a limited extent, after funding ends.

Recommendations for improving sustainability include defining new support indicators to assess the sustainable impact of projects. It is essential for implementers to continue focusing on knowledge transfer to local populations and participating organizations in development projects, as they will assume responsibility for ongoing project activities and maintenance after the project's completion. This is especially important for projects requiring specific technical skills or where raising local awareness is critical. In addition to technical training, it is vital to provide participants with a broader understanding of why specific changes are being implemented, how to manage technical tools or infrastructure, and what the project's long-term goals are. This way, aid

recipients will have a clearer understanding not only of the technical aspects of the projects but also of their sustainable impacts. It would make sense to reflect on the sustainability assessment system, which could be modeled after already established sustainability assessment systems. This would allow each project to receive a sustainability assessment before its completion.

9. Ključna spoznanja

- 1. Ustreznost strategije:** Slovenija je s Strategijo MRSHP do leta 2030 ustrezno usmerjena k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja, kot so enakost spolov, trajnostno gospodarstvo in podnebni ukrepi. Kljub temu je bilo ugotovljeno, da bi bilo smiselno zožiti nabor ciljnih partnerskih držav, predvsem na geografskem območju Podsaharske Afrike. Smiselno bi bilo, da se Slovenija poleg zmanjšanja nabora prioriternih držav bolj osredotoči tudi na specifične tematske sklope, kjer ima določene prednosti; na primer osredotočenost na enakost spolov skladno s smernicami DAC, ki poudarjajo usklajevanje tematskih in geografskih prioritet za doseg največjega učinka. Prav tako je bilo zaznано, da bi bilo potrebno meriti doprinos k ciljem trajnostnega razvoja na ravni posameznih projektov.
- 2. Skladnost s ključnimi dokumenti:** Strategija MRSHP upošteva usmeritve in cilje širše mednarodne donatorske skupnosti. Kljub temu bi morali nekatere izmed teh ciljev, ki so v usmeritvah jasno napisani, tudi jasneje nasloviti; na primer potrebno bi bilo uresničiti cilj deleža BND, namenjenega za uradno razvojno pomoč.
- 3. Uspešnost izvajanja strategije:** Ključni kazalniki za spremljanje uspešnosti Strategije MRSHP so ustrezno nastavljeni, opredeljene so tako izhodiščne kot tudi vmesne in ciljne vrednosti, ki jih želimo doseči do leta 2030. Kljub temu kazalniki v veliki meri niso doseženi. Kazalnike, ki ne dosegajo ciljne vrednosti, bi morali prioritizirati in strmeti k njihovi izpolnitvi. Rezultate kazalnikov, ki niso doseženi, bi bilo potrebno pogostejše spremljati (na primer na polletni in letni ravni) in beležiti njihov napredek. Smiselna bi bila morebitna vzpostavitev vmesnih mejnikov, ki bi ministrstvom omogočila sprotno prilagajanje svojih strategij. Ugotovljeno je bilo, da bi bilo smiselno določene kazalnike opustiti oziroma jih zamenjati z novimi.
- 4. Učinkovitost izvajanja strategije in porabe sredstev:** Evalvacija ugotavlja, da so sredstva za mednarodno razvojno sodelovanje razmeroma dobro porabljena, a bi se lahko učinek še povečal z večjo osredotočenostjo na manjše število partnerskih držav in bolj specifične projekte. Predlagano je, da se Slovenija osredotoči na ozek nabor partnerskih držav in ožji nabor tematskih prioritet znotraj vsebinskih prednostnih področij, kar bi omogočilo boljše izkoriščanje razpoložljivih virov in znanj. V določenih primerih bi bilo potrebno digitalizirati postopke in zmanjšati birokratske ovire (na primer pri prijavi projektne dokumentacije), kar bi poenostavilo celoten proces in omogočilo večjo osredotočenost na rezultate. Glede na precejšnje število priporočil v tej evalvaciji s predvidenimi dodatnimi nalogami za Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč na MZEZ, bi bilo smiselno Direktorat za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč na MZEZ kadrovsko okrepiti.
- 5. Vpliv na ciljne skupine:** Strategija MRSHP je pozitivno vplivala in prispevala k izboljšanju pogojev za ranljive skupine, kot so ženske in mladi v partnerskih državah. Vendar na podlagi evalvacije priporočamo, da bi bilo potrebno še več naporov vložiti v ocenjevanje ter merjenje dolgoročnih učinkov projektov in v zagotavljanje, da je prenos znanja na končne porabnike po zaključku projekta izčrpen, kar bi pripomoglo k zagotavljanju dodatnih trajnostnih učinkov.
- 6. Trajnost projektov:** Po analizi anket končnih uporabnikov ter analizi poročil, ki jih izpolnjujejo izvajalci projektov tri leta po zaključku projektov, je zaznati trajnostne učinke. Korak v pravo smer pri spremljanju dolgoročnega učinka projektov zagotovo kaže uvedba omenjenega poročanja o dolgoročnih učinkih projektov po treh letih od zaključka projektov. Kljub temu je v evalvaciji poudarjeno, da bi bilo potrebno definirati dodatne (podporne) kazalnike, ki bi se nanašali na merjenje trajnostnih učinkov projektov.

- 7. Ozaveščenost in transparentnost:** Na področju ozaveščanja splošne javnosti in na področju globalnega učenja je bilo v zadnjih letih storjeno veliko. Po zadnjih podatkih Eurobarometra za leto 2023 naj bi bili seznanjenost prebivalcev Slovenije z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo ter njihova podpora večji od povprečja EU. Kljub temu bi bilo potrebno povečati delež razpoložljive uradne dvostranske razvojne pomoči za ozaveščanje javnosti, globalno učenje in zagovorništvo. Priporoča se povečanje komunikacijskih aktivnosti, vključno z sklenitvijo strateškega partnerstva na področju ozaveščanja javnosti in strateškega partnerstva na področju globalnega učenja in povečanjem prisotnosti na digitalnih platformah, s čimer bi izboljšali transparentnost in podporo domače javnosti za te pobude.

Na podlagi teh ključnih spoznanj v okviru evalvacije predlagamo večjo usmerjenost razvojne pomoči na ožji nabor prednostnih držav, boljše sodelovanje z lokalnimi partnerji, izboljšanje sistemov spremljanja in merjenja trajnostnih ukrepov ter povečanje transparentnosti in ozaveščenosti javnosti o dosežkih Slovenije na področju MRSHP.

10. Literatura

1. CMSR – Mednarodno razvojno sodelovanje (<https://www.cmsr.si/sl/mednarodno-razvojno-sodelovanje/>)
2. OECD.Stat (24.9.2020) – Aid (ODA) disbursements to countries and regions (<http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data/aid-at-a-glance.htm>)
3. OECD.Stat (24.9.2020) - Aid (ODA) disbursements to countries and regions [DAC2a] (<https://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=TABLE2A&lang=en>)
4. OECD – Development aid at a glance, Europe, 2019 edition (<http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data/Europe-Development-Aid-at-a-Glance-2019.pdf>)
5. Zakon, uredba, resolucija, strategija in drugi dokumenti o MRSHP Slovenije (<https://www.gov.si teme/nacrtovanje-in-izvajanje-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja-in-humanitarne-pomoci-slovenije/>)
6. Samoocena MRSHP za medsebojni pregled OECD DAC in priporočila 2020 ter 2024 (pričakujemo, da bodo slednja objavljena julija 2024) (<https://www.gov.si teme/zakaj-mednarodno-razvojno-sodelovanje/>)
7. Letna poročila o MRSHP Slovenije (<https://www.gov.si teme/zakaj-mednarodno-razvojno-sodelovanje/>)
8. Evalvacijska politika in evalvacijske smernice za MRSHP Slovenije (<https://www.gov.si teme/prednostna-podrocja-in-obmocja-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja-slovenije/>)
9. Evalviranje mednarodnega razvojnega sodelovanja: povzetek ključnih pravil in standardov, Odbor OECD za razvojno pomoč (<http://www.oecd.org/dac/evaluation/dcdndep/41612905.pdf>)
10. Evalvacijska merila: prilagojene opredelitve in način uporabe, Odbor OECD za razvojno pomoč (<https://www.oecd.org/dac/evaluation/revised-evaluation-criteria-dec-2019.pdf>)
11. Evalvacijski glosar in evalvacijske smernice, Odbor OECD za razvojno pomoč: (<https://www.oecd.org/dac/evaluation/glossaryofkeytermsinevaluationandresultsbasedmanagement.htm>)
12. OECD (20.6.2024) – Review of the development co-operation policies and programmes of Slovenia (Clean_Peer Review of Slovenia_EN (005).pdf)
13. Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (ReMRSHP) ([Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije \(ReMRSHP\) \(PISRS\)](https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/Strategija-MRSHP-popravljen.docx))
14. Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030 (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/Strategija-MRSHP-popravljen.docx>)

11. Priloge

Priloga 1: IZHODIŠČA ZA EVALVACIJO IZVAJANJA STRATEGIJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA IN HUMANITARNE POMOČI REPUBLIKE SLOVENIJE DO LETA 2030

Datum: 13. maj 2024

11.1. Podlaga

Strategijo mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije do leta 2030 (v nadaljevanju Strategija) je sprejela Vlada Republike Slovenije decembra 2018. Strategija podrobneje opredeljuje cilje in strateške usmeritve mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči (v nadaljevanju MRSHP) ter konkretne ukrepe za skladno in učinkovito izvajanje Resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, ki jo je septembra 2017 sprejel Državni zbor.

Strategija usmerja delovanje Slovenije ter določa prednostna vsebinska področja in geografska območja ter partnerske države. Ob tem predvideva koncentracijo razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči na prednostna območja Zahodnega Balkana, evropskega sosredstva in Podsaharske Afrike, s poudarkom na najmanj razvitih državah, in na omejeno število področij: (i) dostojno delo, produktivno zaposlenost in trajnostni gospodarski razvoj (cilj trajnostnega razvoja št. 8); (ii) miroljubne in vključujoče družbe ter učinkovite, odgovorne in pregledne ustanove (cilj trajnostnega razvoja št. 16); (iii) trajnostni načini proizvodnje in porabe oz. krožno gospodarstvo (cilj trajnostnega razvoja št. 12) ter (iv) boj proti podnebnim spremembam (cilj trajnostnega razvoja št. 13). Kot presečni temi MRSHP Strategija določa varovanje okolja in enakost spolov.

Strategija opredeljuje tudi cilje in načine delovanja na področju mednarodne humanitarne pomoči, večstranskega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči ter določa organizacijsko strukturo, vključno z vlogo nacionalnega koordinatorja, Stalne koordinacijske skupine za MRSHP in Strokovnega sveta za mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarne pomoči. Opredeljuje tudi ključne partnerje pri izvajanju aktivnosti MRSHP ter vlogo ozaveščanja in globalnega učenja. Ob zaključku Strategija obravnava tudi področje evalvacij in upravljanja rezultatov.

Za doseganje in merjenje napredka Strategija opredeljuje merljive kazalnike, z izhodiščnimi in ciljnimi vrednostmi. Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) na letni ravni spremlja napredek pri uresničevanju kazalnikov, kar je sestavni del Poročila o uradni razvojni pomoči Republike Slovenije za tekoče leto. Ministrstvo za doseganje zastavljenih ciljev pripravlja smernice in druge usmeritve za izvajanje MRSHP.

Strategija predvideva izvedbo evalvacije njenega izvajanja na vsaka štiri leta, kar je podlaga za njeno morebitno revizijo. Glede na predvideno časovnico naj bi prva evalvacija potekala leta 2023, druga 2027 in tretja 2031. Na podlagi ugotovitev in priporočil evalvacije bodo opredeljeni ukrepi, potrebni za izboljšanje uresničevanja Strategije in krepitev učinkovitosti MRSHP.

11.2. Utemeljitev, namen in ključni cilji

Evalvacija se opravi za ministrstvo kot koordinatorja MRSHP. Zagotovila bo podlago za razmislek glede revizije Strategije z namenom krepitev učinkovitosti MRSHP.

Cilji evalvacije so:

- ocena izvajanja Strategije, vključno z zastavljenimi cilji in ukrepi;
- priprava priporočil za revizijo Strategije, vključno z določitvijo revidiranih ciljev in kazalnikov.

11.3. Obseg

Evalvacija vključuje pregled celotnega izvajanja Strategije, z navedenimi cilji, v času od januarja 2019 do konca leta 2023.

11.4. Evalvacijska merila in evalvacijska ter revizijska vprašanja

Evalvacija naj se osredotoči na evalvacijska vprašanja, ki so navedena v nadaljevanju. Poleg tega lahko evalvator obravnava tudi druga vprašanja, ki jih oceni kot bistvena za evalvacijo izvajanja Strategije.

Ustreznost: ali Strategija predvideva ustrezne ukrepe in usmeritve?

Presodi se, v kolikšni meri so cilji, usmeritve in ukrepi Strategije ustrezni glede na potrebe na terenu in primerjalne prednosti Slovenije ter pretekle izkušnje.

- Ali Strategija upošteva primerjalne prednosti in pretekle izkušnje? Ali so bile pripravljene predhodne analize in študije, ki so izhajale iz preteklih izkušenj in primerjalnih prednosti ter zmogljivosti?
- Ali in kako Strategija prispeva k uresničevanju Ciljev trajnostnega razvoja v partnerskih državah?
- Ali Strategija upošteva potrebe partnerskih držav? Ali so bile v ta namen opravljene predhodne analize in študije?
- Ali bi bilo potrebno za večjo učinkovitost ciljno usmeriti ukrepe in usmeritve v prihodnje ter na kakšen način?
- Ali in kako strategija zasleduje pristop temelječ na človekovih pravicah ter prispeva k doseganju enakosti spolov in varovanju okolja?
- Ali in kako strategija prispeva k odpravi revščine v partnerskih državah?
- Ali spremenjene nacionalne in mednarodne okoliščine (novo vzpostavljena rezidenčna diplomatska predstavništva, potrebe v prioritetnih partnerskih državah in regijah, geopolitični trendi, izpolnjevanje ciljev Agende 2030, podnebne spremembe) narekujejo spremembe tematskih in geografskih prioritet?

Skladnost: Ali so cilji in usmeritve Strategije skladni s cilji in usmeritvami Resolucije mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije ter zunanje politike?

Presodi se, v kolikšni meri so bili cilji in usmeritve skladni s širšimi cilji in usmeritvami s področja MRSHP in zunanje politike Slovenije.

- Ali Strategija upošteva usmeritve, izhajajoče iz resolucije, in drugih strateških dokumentov s področja zunanje politike? Kako so ukrepi komplementarni z drugimi aktivnostmi in pobudami na področju zunanje politike RS in v širši mednarodni donatorski skupnosti?
- Ali Strategija upošteva usmeritve in cilje v okviru širše mednarodne donatorske skupnosti?

Uspešnost: ali je Strategija dosegala svoje cilje na letni ravni?

Presodi se, v kolikšni meri je Strategija dosegala cilje in rezultate.

- V kolikšni meri so bili zastavljeni cilji doseženi? V kolikšni meri so se izvajali ukrepi po posameznih področjih delovanja?
- Kako so cilji prispevali k dolgoročnim učinkom?
- Kako ministrstvo meri doseganje ciljev in učinkov ter kako o tem ozavešča javnost?
- Ali in kako bi bilo potrebno v prihodnje opredeliti ukrepe in cilje, da bi bil kriterij uspešnosti v najvišji možni meri upoštevan?
- Ali je aktivnosti dosegajo vse predvidene končne prejemnike?
- Ali je imela strategija kakšne negativne posledice pri končnih prejemnikih ali v njihovem okolju?
- Ali struktura uradne razvojne pomoči omogoča učinkovito in usmerjeno uresničevanje ciljev Strategije?

Učinkovitost: ali strategija zagotavlja, da so sredstva za razvojno sodelovanje ustrezno izkoriščena?

Presodi se, v kolikšni meri Strategija zagotavlja doseganje ciljev in rezultatov razvojnega sodelovanja na gospodaren in časovno ustrezen način.

- Ali so bila finančna sredstva, kadrovske zmogljivosti in časovna komponenta ustrezni in na učinkovit način uporabljeni za doseganje zastavljenih rezultatov?
- Na kakšen način in kako učinkovito je bilo usklajevanje med posameznimi financerji MRSHP z namenom doseganja ciljev?
- Kako učinkovito je bilo usklajevanje med financerji in izvajalci MRSHP z namenom doseganja zastavljenih ciljev?
- Ali so financerji in/ali izvajalci med seboj iskali sinergije in komplementarnosti?
- Kako je bil voden postopek načrtovanja, izbora in priprave projektov v okviru strategije, zlasti ocenjevanje in rangiranje, merila, kakovost projektne dokumentacije (splošni opis problematike, namen, cilji, pričakovani rezultati, kvantificirani kazalniki, aktivnosti, proračun)? Ali je zagotovljena jasna revizijska sled (tj. kdo je ocenjeval, katera dokumentacija je podlaga za ocenjevanje, zakaj je dodeljeno določeno število točk in tako dalje)?
- Ali so bile izvedene aktivnosti ustrezne in izvedene na način, da so prispevale k doseganju posameznega rezultata na najboljši možni način – s finančnega vidika, časovnega vidika, z vidika kakovosti in tako dalje?

Vpliv: kakšen je vpliv izvajanja Strategije?

Presodi se, v kolikšni meri izvajanje Strategije ustvarja ali se pričakuje, da bo ustvarila, znatne pozitivne ali negativne, namerne ali nenamerne učinke za prejemnike in širšo družbo v državah v razvoju in Sloveniji.

- Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije na partnerske države v razvoju?
- Kakšen vpliv je imelo izvajanje Strategije na ozaveščanje splošne javnosti v Sloveniji?
- Ali in v kolikšni meri je bila posebna pozornost posvečena ranljivim družbenim skupinam?
- Ali ima strategija potencialni dolgoročni vpliv na končne prejemnike in širše družbeno okolje?
- Kakšni so morebitni negativni vplivi projektov, ki so vezani na strategijo oz. tveganja, ki bi se v prihodnosti uresničila?

Trajnost: ali bodo koristi trajne?

Presodi se, do katere mere se koristi izvajanja Strategije nadaljujejo.

- V kolikšni meri bo izvajanje zastavljenih ciljev Strategije trajno prispevalo k dobrobiti partnerskih držav (s posebnim poudarkom na geografskih prednostnih področjih)?
- Ali in kako bi bilo potrebno cilje in kazalnike v prihodnje prilagoditi, da bi v večji meri zagotavljali trajnost koristi?

11.5. Metodologija

Evalvacija se izvede s kombinacijo proučitve dokumentacije in poglobljenih polstrukturiranih razgovorov s predstavniki Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, predstavniki Stalne koordinacijske skupine in izvajalcev MRSHP.

Evalvator mora preveriti okoliščine izvajanja Strategije z uporabo analize javno dostopnih sekundarnih virov, primarne podatke o izvedbi Strategije pa evalvatorju zagotovi ministrstvo. Evalvator v začetnem poročilu opiše metodologijo po evalvacijskih vprašanjih, pri čemer opredeli kazalnike (kvantitativne in kvalitativne), opiše načine zbiranja podatkov (na primer intervjuji, fokusne skupine, spletni viri in tako dalje) in metode za obdelavo le-teh.

11.6. Postopek, časovnica in poročanje

Glavni deli evalvacije so: preučitev dokumentacije, razgovori, komentarji, prejeti po elektronski poti. Celoten evalvacijski postopek naj ne bi trajal več kot 7 mesecev (vključno s poročanjem).

Evalvacija poteka v treh fazah:

1. V začetni fazi ministrstvo skliče uvodni sestanek z evalvatorjem in predloži dokumentacijo (vsa poročila in drugo relevantno dokumentacijo). Nato evalvator preuči dokumentacijo in pripravi začetno poročilo. Rezultati preučitve dokumentacije se vključijo v začetno poročilo kot strnjena analiza uresničevanja Strategije in drugih dokumentov, potrebnih za evalvacijo. Poročilo mora vsebovati načrt praktičnega dela, tj. s kom bodo opravljeni razgovori, okvirna vprašanja za razgovore in tako dalje. V začetnem poročilu mora biti natančno opisana metodologija dela, predstavljen delovni načrt ter seznam pomembnejših sestankov in razgovorov; poleg tega morajo biti natančno predstavljena evalvacijska vprašanja, ki temeljijo na evalvacijskih merilih v evalvacijski matrici, vsebovan načrt poročanja ter predlogi vsebine poročila. V začetnem poročilu morajo biti opredeljene pomanjkljivosti v prejeti dokumentaciji in morebitne druge omejitve. Začetno poročilo odobri ministrstvo.
2. Praktična faza vključuje terensko delo, zbiranje, pregled in analizo podatkov ter poročanje evalvatorja o ugotovitvah s terena v obliki sestanka evalvatorja z ministrstvom za razpravo o prvih rezultatih evalvacije. Terensko delo poteka v Sloveniji pri ključnih deležnikih, ki vključujejo predstavnike drugih financerjev MRSHP in izvajalcev MRSHP (izvajalskih institucij in NVO).
3. Faza poročanja vključuje končno analizo podatkov ter pripravo in predajo osnutka evalvacijskega poročila. Osnutek končnega poročila združuje preučitev dokumentacije in praktično fazo. Ločeno so predstavljene ugotovitve, sklepi, priporočila in spoznanja, med njimi pa je vzpostavljeno logično razlikovanje. Ministrstvo svoje komentarje k osnutku končnega poročila odda evalvatorju. Komentarji so namenjeni odpravi nesporazumov in morebitnih napak, ne pa preoblikovanju osnutka. Evalvator nato pripravi končno poročilo. Upošteva se sestava poročila, ki je bila določena v začetni fazi. Pripravi se v elektronski obliki in se odda ministrstvu v uradno odobritev. Povzetek, ugotovitve in priporočila evalvacije morajo biti v slovenskem in angleškem jeziku. Sledi javna predstavitev končnega evalvacijskega poročila ter objava povzetka, ugotovitev in priporočil na spletu.

Časovnica evalvacijskega postopka (dogovor ministrstvo-Deloitte):

- uvodni sestanek do 13. 5. 2024;
- začetna faza in preučitev dokumentacije ter priprava začetnega poročila do 28. 6. 2024;
- odobritev začetnega poročila do 15. 7. 2024;
- razgovori in terensko delo do 31. 8. 2024;
- predstavitev ugotovitev praktičnega dela do 30. 9. 2024;
- priprava osnutka končnega poročila do 15. 10. 2024 in predstavitev na dogodku Slovenski razvojni dnevi, v času med 15.10 in 22. 10.2024;
- komentarji na osnutek končnega poročila do 25. 10. 2024;
- priprava končnega poročila do 7. 11. 2024;
- odobritev končnega poročila do 17. 11. 2024;
- predstavitev rezultatov evalvacije in revizije do 23. 11. 2024.

11.7. Zagotavljanje kakovosti

Glavni elementi evalvacijskega poročila so povzetek, uvod, okoliščine, evalvacijski program, ugotovitve, sklepi, priporočila, spoznanja, priloge in viri (podrobneje v 4. poglavju Evalvacijskih smernic mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije).

11.8. Zahtevano strokovno znanje in izbor

Evalvacijo izpelje strateški partner Deloitte svetovanje d.o.o. na podlagi Sporazuma o strateškem partnerstvu št. C1811-19-110018, z dne 15. 11. 2019.

11.9. Proračun

Za evalvacijo in revizijo s svetovalnimi urami je namenjenih do 30.000 EUR z DDV.

11.10. Mandat

Evalvatorji morajo o zadevah, ki so pomembne za evalvacijo in revizijo, razpravljati z ustreznimi osebami in organizacijami. Evalvatorji niso pooblaščen, da v imenu Vlade Republike Slovenije ali Ministrstva za zunanje in evropske zadeve Republike Slovenije sprejmejo kakršnekoli zaveze.

11.11. Viri informacij

Zakon, uredba, resolucija, strategija in drugi dokumenti o MRSHP Slovenije

<https://www.gov.si teme/nactovanje-in-izvajanje-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja-in-humanitarne-pomoci-slovenije/>

Letna poročila o MRSHP Slovenije

<https://www.gov.si teme/zakaj-mednarodno-razvojno-sodelovanje/>

Samooocena MRSHP za medsebojni pregled OECD DAC in priporočila 2020 ter 2024 (pričakujemo, da bodo slednja objavljena julija 2024)

<https://www.gov.si teme/zakaj-mednarodno-razvojno-sodelovanje/>

Evalvacijska politika in evalvacijske smernice za MRSHP Slovenije

<https://www.gov.si teme/prednostna-podrocja-in-obmocja-mednarodnega-razvojnega-sodelovanja-slovenije/>

Evalviranje mednarodnega razvojnega sodelovanja: povzetek ključnih pravil in standardov, Odbor OECD za razvojno pomoč <http://www.oecd.org/dac/evaluation/dcdndep/41612905.pdf>

Evalvacijska merila: prilagojene opredelitve in način uporabe, Odbor OECD za razvojno pomoč <https://www.oecd.org/dac/evaluation/revised-evaluation-criteria-dec-2019.pdf>

Evalvacijski glosar in evalvacijske smernice, Odbor OECD za razvojno pomoč: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/glossaryofkeytermsinevaluationandresultsbasedmanagement.htm>

Zavrnitev odgovornosti

Ta dokument (v nadaljevanju: »Poročilo«) je strogo zaupen in izpolnjuje merila za opredelitev avtorskega dela, kot jih določa veljavna zakonodaja.

Poročilo je bilo pripravljeno kot podlaga za interno obravnavo s strani Ministrstva za zunanje in evropske zadeve (v nadaljevanju Naročnik), toda izključno za namene, ki so opredeljeni v Poročilu, zato ga ni dovoljeno uporabljati kot podlago za kakršna koli pravna mnenja ali druge sklepe. Poročila zlasti ni dovoljeno razmnoževati, izvirnik ali kopije pa je prepovedano razpečevati, posojati, posredovati ali kako drugače razkriti tretjim osebam, bodisi deloma bodisi v celoti, brez predhodnega izrecnega pisnega dovoljenja družbe Deloitte.

Deloitte ne prevzema odgovornosti do tretjih oseb, ki pridobijo dostop do Poročila na podlagi kršitve tukaj navedenih standardnih pogojev uporabe licence ali na podlagi soglasja družbe Deloitte, oz. odgovornosti za kakršna koli mnenja, dana na podlagi Poročila ali podatkov, ki jih vsebuje.

Poročila ni dovoljeno niti deloma niti v celoti razkrivati tretjim osebam ali ga uporabljati na kakršen koli način, ki ni določen v teh pogojih uporabe, oz. ga posredovati tretjim osebam brez predhodnega izrecnega soglasja družbe Deloitte. Poročilo, niti kot celota niti njegovi posamezni deli, ne predstavlja izvedenskega mnenja, ki bi ga bilo kot takšnega mogoče uporabiti na sodišču.

Ugotovitve, predstavljene v Poročilu, temeljijo na podlagi dokumentacije, ki jo je družbi Deloitte posredoval Naročnik.

Vsebina Poročila temelji na podatkih, ki so bili družbi Deloitte na voljo v času njegove priprave. Družba Deloitte se je pri tem zanašala na podatke in informacije, ki ji jih je posredoval Naročnik. Družba Deloitte ni opravila neodvisnega preverjanja točnosti in celovitosti podatkov in informacij, ki ji jih je posredoval Naročnik, ter ne prevzema odgovornosti za njihovo točnost in celovitost. Naročnik je v celoti odgovoren za skladnost posredovanih podatkov z veljavnimi pravnimi predpisi in za morebitne druge obveznosti do tretjih oseb.

Družba Deloitte se zavezuje in jamči, da so bile vse dejavnosti, opravljene v okviru postopka za pripravo Poročila, opravljene s strokovnostjo in skrbnostjo, ki se pričakuje od svetovalcev z ustreznimi znanji in izkušnjami na področju poslovnih praks, njihove uporabe v določenem sektorju in projektnih sistemov. Storitve so bile opravljene povsem objektivno, nepristransko in strokovno, brez vpliva posebnih poslovnih interesov družbe Deloitte ali njenega osebja ter brez pridobivanja koristi od drugih strank (tretjih oseb), razen Naročnika.

Deloitte zavrača vsa ostala izrecna ali implicitna jamstva, kar brez omejitev vključuje tudi vsa jamstva v povezavi s tržnostjo in primernostjo rezultatov Poročila za posebne namene.

Deloitte prav tako ne podaja izjav ter ne prevzema odgovornosti v povezavi z učinkom dogodkov, ki nastopijo po datumu Poročila in bi lahko vplivali na Naročnikovo oceno in tolmačenje Poročila.

Naročnik s prevzemom Poročila potrdi, da razume zgoraj navedene pogoje, vključno z vsemi pogoji glede omejitev, ter se z njimi strinja.

Deloitte.